

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**YETİŞKİNLERDE BİLİŞSEL ESNEKLİK, İLİŞKİLERDE
GÜVEN, KÜLTÜRLER ARASI İLETİŞİM KAYGISI
VE SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilge ARSLAN

Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji

Enstitü Bilim Dalı : Klinik Psikoloji

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN

İSTANBUL-2022

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**YETİŞKİNLERDE BİLİŞSEL ESNEKLİK, İLİŞKİLERDE
GÜVEN, KÜLTÜRLER ARASI İLETİŞİM KAYGISI
VE SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilge ARSLAN

Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji

Enstitü Bilim Dalı : Klinik Psikoloji

“Bu tez ___/___/20___ tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Bilge ARSLAN

28.06.2022

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılması aşamasında, çalışmamı özenle takip eden, geri bildirimlerini ve bilgi paylaşımını esirgemeyen danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN'a değerli katkı ve emekleri için içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Bugünlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim, yaşamımda bulunuşları, katkıları ve desteklerinden dolayı anneme, babama ve ablama şükranlarımı sunarım.

Bilge ARSLAN

28.06.2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KISALTMALAR.....	i
TABLO LİSTESİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
1.1. Bilişsel Esneklik	7
1.1.1. Esneklik ve Bilişsel Esneklik Kavramı.....	7
1.1.2. Bilişsel Esnekliği Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları.....	8
1.1.3. Kuramsal Yaklaşımlar	11
1.2. Kişiler Arası İlişkilerde Güven	12
1.2.1. Güven ve Kişiler Arası İlişkilerde Güven.....	12
1.2.2. Kişiler Arası İlişkilerde Güveni Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları	14
1.2.3. Kuramsal Yaklaşımlar	15
1.3. Kültürler Arası İletişim Kaygısı	19
1.3.1. İletişim ve İletişim Kaygısı.....	19
1.3.2. İletişim Kaygısını Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları	20
1.3.3. Kuramsal Yaklaşımlar	22
1.4. Sosyal Medya Kullanım Amaçları.....	26
1.4.1. Sosyal Medya Kavramı ve Kullanım Amaçları.....	26
1.4.2. Sosyal Medya Kullanımını Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları.....	27
1.4.3. Kuramsal Yaklaşımlar	30
1.5. Bilişsel Esneklik, İlişkilerde Güven, İletişim Kaygısı, Sosyal Medya Kullanım Amaçları Arasındaki İlişkiler.....	32
BÖLÜM 2: YÖNTEM	35
2.1. Araştırma Yöntemi	35
2.2. Evren ve Örneklem	35
2.3. Veri Toplama Araçları.....	35
2.3.1. Bilişsel Esneklik Envanteri	35
2.3.2. İlişkilerde Güven Ölçeği	37

2.3.3. Kùltürler Arası İletişim Kaygısı Ölçeği	39
2.4. Verilerin Toplanması	41
2.5. Verilerin Analizi	41
BÖLÜM 3: BULGULAR.....	43
BÖLÜM 4: TARTIŞMA.....	64
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
KAYNAKÇA	71
EKLER.....	94
ÖZGEÇMİŞ	100

KISALTMALAR

BDT	: Bilişsel Davranışçı Terapi
BEE	: Bilişsel Esneklik Envanteri
CFI	: Cognitive Flexibility Inventory
PRECA	: Personal Report of Interethnic Communication Apprehension
PRICA	: Personal Report of Intercultural Communication Apprehension

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlık Güvenilirliklerini İncelemesi Amacıyla Cronbach A Güvenirlik Katsayısı Hesaplanması ve Sonuçları	40
Tablo 2 : Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde GüvenDeğişkenleri Basıklık ve Çarpıklık Değerleri	43
Tablo 3 : Sosyo-Demografik Değişkenlerle Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı, İlişkilerde Güven Ve Sosyal Medya Kullanım Amaçları Arasındaki İlişkiler	45
Tablo 4 : Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı, İlişkilerde Güven Ve Sosyal Medya Kullanım Amaçları Arasındaki İlişkiler	49
Tablo 5 : İlişkide Güven Yordanan Değişkenin İncelendiği Aşamalı Regresyon Analizi Katsayıları.....	52
Tablo 6 : Bilişsel Esneklik, Kültürler arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Betimsel Bilgileri	54
Tablo 7 : Bilişsel Esneklik, Kültürler arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Gruplar Arası Etki Analizi Sonuçları.....	55
Tablo 8 : Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası iletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven Değişkenlerinin Medeni Duruma Göre Betimsel Bilgileri	56
Tablo 9 : Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven Değişkenlerinin Medeni Duruma Gruplar Arası Etki Analizi Sonuçları.....	57
Tablo10: Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ve İlişkilerde Güven Değişkenlerinin Kendini İçe Ya Da Dışadönük Olarak Değerlendirmeye Göre Betimsel Bilgileri	58
Tablo11: Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ve İlişkilerde Güven Değişkenlerinin Kendini İçe Ya Da Dışadönük Olarak Değerlendirmeye Gruplar Arası Etki Analizi Sonuçları	60
Tablo12: Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ve İlişkilerde Güvenin Bilişsel Esneklik Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Bulguları	61
Tablo13: Bilişsel Esneklik Ve İlişkilerde Güvenin Kültürler Arası İletişim Kaygısı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Bulguları	62
Tablo14: Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ve Bilişsel Esnekliğin İlişkilerde Güven Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Bulguları	63

ÖZET

İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü – Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Yetişkinlerde Bilişsel Esneklik, İlişkilerde Güven, Kültürler Arası İletişim Kaygısı ve Sosyal Medya Kullanım Amaçları Arasındaki İlişkiler	
Tezin Yazarı: Bilge ARSLAN	Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ASLAN
Kabul Tarihi: 28.06.2022	Sayfa Sayısı: iv (ön kısım) + 93 (tez) + 7(ek)
Anabilim Dalı: Psikoloji	Bilim Dalı: Klinik Psikoloji
Bilişsel esneklik psikolojide birçok kavramla beraber incelenen bir konudur. Fakat ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları açısından oldukça sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Bu tez çalışmasında yetişkinlerin bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bilişsel Esneklik Envanteri (BEE), İlişkilerde Güven Ölçeği ve Kültürler arası İletişim Kaygısı Ölçeği kullanılarak yapılan çalışmada, 120 kadın 244 erkek toplam 344 katılımcı yer almıştır. Çalışmanın sonucunda bilişsel esneklik değişkeni ile ilişkilerde güven ($r = ,333$) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kültürler arası iletişim kaygısı değişkeni ile ilişkilerde güven ($r = ,107$) arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda bilişsel esnekliğin ve kültürler arası iletişim kaygısının ilişkilerde güveni anlamlı şekilde ve pozitif yönde yordadığı görülmüştür. Bilişsel esneklik ile sosyal medya kullanım amaçları arasındaki ilişkiye bakıldığında yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek cevapları düşük düzeyde, negatif ve anlamlı ilişkiler görülmüştür. Gelecek araştırmalar için bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları arasındaki ilişkilerdeki mekanizmasının anlaşılabilmesi için daha fazla araştırılma yapılması gerekmektedir.	
Anahtar Kelimeler: Bilişsel Esneklik, İlişkilerde Güven, Kültür, İletişim Kaygısı, Sosyal Medya	

ABSTRACT

Istanbul Kent University Graduate Education Institute Abstract of Master's Thesis

Title Of The Thesis: The Relationships Between Cognitive Flexibility, Trust in Relationships, Intercultural Communication Apprehension, and Social Media Usage Aims in Adults	
Author: Bilge ARSLAN	Supervisor: Dr. Lecturer Selçuk ASLAN
Date: 28.06.2022	Nu. of pages: iv (pre text) + 93 (main body)+7 (App.)
Department: Psychology	Subfield: Clinical Psychology
Cognitive flexibility is a subject that is studied with many concepts in psychology. However, there are very limited studies in terms of trust in relationships, intercultural communication apprehension and social media usage purposes. In this thesis, the relationships between cognitive flexibility, trust in relationships, intercultural communication anxiety and social media usage purposes were examined in adulthood. A total of 344 participants, 120 women and 244 men, participated in the study by using the Cognitive Flexibility Inventory (CFI), Trust in Relationships, and Cross-Cultural Communication Apprehension Scale. As a result of the research, a moderate, positive and significant relationship was found between the cognitive flexibility and trust in relationships ($r = .333$). A low, positive and significant relationship was found between the intercultural communication anxiety and trust in relationships ($r = .107$). At the same time, cognitive flexibility and intercultural communication apprehension were found to significantly and positively predict trust in relationships. Considering the relationship between cognitive flexibility and social media usage purposes, low-level, negative and significant relationships were observed in making new friends, having fun and resting, and spending free time. More research is needed to understand the mechanism in the relationships between cognitive flexibility, trust in relationships, intercultural communication anxiety, and social media use intentions for future research.	
Keywords: Cognitive Flexibility, Trust in Relationships, Culture, Communication Apprehension, Social Media	

GİRİŞ

Geçmişten günümüze insanlar, sahip oldukları bilişsel yeteneklerinin zihinsel, fiziksel ve sosyo-kültürel çevre gibi birçok farklı düşünce ile etkileşim halinde olduğunu görerek yer aldıkları çevrenin dünyayı anlamlandırmak istemeleri bu konu için bilimsel temelde bir inceleme ihtiyacı doğurarak bilişsel süreçler ve toplumsal etkileşime ilişkin davranışsal etkileri de görmek için hem tarihsel araştırma yöntemleri hem de bilişsel bilime dair teorilerin birlikte değerlendirildiği biliş tarihi çalışmaları yapmaya başlamışlardır (Dunér ve Ahlberger, 2019).

Biliş kavramı; algılama, muhakeme, yargılama, planlama ve hatırlama gibi özellikleri içeren bilme ve farkında olma durumlarının bütün formlarına genel olarak verilen ad olarak tanımlanmaktadır (Corsini, 1999). Bilişsel süreçlerin incelenmesinde sıklıkla ele alınan kavramlardan biri de bilişsel esnekliktir. Bilişsel esneklik, deneyimle kazanılan öğrenme süreçlerini, bilişsel işleme stratejileri süreçlerinin uyumunu kapsayan (Payne, Bettman ve Johnson, 1993) ve kişilerin çevrelerinde yeni ve beklenmedik durumlarla karşılaştıklarında uyum sağlamak için kullandıkları bilişsel işleme stratejileridir (Cañas, Quesada, Antoli ve Fajardo, 2003). Çin’de yetişkinler üzerinde yapılmış bir araştırmada incelenmiş olan bilişsel esneklik ile anksiyete, ruminasyon ve depresyon arasında anlamlı olmakla birlikte negatif bir korelasyonun var olduğu görülmüştür (Wang, ve diğerleri, 2019). Görüldüğü gibi bilişsel esneklik canlılarda toplumsal süreçlerin yanı sıra bireysel süreçleri de etkilemek-tedir. Toplumsal süreçlerde özellikle kişilerarası ilişkilerde etkili bir diğer kavram bilişsel değerlendirmelerle de yakından ilişkili olduğu düşünülen güven kavramıdır ; yaşam kalitesi üzerinde önemli rol oynayan, bir yandan insan yaşamında temel bir ihtiyaçken diğer yandan bedensel, duygusal, zihinsel, sosyal olarak bütün içinde değerlendirilen bir kavramdır.

Güven kavramı, korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu, itimat ve ayrıca yüreklilik, cesaret anlamlarını taşımaktadır (Türk Dil Kurumu). Güven kavramı içinde hem bilişsel hem de duygusal özellikleri barındırmaktadır (Komiak, 2013). Güvende yüksek seviyelerin; iş birliği, öğrenme, karma-şık bilgi paylaşımı, problem çözme ve ortak karar verme ile önemli ölçüde ilişkili olduğu görülmüştür (Brown, 2017). Bunlara ek olarak, benzer bilişsel süreçlere sahip bireylerin yer almış olduğu bir grubun heterojen grup-lara oranla daha güvenilir ve yüksek oranda

başarılı oldukları görülmüştür (Roy ve Dugal, 1998). Aynı za-manda güven, kişilerarası ilişkilerde ve iletişim kurma sürecinde önemli bir yere sahiptir (Mellinger, 1956).

İletişim kavramı bir kişiden diğerine anlamanın aktarımı, birçok doğal ya da yapay yol vasıtasıyla bir kaynaktan diğerine veri aktarımı ve iletişim eyleminde aktarılan mesaj ya da gerçek veridir (Matsumoto, 2009). Bununla birlikte iletişim bazı kanal ve ortamlar üzerinden mesaj alışverişi olarak tanımlanmaktadır ve iletişim teorisyenleri mesaj alışverişini jestsel, sessel, görsel ve bedensel temelli iletişim (sinyalizyon) gibi farklı birçok yolla sınıflandırmaktadır (Danesi, 2009). Kısaca, ilişki ve etkileşim süreci bakımından iletişim parçalarının toplamından daha fazladır (Schandorf, 2019).

Diğerleriyle sağlıklı bir iletişim kurmada etkili olan etmenlerden biri de kaygıdır. Birçok sebepten ötürü iletişim içerisinde olan insanlar, değişik seviyelerde belirsizlik ve kaygı deneyimleyebilmektedirler ve kaygı seviyesinin yüksek olması da iletişimin etkinliğini engelleyebilmektedir (Gudykunst ve Kim, 2003). Bireyin belirsiz, uzak ve tanımlayamadığı tehlikelere gösterdiği bir tepki olan kaygının (Bourne, 1995), faydalı işlevle-rinin yanı sıra günlük yaşam olayları ya da durumlarıyla orantısız bir düzeyde deneyimlendiğinde ruhsal sorunların oluşmasına kaynaklık edebileceği vurgulanmaktadır. Kaygılı olanlardan hangilerinin normal hangilerinin anormal olduğuna dair ölçütlerin belirlenmesinde kültürün önemli etkisi bulunmaktadır (Baştuğ , 2020).

Kültür' kavramının literatürde birçok farklı kullanımı olmakla birlikte en geniş anlamıyla, bir toplumun içindeki kişilerce ortaklaşa sahip olunan ve toplumun üyelerine yayılan, davranışı yaratıp aynı zamanda davranışta görülen ve yorum yapabilmek adına kullanılan görüş, değer ve algılar bütünüdür (Haviland, Prins, Walrath, ve McBride, 2006). Kültür kaygıya dair ölçütleri belirlediği gibi iletişim süreçlerinde de bireylerin kaygı düzeyleri üzerinde etkili olmaktadır. Kültürler arası iletişim kaygısı kavramı; kültürel, etnik ya da farklı gruplardan kişilerle gerçek ya da beklenen bir iletişime karşı duyulan korku ya da kaygı olarak tanımlanmaktadır (Neuliep ve McCroskey, 1997). İletişim kaygısını kültürler arası karşılaştırma yaparak inceleyen bir çalışmada, Amerikalı ve Japon katılımcıların bulunduğu bireysel kültür ve kolektif kültür karşılaştırması yapılmış ve sonucunda; toplulukçu kültürün egemen olduğu Japon katılımcıların iletişim kaygısı düzeylerinin bireyci kültür öğeleriyle yetişen Amerikalı katılımcılara oranla daha

yüksek olduğu görülmüştür (Pryor, Butler ve Boehringer, 2005). Bir başka çalışmada ise, aynı kültür içinde yer alan kişilerin olduğu bir kontrol grubu ile farklı kültürden katılımcıların yer almış olduğu bir deney grubu oluşturulmuştur. Çalışmada kültürler arası iletişim kaygısı ve etnik merkeziliğin, belirsizliğin azaltılması ve kültürler arası etkileşim sırasında iletişim tatmini üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Araştırmada, kontrol grubundaki katılımcıların kültürler arası iletişim kaygısı ve etnik merkezilik ölçüm sonuçları belirsizlik azaltma ve iletişim tatmini sonuçlarıyla ilişkilendirilmezken; deney grubu için ölçüm sonuçlarının önemli ve negatif olarak ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Neuliep, 2012).

Günümüzde başkalarıyla ilişkilerin kurulması, sürdürülmesi, benlik sunumu, olaylara ve durumlara bakış açısının geliştirilmesi, toplumsallaşma ve iletişim biçimleri gibi bireysel ve toplumsal bilişler, duygular ve davranışlar üzerinde en büyük etkisi gözlenen olguların başında sosyal medya gelmektedir. Ocak 2020 We Are Social'ın verilerine göre dünya çapında, 3.8 milyar insan sosyal medya kullanmaktadır (Kemp, 2020). Kullanıcıların içerik yaratmasını, diğer insanlarla bir ağ oluşturmasını ve onlarla paylaşmasını sağlayan bir site sosyal medya olma özelliğini taşır (Marshall, 2018). Sosyal medya kullanımının artmasıyla birlikte bu yeni medyanın etkilerini incelemek kapsamında sosyal medya kullanımının; siyasi ilgi ve katılım etkilerinin (Holt, Shehata, Strömbäck ve Ljungberg, 2013), satıcı-perakendeci ve tüketici etkileşiminin (Rapp, Beitelspacher, Grewal ve Hughes , 2013), üniversite öğrencilerinin akademik performansları üzerindeki etkisi-nin (Lau, 2017) ve zihin sağlığındaki etkilerinin incelenmesi (Coyne, Rogers, Zurcher, Stockdale ve Booth, 2020) gibi disiplinler arası birçok çalışma yapılmaya başlanmıştır. Bu bilgilere ek olarak, sosyal medya bağımlılığını etkileyen temel değişkenlerden birinin sosyal medya kullanım amaçlarının olduğu ifade edilmektedir (Güleryüz , Esentaş, Yıldız ve Güzel, 2020). Diğer yandan olumlu etkileri kapsamında, sosyal medyanın özel-likle üniversite öğrencilerinin bilgi edinmesinde etkili bir rolünün olduğu, bilginin kolay paylaşımını sağladığı ve etkili öğrenmeyi olumlu yordadığı ortaya konmuştur (Bal ve Biçen, 2017). Bu bilgilere ek olarak, ergenlerde bilişsel esneklik ve sosyal medya tutumu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın sonucunda, bu ilişkinin negatif yönde olduğu görülmüştür (Peker ve Çukadar, 2016). Gençlerle yapılan araştırmaların yanı sıra, yaşlılarda mobil

aplikasyonların kullanımının bilişsel esneklik düzeyi üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Páez-Quinde, Hernández-Toro, Velasteguí-Hernández ve Sulca-Guale, 2019).

Bu temelde; bilişsel süreçler, kişilerarası ilişki süreçlerinde etkili etmenler, toplumsal ve kültürel etkiler ile sos-yal medya kullanımı arasındaki ilişkilerin bilimsel olarak ele alınmasına, kavramlar arası ilişkilerin netleştiril-mesine yönelik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın konusu yetişkinlerde bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu amaca uygun olarak araştırmada ele alınan sosyo-demografik değişkenlerle bağımlı değişkenler arasında anlamlı birlikte değişim ilişkisi olup olmadığı, sosyo-demografik değişkenler temelinde oluşturulan gruplar arasında bağımlı değişken ortalamaları bakımından anlamlı fark olup olmadığı ve değişkenler arasında yordayıcı ilişkiler olup olmadığı incelenecektir. Araştırmada amaca uygun olarak belirlenen aşağıdaki soruların yanıtı aranacaktır:

1. Ele alınan sosyo-demografik değişkenler (yaş, yaşam yeri, eğitim düzeyi, samimi arkadaş sayısı, kendine ait gelir düzeyi, medeni durum, kişilik, hemşerilere güvenme ve meslektaşlara güvenme) ile bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı, sosyal medya kullanım amaçları ve ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Ele alınan sosyo-demografik değişkenler (yaş, eğitim düzeyi, samimi arkadaş sayısı, kendine ait gelir düzeyi, kendini değerlendirme, hemşerilere güvenme, meslektaşlara güvenme), bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları ilişkilerde güveni anlamlı şekilde yordamakta mıdır?
3. Bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı, sosyal medya kullanım amaçları ve ilişkilerde güven, cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı, sosyal medya kullanım amaçları ve ilişkilerde güven, medeni duruma göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

5. Bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı, sosyal medya kullanım amaçları ve ilişkilerde güven, katılımcılardan kendilerini içedönük algılayanlarla dışadönük algılayanlar arasında anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

6. Bilişsel esneklik; kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güveni yordamakta mıdır?

7. Kültürler arası iletişim kaygısı ilişkilerde güveni ve bilişsel esneklik düzeyini yordamakta mıdır?

8. İlişkilerde güven, bilişsel esneklik ve kültürler arası iletişim kaygısını yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bilişsel ve toplumsal süreçlerin etkilerinin bir arada ele alındığı çalışma sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Bu kapsamda yapılacak araştırmalarda sosyal medya gibi güncel teknolojik gelişmelerin etkileri de ele alınmalı, bu olguların psikolojik ve toplumsal süreçlerle ilişkisi incelenmelidir. Bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçlarının birbirleri ile ilişkisini ortaya koymayı amaçlayarak belirtilmiş olan değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyi, demografik özelliklere göre değişkenlerin karşılaştırılması ve sonuçların bilimsel olarak değerlendirilmesi ile daha önce birbirleri ile ilişkisi incelenmemiş olan bu değişkenlerin hem disiplin içi hem disiplinler arası araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan literatürde bilişsel esnekliğin incelendiği araştırma sayısı da oldukça azdır. Bu nedenle bilişsel esnekliği etkileyen değişkenlerin belirlenmesi, bilişsel esnekliğin etkili olduğu psikolojik süreçlerin belirlenmesi önemli görülmektedir. Bu nedenle yapılacak olan çalışma, ölçülecek olan değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve değerlendirmek açısından ve gelecek çalışmalara ışık tutması açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırma aşağıda yer alan:

1. Katılımcıların anketlerde yer alan soruları içtenlikle ve kendilerini en doğru yansıtan şekilde yanıtladıkları
2. Verilerin online olarak internet üzerinden toplanması nedeniyle ölçeklerin doldurulmasında katılımcıların görüşlerini etkileyebilecek bozucu/karıştırıcı değişkenlere maruz kalmadığı varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Yapılmış olan anketler yalnızca 18 yaş üstü bireyleri kapsamaktadır.
2. Bu araştırma Bilişsel Esneklik Envanteri, İlişkilerde Güven, Kùltürler Arası İletişim Kaygısı ve Sosyal Medya Kullanım Amaçları ölçeklerinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölüm bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları hakkında açıklamaların, literatür taramasıyla desteklenerek daha detaylı bir şekilde konunun ortaya konması amacıyla yapılan çalışmaları kapsamaktadır.

1.1. Bilişsel Esneklik

1.1.1. Esneklik ve Bilişsel Esneklik Kavramı

Esneklik kelime anlamı olarak adapte olabilme ve kırılmadan bükülme anlamlarını taşır (Venes, 2017). Aynı zamanda esneklik bilişsel ve göreceli olmak üzere ikiye de ayrılabilir: Bilişsel esnekliğin hızlıca değişen durumlara ve görevlere yönelik düşünme ve cevap verilebilirliği ile tanımlanırken, göreceli esneklik kavramı ise kısıtlı bir hareket kabiliyetine sahip olan bir vücut parçasına bitişik bir eklemdeki artan hareketi ve hareketin sıklığını tanımlar (Venes, 2017).

Bilişsel esneklik, deneyimle kazanılan öğrenme süreçlerini, bilişsel işleme stratejileri süreçlerinin uyumunu kapsayan (Payne, Bettman ve Johnson, 1993) ve kişilerin çevrelerinde yeni ve beklenmedik durumlarla karşılaştıklarında uyum sağlamak için kullandıkları bilişsel işleme stratejileridir (Cañas, Quesada, Antoli ve Fajardo, 2003). Detaylı olarak bakıldığında, mekânsal veya kişiler arası bakış açılarının değiştirilmesini sağlayan farklı bakış açılarını içeren işler belleği gerektiren durumlar ile birlikte; hatalı olma durumunu kabul etme, değişik açılardan bakarak problemlere yeni çözümler getirebilme ya da olaylara karşı yeni çözümler geliştirebilme, taleplerin veya önceliklerin değişmesi ve aniden çıkan bir fırsat karşısında uyum sağlama gibi özellikleri de içerir (Diamond, 2013). Böylelikle, bilişsel esneklik katılığın zıttı olarak (Diamond, 2013) çalışma belleği kapasitesi daha yüksek olan bireyler için de ayırt edici bir özelliktir (Van Stockum Jr. ve DeCaro, 2020). Bilişsel esnekliğin temel özellikleri, dikkat kontrolünde değişiklik veya dikkat kontrolünde değişiklik düzeyindeki kayma ve stratejide değişikliklerinin meydana gelmesini içerir (Cañas, Fajardo ve Salmerón, 2006). Özetle, bilişsel esneklik zihni hızlı bir şekilde yapılandırabilme yeteneğidir (Braem ve Egner, 2018).

Aralarında biz dizi örtüşme bulunmakta olan bilişsel esneklik ve psikolojik esneklik şöyle açıklanabilir: Bilişsel esneklik çoğu zaman nöropsikolojik araştırma ve uygulama bağlamında yer alan yürütücü işlevin bir bileşeni olarak bulunur ve klinik psikoloji perspektifinden bakıldığında psikolojik esneklik sağlıklı ve iyi olma durumuyla ilişkili olmasıyla beraber kabul ve kararlılık terapisi (Acceptance and Commitment Therapy) ve benzeri terapiler için belirlenmiş olan bir terapi sonucudur (Whiting, Deane, Simpson, McLeod ve Ciarrochi, 2017).

Dikkat set değiştirme görevi (The attentional set shifting task) farelerde bilişsel esnekliğin bir ölçüsü olarak geliştirilmiştir (Birrell ve Brown, 2000). Bununla birlikte bilişsel esnekliği içeren farelerle yapılmış olan bir çalışmada, SNRI ilacı olan milnasipranın, bilişsel esneklikteki kronik ön görülemeyen stres kaynaklı bozukluğu engellediği ve depresyon ve fibromiyalji gibi stresle alakalı hastalıklarda bilişsel eksiklikleri yönetmeye ilişkin terapötik fayda sağlayacağı düşünülmüştür (Naegeli, O'Connor, Banerjee ve Morilak, 2013).

Biraz daha ölçümlerin geçmişine bakıldığında, Wisconsin Üniversitesi'nin laboratuvarında düşünme esnekliğini ölçmeye dair çalışmalar başlamış olduğu görülür (Berg, 1948). Aynı zamanda, Wisconsin Sorting Card Task adını taşıyan Wisconsin Eşme Kartları Testi kullanılan davranışsal ölçümler yer almaya başlamıştır (Grant ve Berg, 1948). Daha sonra çalışmalar kart eşlemenin frontal bölgeyi de içeren farklı beyin bölgelerindeki etkisini görmek için devam etmiştir (Milner, 1963). Bu testin frontal lob hasarlarında, dil anlama ve görsel-uzamsal aramadaki eksikliklerin kontrol edilmesiyle hassas olduğu gözlemlenmiştir (Stuss, ve diğerleri, 2000). Günümüzde ise bilişsel esneklik, Wisconsin Eşleme Kartları'nın kullanılması ile birlikte; geçerlilik ve güvenilirlik çalışma sonucu batarya haline de sahip olup Bilişsel Esneklik Envanteri olarak form olarak kullanılmaktadır (Martin ve Rubin, 1995).

1.1.2. Bilişsel Esnekliği Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları

Prefrontal kortekste yer alan birden fazla bölgenin, gereken esneklik çeşidine bağlı olarak bölgesel uzmanlaşma ile bilişsel esneklik gösterdiği görülmüştür (Kim, Johnson,

Cilles ve Gold, 2011). Aynı zamanda prefrontal korteks çok önemli bir şekilde davranışsal esnekliğe de sahiptir (Park ve Moghaddam, 2017). Anksiyete bozukluğuna bakıldığında bozulmuş olan bilişsel süreçlerin doğası anksiyete sırasında, anormal prefrontal korteks işlevi ile tutarlı olduğu görülmektedir (Park ve Moghaddam, 2017).

Sosyo-ekonomik ölçümleri içeren araştırmalardan biri olan 6, 9 ve 12 aylık bebeklerde bilişsel esnekliğin bir konumdan diğerine geçişin ilk olarak öğretildikten sonra ikinci konuma geçişin istenmesi ile ölçüldüğü bir boylamsal çalışma sonucunda, yüksek sosyo-ekonomik kısımda yer alan bebeklerin gelişimsel olarak tipik bir şekilde ilerlediği ancak düşük sosyo-ekonomik kısımda yer alan bebeklerin 6. ayda doğru olarak yaptıkları ancak geri kalan aylarda sırasıyla rastgele ve gecikmiş olarak cevap vermiş olduklarının görülmesi düşük sosyo-ekonomik kısımda yer alan bebeklerin bilişsel esneklikte gecikmeler yaşayabileceğini göstermiştir (Clearfield ve Niman, 2012).

İnsanlar, yaş ile birlikte bilişsel gerilemede önemli farklılıklar gösterir ve bazıları daha az gerileme gösterirken bazıları ciddi derecede bozulmalar yaşayabilmektedir (Young, Powell, Geyer, Jeste ve Risbrough, 2010). Bu bilgilerle birlikte literatürde bilişsel esnekliğin bazı büyük maymun türlerinde de incelendiğini ve yaşa bağlı ölçümler yapıldığı görülmektedir (Manrique ve Call, 2015). Örneğin, dişi şempanzelerde yapılmış bir araştırma sonucunda, bilişsel esnekliğin insanlar ölçümlerine benzer şekilde yaşın artmasıyla birlikte azaldığı gözlemlenmiştir (Lacreuse, Parr, Chennareddi ve Herndon, 2018).

Mecazi bir dil türü olan metaforik dil yeteneği zamanla gelişme gösterip çocukluktan ergenliğe geçişte niteliksel değişimler göstermesi sebebiyle 7, 9 ve 11 yaşlarındaki çocuklarla yürütülmüş bir araştırmada yaşın, zaman baskısı altında olan ve olmayan bilişsel esnekliğin, bilgi işleme hızının ve analogik akıl yürütmenin metafor anlamayı da önemli ölçüde yordadığı görülmüştür (Willinger, ve diğerleri, 2019). Ek olarak yaratıcılığın bilişsel bileşenleri içeren çok yönlü bir yapısı olmakla birlikte (Palmiero, Nori ve Piccardi, 2016), şekilsel yaratıcılığın bilişsel esnekliği yordadığı ve ikisi arasında da anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (Çuhadaroglu, 2013). Ayrıca erken çocukluk, çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemi bilişsel esnekliğin değişimi ile ilgili yapılmış karşılaştırma sonucunda, yaşın ilerlemesiyle birlikte öğrenen kişiler için

esnekliğin azaldığı yani yeni kanıtlarla tutarlı olan ve başlangıçtaki ile tanıdık olmayan bir hipotezi benimsemeleri olasılığının da daha az olduğu görülürken bu durum çocuklar ve ergenlerde yeni bir hipotezin yetişkinlerden daha kolay benimsenmesi şeklinde ilerlediği görülmüştür (Gopnik, ve diğerleri, 2017). Örneklemini 18-25 yaş arası üniversite öğrencilerinin oluşturmuş olduğu bir araştırma sonucunda bilişsel esneklik düzeyi yüksek olan katılımcıların karşılaşmış oldukları probleme karşı olan tutumlarının daha pozitif olmakla birlikte etkili problem çözümünde geliştirdikleri çözümlerin rasyonel yaklaşımlı çözüme becerileri içerdiği de görülmektedir (Buğa, Özkamalı, Altunkol ve Çekiç, 2018).

Depresyona sahip olan ve olmayan bireylerin nötr (harf ve sayı) uyaranlara ve duygusal (mutlu ve üzgün) uyaranlara yönelik tepkileri üzerine çalışılmış uygulamalar sonucunda, depresyona sahip bireylerde özellikle performans açısından bozulma daha çok göze çarpmakla birlikte kontrol ve bilişsel esnekliğe ilişkin depresyonla ilgili herhangi bir zorluğun duygusal işleme kısmında nötr uyaranlara oranla daha belirgin olduğu görülmüştür (Murphy, Michael ve Sahakian, 2012). Ayrıca, Obsesif Kompulsif Bozukluğuna sahip olan katılımcıların ve panik bozukluğa sahip olan katılımcıların, kontrol grubuna oranla bilişsel esneklik düzeylerinin daha az olduğu görülmüştür (Oğuz, Çelikbaş, Batmaz, Çağlı ve Sungur, 2019). Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) tedavisi ile bilişsel esnekliğe dair yapılmış bir meta-analiz çalışmasında bilişsel esnekliğin iyileşmede önemli olduğuna dair çalışmaların bulunduğu yer verilmiştir (Joseph, Moring ve Bira, 2015). Yeme bozukluklarında da (anoreksiya nervoza ve bulimia nervoza) bilişsel esnekliğin daha zayıf olduğu görülmüştür (Tchanturia, ve diğerleri, 2012). Ayrıca, bilişsel esnekliğin artırılmasının anoreksiya nervozada yer alan katı bilişsel ve davranışsal kalıpları azaltmaya yardımcı olarak günlük işleyiş ve klinik şiddetin iyileşebileceği düşünülmektedir (Duriez, Kaya Lefèvre, Di Lodovico, Viltart ve Gorwood, 2021). Tüm bu bilgilere ek olarak, kişilik özelliklerinden biri olan deneyime açıklık kısaca açıklığın (openness) (Goldberg, 1990), prefrontal kortekste dopaminerjik işlevle ilişkisinin olduğu görülmüştür (DeYoung , Peterson ve Higgins, 2005). Bununla birlikte açıklığın da bilişsel esneklik ile olumlu olarak ilişkili olduğu görülmüştür (Murdock, Oddi ve Bridgett, 2013). Aynı zamanda bilişsel esnekliğin iletişim kurarken girişkenlik ve sorumluluk ile ilişkili olmasının yanı sıra iletişimde öz yeterlilik tarafından

bakıldığında; yabancıların önünde konuşma yapmak, yabancı bir grupta etkileşimde bulunmak, sınıf arkadaşıyla birebir konuşmak, yabancı biriyle birebir konuşmak ve sınıf tartışmasına katılım göstermek gibi etkenler ile de pozitif olarak ilişkili olduğu görülmüştür (Martin ve Anderson, 1998). Ek olarak bireylerin kendi tutumları ve yanılma olasılıklarını fark etme gibi özellikleri içeren entelektüel alçakgönüllülüğün nesnel davranışsal değerlendirmeleri içeren ölçümleri sonucunda bilişsel esnekliğin entelektüel alçakgönüllülüğü ön gördüğü görülmüştür (Zmigrod, Zmigrod, Rentfrow ve Robbins, 2019). İnsanların yaratıcı olmaları tarafından bakıldığında, bu yaratıcı farklılıklar, kişilerin düşüncelerinde az ya da çok esnek olmalarını sağlayan durumsal baskılarla da değiştiği düşünülebilmektedir (De Dreu, Nijstad ve Baas, 2011).

Bilişsel esneklik ve stres bakımından cinsiyet farklılıklarına bakıldığında stresin erkek katılımcıların bilişsel esnekliğini etkilerken; kadın katılımcılar için bilişsel esnekliği önemli bir derecede etkilemediğini görülmüştür (Shields, Trainor, Lam ve Yonelinas, 2016). Aynı zamanda cinsiyet kimlikleri ile bilişsel esneklik üzerine yapılan bir çalışmada heteroseksüel ve gay/lezbiyen katılımcılar arasında bilişsel esneklik farkı gözlemlenmemiştir (Konik ve Crawford, 2004).

1.1.3. Kuramsal Yaklaşımlar

Bilişsel davranışçı yaklaşımda kullanılan Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) tarafından bakıldığında terapide yer alan bilişsel kısımdaki teknikler, negatif tutumlarda değişiklik meydana getirerek kişinin performansında gelişimini ve ilerlemesini sağlarken; davranış tarafında yer alan kısımlar ise kişinin hipotezlerini veya negatif düşüncelerini davranışsal tekniklerle küçük deneyler yaparak geçerliliğini kontrol etmesiyle sağlanır (Beck, Rush, Shaw ve Emery, 1979). Özetle, bilişsel ve emosyonel yapıyı göz önünde bulundurarak duygu, düşünce ve davranış ayrılmaz bir bütün olarak kabul ederek nesnel sonuçlarla ölçümler yapan davranışçı taraf ile kişinin sahip olduğu düşünce biçimlerini görebilmesine, düşüncelerini esnetebilmesine ve böylece diğer olası seçenekleri görüp uyumlu olan düşüncenin uyumu daha az olan düşünce yerine geçmesine imkan sağlayan bilişsel tarafın davranışsal taraf ile birlikte bir bütün olarak ele alınmasıyla meydana gelir (Sungur, 2003).

BDT kapsamında çocukluk deneyimleri sonucu kişilerde oluşan düşünceler, varsayımlar ve inançlarla şemalar meydana gelmektedir ancak bu şemalar esnemeye karşı dirençli olup yaşanan deneyimin daha da uca götürmesi halinde yararlı özelliğini kaybederek uyum ve işlevselliği bozmaktadır (Sungur, 1993).

Bilişsel ve davranışsal esnekliğin nöral mekanizmalar ve klinik düşüncelerin birleşimiyle ele alındığı bir çalışma erken dönem nörogelişimsel bozukluklarda, ergenlik döneminde ortaya çıkan klinik koşullarda ve ileri yaş demanslarda esnekliğin tehlikeye atılabileceğine dair dikkat çekmiştir (Uddin, 2021). Bunlarla birlikte daha az zayıflıkta bilişsel esnekliğe sahip olan yaşlı yetişkinlerin tedavileri süresince formal bir yeniden bilişsel yapılandırma tekniğini öğrenmelerine ya da genel anlamda bir bilişsel davranışçı terapi uygulamalarından yararlanmalarına engel değildir (Johnco, Wuthrich ve Rapee, 2014). Ek olarak, psikolojik olarak esnekliği veya farkındalığı daha az olan bireylerin duygusal deneyime daha uyumsuz ve katı tepkiler verdiği görülmüştür (Silberstein, Tirsch, Leahy ve McGinn, 2012). Ek olarak, bilişsel davranışçı terapinin genişletilmesiyle ve birkaç terapi okulunun tekniklerinin entegrasyonu ile sistematik bir yaklaşım ile geliştirilen şema terapinin ortaya çıkış nedenlerinden biri olarak geleneksel bilişsel davranışçı terapilerinin karakterolojik ya da kişilik bozukluğuna sahip olan hastaların psikolojik olarak esnekliğe sahip olmadıkları için bilişsel davranışçı tekniklere çok daha az duyarlı olduklarını ve kısa sürede anlamlı bir değişiklik elde edemeyecekleri düşüncesinin olduğu söylenebilir (Young, Klosko ve Weishaar, 2003).

1.2. Kişiler Arası İlişkilerde Güven

1.2.1. Güven ve Kişiler Arası İlişkilerde Güven

Güven kelimesi genellikle inanılabilirlik kavramıyla da ilişkilendirilmiş olmasıyla birlikte samimiyet, dürüstlük ve doğruluk gibi çeşitli kavramlarında içinde barınmış şekilde işlevsel olarak kullanılabilir (Pascual-Ferrá, 2021). Güven, özellikle “kaybedilme” ya da “ihlal edilme” ile deneyimlendiği ve algılandığı zaman birçok insan tarafından tanımlanabileceği iddia edilen bir kavram olarak düşünülebilir (Saunders, 2012). Ayrıca güven kavramı çok boyutlu olabilme özelliğine sahiptir ve sadece çalışma amaçlı bir araya gelen insanların kişisel olarak sırlarını paylaşmaktan ziyade görev odaklı

bir güven ilişkisi kurmasında olabileceği gibi güven, kişiye ve duruma göre değişkenlik gösterebilir (Pascual-Ferrá, 2021). Bununla birlikte güven birçok disipline konu olmaktadır (Gambetta, 1988) ve her disiplin beklendiği üzere güven konusuna kendi perspektifinden yaklaşmaktadır (Lewicki ve Bunker, 1995). Çeşitli siyasi, ekonomik ve kültürel bağlamlarda güven ve güvensizlik durumlarına baktığımızda, bunun büyük ölçüde teorik olarak heterojen ve bir o kadar karmaşık toplumsal bir fenomen olduğu da görülür (Marková, Linell ve Gillespie, 2008). Bununla birlikte görülmektedir ki, güvenin başkalarına güven bağlamında genelleştirilmiş güven ve partnere güven olarak ölçümleri çalışılmaya başlanarak güvenilirlik ve geçerliliği de test edilmeye başlanmıştır ve olumlu sonuçlar alınmıştır (Couch, Adams ve Jones, 1996). Bununla birlikte güven eğilimleri de çalışma konusu olmuştur (Yakovleva ve Reilly, 2011).

İlişki tanımına bakıldığında, ilişki özetle; kişilerin birbiri ile geçmiş etkileşimler temelinde gelecekteki davranışlar ile ilgili karşılıklı beklentiler kümesi olduğu ve tanımı gereği etkileşimli bir kavram olduğu da söylenebilir (Schein ve Schein, 2018).

Güven; bilişsel, duygusal ve davranışsal özellikleri ile çok yönlü bir yapıya sahiptir ve aktif olarak bir süreç içerisinde kişilerarası etkileşimler sonucu artış ya da azalışlarla ilerlemektedir (Kılıç, 2020). Aynı zamanda güvenin kişilerarası boyutunda; güvenilirlik, duygusal ve dürüstlük olmak üzere üçlü bir yapıya sahip olduğu güven çalışmaları da mevcuttur (Rotenberg, 2010).

Kültürler arası bakıldığında, farklı kültürler arasında güveni geliştirme ve sürdürmenin zorlayıcı yanları da vardır (Dietz, Gillespie ve Chao , 2010). Kişilerin tek başına kurdukları etkileşimlerde kültürel adaptasyon dinamiklerini anlamak kadar onların duygularının da bu süreçte nasıl etkilendiğini anlamak önemlidir (Molinsky, 2007). Çünkü güven hem bilişsel hem emosyonel özellikler taşımaktadır (Komiak, 2013). Örneğin, anksiyetenin güven üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu görülmüştür (Myers ve Tingley, 2016). Risk ve dayanışma elemanlarını içeren güven temalı bir oyun deneyinde davranışsal ve tutumsal güvenin kültürler arası bağlamda incelenmesi sonucunda davranışsal güven ölçümünde en yüksek seviye İsveç ve sonrasında Latin Amerika olurken Hindistan'ın daha az seviyede olduğu görülmüş, tutumsal güven olarak en yüksek Şili ve İsveç'te iken sonrasında Hindistan ve Meksika yer almış en az seviye

ise Kolombiya’da görülmüştür ve böylelikle güvenin davranışsal ve tutumsal olarak ölçümü yapıldığında ülkeler arasında da önemli farklar olduğu göze çarpmıştır (Ahmed ve Salas, 2009).

1.2.2. Kişiler Arası İlişkilerde Güveni Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları

Güveni inşa eden yapılara bakıldığında açık ve dürüst olmanın, başkalarıyla kurulan (adil davranmak için çaba sarf etmek gibi) etkileşim biçimleri ve bir ilişkide (başkalarını suçlamak yerine sorumluluğu kabul etmek benzeri) kabul edilen kişisel risk gibi bazı özelliklerin yer aldığı görülmekle birlikte bu inşanın yıkımında; kişisel haklara saygı göstermeme benzeri kötü çizilen sınırlar, kişilere gelişmesi adına yardımcı olma yerine performansları ve hisleri gibi konularda yıkıcı olarak eleştirme ve yalan benzeri birçok farklı değişkenle manipülasyonların yapılması kapsamında bakıldığında bir kişi, grup ya da kuruluşun bilinçli ve kasıtlı olarak bir bireyi incitmesiyle güven yok olmaya başlar ve bu genellikle bir ihanet olarak nitelendirilir (Vukotich, 2010). Özetle, Dietz, Gillespie ve Chao (2010) bahsetmiş olduğu gibi güven tek bir noktada olmaktan ziyade umut ve kesinlik arasında bir yere denk gelerek net ve kesin bir konuma sahip değildir (Dietz, Gillespie ve Chao, 2010).

Adli psikiyatri servisinde çalışanlar arasında iş arkadaşlarına olan güven ölçümünün de içinde yer almış olduğu bir araştırmada güven eğiliminin kişisel başarının yordayıcılarından biri olduğu ve başkalarına güvenme algısındaki yüksekliğin daha iş birlikçi olan profesyonellerde daha az duygusal tükenme ve duyarsızlaşma belirtileri gösterdikleri görülmüştür (Johnson, Worthington, Gredecki ve WilksRiley, 2016). Ayrıca liderlik uygulamalarındaki; paylaşılan amaç duygusu, işbirlikçi aktivite, öğrenci öğrenimine toplu odaklanma, mahrum bırakılmış uygulama ve yansıtıcı diyalog gibi profesyonel öğrenme toplulukları üzerindeki etkisine meslektaşlara duyulan güvenin aracılık etmiş olduğu görülmüştür (Zheng, Yin, Liu ve Ke , 2016).

Partnerlerinin ilişkisi yanlısı davranışlarını gören bireylerin, ilişkinin iyiliği için kişisel çıkarlardan uzaklaşarak partnerlerine güvenmeye başladıkları görülmüştür (Wieselquist, Rusbult, Foster ve Agnew, 1999). Ek olarak, yakın ilişkinin başarısında güvenin önemli bir yeri olmakla birlikte güvenin farklı birçok farklı unsuru vardır ve

bunlardan biri olan gelecekte her ne olursa olsun partnerin sevgi ve şefkatle hareket edeceğine dair inanç, güvenin en önemli yönlerinden biridir (Rempel, Holmes ve Zanna, 1985). Ayrıca aynı araştırmada kadınların ilişkilerine dair erkeklerden daha entegre ve karmaşık görüşleri olduğu da görülmüştür (Rempel, Holmes ve Zanna, 1985). Ayrıca güvenin partnerin eylemi ve bireyin bu eyleme yönelik tepkisi arasındaki ilişkiyi de etkilemekte olduğu görülmektedir (Dirk ve Ferrin, 2001).

İlişkide güven deneyimi azaldıkça anksiyete ve depresyon artmış bununla birlikte güven ile fiziksel sağlık ile pozitif bir ilişkinin var olduğu görülmüştür (Schneider, Konijn, Righetti ve Rusbult, 2011).

Güvenin etkilenme sürecinde cinsiyet, yaş ve hormonların yer aldığı görünmekle birlikte cinsiyete dair verilerin çoğu değişkenlik göstermekte olup yaş ile yapılmış araştırmaların sayısı yetersizdir (Kılıç, 2020). Bunlara ek olarak oksitosin hipofiz tarafından salınan bir hormondur (Martin E. , 2010). Oksitosinin; anne-bebek bağlanması, cinsel davranış, çift bağları ve sosyal davranışlar vb. üzerinde de etkisi olduğu görülmektedir (Onaka, Takayanagi ve Yoshida, 2012). Aynı zamanda tanınma, güven, empati ve sosyal türlerin davranışsal yönlerini de etkilemesi bakımından oksitosin ile ilgili birçok araştırma yapılmış ve oksitosinin bunlar üzerinde etkisinin olduğu görülmüştür (Anacker ve Beery, 2013). Bu sebeple yapılan araştırmalarda, oksitosin seviyesindeki değişimine bakılarak güvenilirlikle bir ilişkisinin olduğu (Zak, Kurzban ve Matzner, 2005) ve oksitosinin güveni artırdığı (Kosfeld, Heinrichs, Zak, Fischbacher ve Fehr, 2005) yönünde daha net sonuçlar görülmüştür.

1.2.3. Kuramsal Yaklaşımlar

Erik H. Erikson kişiliğin insan hayatında devam etmekte olan bir süreç olup bu süreçte kişiliğin gelişiminde çözülmeyi bekleyen karşıtlıkları barındıran sekiz ayrı dönemin olduğunu ve ilk dönemin bebeklikteki temel güvene karşı temel güvensizlik olduğundan bahsetmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2014). Bu basamağı zihinsel canlılığın en temel ön koşulu olarak niteleyen Erikson (Erikson, 1968), ilk yıl süren bu basamağın yeni doğanın bakımını üstlenen kişi ile arasındaki ilişkiye dayanarak dünyanın güvenli ya da güvensiz olacağına dair kararını etkilediği (Widick, Parker ve Knefelkamp, 1978) ve bakıcısının düzenli olarak ihtiyacını karşıladığını gören bebeğin temel güven duygusu

geliştireceğini ifade etmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2014). Tutarlı ve akla uygun olarak gerçekleşen bakım veren ve bebek ilişkisinden güven doğarken tam ters bir durum güvensizliği yaratmaktadır (Kılıç, 2020). Çok fazla güven ve çok az güvenin de birçok farklı sonucu olabileceğinden Erikson'a göre her iki durum bebekler için kaçınılmazdır ve bu sürecin sonucunda güven umudu geliştirirken güvensizlik ise geri çekilmeyi oluşturur (İnanç ve Yerlikaya, 2014). Örneğin, sevgi, ekonomik güvence, oyun ve mutluluğun karşılandığı bir ailede yer alan bir çocuğun tattığı güven duygusu dünyaya dair başkalarına güvenmeyi öğrenmesine yardımcı olup umudu ortaya çıkarken; tutarlı sevgi, bakım, beslenme, uyarlama, sıcaklık ve güvenilir sevginin eksikliği güvensizliğe neden olarak geri çekilmeye sebep olmaktadır (Batra, 2013).

Bağlanma teorisi, insanların daha özel sayılabilecek belirli kişilere karşı güçlü duygusal bağlar kurma eğilimini kavramsallaştırmak için istenmeyen ayrılıkların ve kayıpların anksiyete, öfke, depresyon, duygusal kopukluğu içeren duygusal sıkıntı ve kişilik bozukluğu formlarının birçoğunu açıklamak amacıyla oluşturulmuştur ve burada dikkat çekilen önemli noktalardan biri bir çocuğun ebeveyninin çocuğa güvenli bir temel sağlaması olmakla birlikte, diğeri ise ebeveynin çocuğunu keşfetmeye ya da araştırmaya teşvik etmesidir (Bowlby, 1977). Mary Ainsworth bağlanma stillerindeki bireysel farklardan bahsederek çalışmaları uygulanabilir hale getirmiş olmakla birlikte ABC bağlanma stillerini ortaya koymuştur (Crittenden, 2017). Destek ve yakınlık gerektiğinde yanıt veren bakıcı ya da bakıcıların ulaşılabilir ve çağrıldığında rahatlatıcı olmalarıyla beraber bunun tekrarlayıcı deneyimlerle sürdürülmesi güvenli bağlanmayı sağlarken, güvensiz bağlanma ilişkilerinde yakınlık isteğinde cesaret kırıklığı, reddedilme veya tutarsız şekilde yanıtlanmalar stres ve zorlukla başa çıkabilmek adına ikincil baş etme sürecine daha fazla güvenmektedirler (Fearon, Bakermans-Kranenburg, van IJzendoorn, Lapsley ve Roisman, 2010). Bebek-anne güvenli bağlanmada bebek bakımının etkisi üzerine yapılmış bir çalışmada güvenli bağlanmaların annelerin duyarlılığı ve yanıt vermeleri ile alakalı olduğu görülmüştür (NICHD Early Child Care Research Network, 1997). Ek olarak, bir çalışma annelerin güvenli bağlanmasının (babaların bağlanması ya da evlat edinilen bebeklerin mizacının değil) evlat edinilen bebeklerin güvenli bağlanma şansını artırdığını göstermiştir (Lionetti, 2014). Korku, öfke ve keyif almaları yönüyle kaçınan, güvenli, dirençli ve düzensiz/sınıflandırılmayan sınıflandırılmasıyla duygusal

gelişimlerine boylamsal olarak yapılmış 112 çocuğun sonuçlarına göre güvenli bağlananların öfkeleri zamanla önemli derecede azalırken, güvensiz bağlanan çocukların negatif emosyonları yükselmiş ve bu grupta yer alan kaçınan grup daha kokulu olurken, dirençli çocuklar çok ürkek ve daha az keyifli olmasıyla birlikte korku en güçlü duyguları olmuştur ve son olarak düzensiz/sınıflandırılmayan çocukların daha öfkeli hale geldikleri görülmüştür (Kochanska, 2001). Sevgili olan çiftlerin ilişkilerinin kalitesinde yetişkin bağlanmalarına bakıldığında, bağlanma stillerinin boyutları her bir partnerin ilişkiyi nasıl algıladığıyla alakalıyken, ilişkide kaliteyi yordayan kısım kadınlar için partnerlerin yakınlık konusunda ne kadar rahat olduğu iken erkekler için partnerlerinin terk edilme ve sevilmemeye konusunda duydukları endişenin ne ölçüde olduğu ilişki kalitesini yordamış ve sonuç olarak kadınlar ve erkekler için ilişkide kalite yordamanın farklılaştığı ortaya konmuştur (Collins ve Read , 1990). Yetişkinlikte yeni dört farklı grupta: güvenli, endişeli, reddedilen ve ürkek (sırasıyla: secure, preoccupied, dismissing, fearful) bağlanma şekli önerisi de mevcut bulunmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Şema Terapi tarafından bakıldığında, Jeffrey E. Young tarafından bilişsel davranışçı terapisinin genişletilmesiyle ve birkaç terapi okulunun tekniklerinin entegrasyonu ile sistematik bir yaklaşım ile geliştirilmiştir ve bu model danışanın erken çocukluktan şimdiye kadar şemalarını izleyerek kişiler arası ilişkilerine vurgu yapar; bununla birlikte davranışlar şemalar tarafından yönlendirilir ancak şemaların parçası değildir (Young, Klosko ve Weishaar, 2003). Erken dönem uyumsuz şemaların kaynağı insanların yaşamının erken yıllarında karşılanmamış olan temel duygusal ihtiyaçlarıdır ve şemalar kendilerini muhafaza edip sürdürmeye devam etmeleri sebebiyle yetişkinlikte de ihtiyaç halinde kalmaya devam ederler ve hatta kişiler şemalarıyla onları tetikleyen şeylerle başa çıkmaya çalışıp şemalarını güçlendirebilirler (Rafaeli, Bernstein, ve Young, 2019). Aynı zamanda şema terapiyi önemli derecede etkili bulan bazı terapistler tarafından çiftlerle de şema terapi çalışmaları yapılmıştır (Simeone-DiFrancesco, Roediger ve Stevens, 2015). Rafaeli, Bernstein ve Young (2019) şema terapisinin temel ihtiyaçları oluşturan beş alanından biri olan ayrılma ve reddedilmeyi; terk edilme/istikrarsızlık, güvensizlik/kötüye kullanılma, duygusal yoksunluk, kusurluluk utanç, sosyal izolasyon/yabancılaşma alt başlıklarını kapsayacak şekilde adlandırmış olup bunlar

birçok özelliklerinin yanı sıra kişilerin hem fiziksel hem duygusal güvenliği ile ilgili yaşadıkları birtakım sorunların (örneğin, güvensizlik/ kötüye kullanım şemasıyla kişinin her zaman aldatılacağını hissetmesi gibi) ilişkilerine nasıl yansıdığını ortaya koyar.

Julian B. Rotter güvensizliğin ve güvenmenin maliyetlerinin neler olacağına dair soruların güven ile ilgili hususların çeşitli taraflarından incelemek için değinilebileceğinden bahsetmiştir (Rotter, 1980). Rotter, kişiliğin sosyal öğrenme teorisine dair çalışmalar yapmıştır (Rotter, 2021). Aynı zamanda kişilerarası güven için ölçümü için bir ölçek çalışması yapmıştır ve buradaki güven bir kişi ya da grubun diğer kişi ya da grubun sözlü ya da yazılı olarak verdiği sözüne güvenme temelindeki beklentisi olarak ele alınmıştır (Rotter J. B., 1967). Kişilerarası güven ile ilgili çalışmış bir teorisyen olan Ken J. Rotenberg, güven çalışmasını temeller, alanlar ve hedef boyutları temelinde kurulmuş olup detayları şu şekildedir; güvenilirlik, duygusallık ve dürüstlüğü içine alan güven temelleri; bilişsel/duygusal, davranış bağımlılığı ve davranışları harekete geçirmeyi içeren güven bilgi alanları; özgüllük, benzerlik kavramlarını içine dahil eden güvenin hedeflerinin boyutları olmak üzere şekillenmiştir (Rotenberg, 2010).

İlişki tanımına daha yakından baktığımızda ise ilişki etkileşimi içererek kişilerin birbirleri ile geçmiş etkileşimler temelinde gelecekteki davranışlar ile ilgili karşılıklı beklentiler kümesidir (Schein ve Schein, 2018). Organizasyon temelli çalışmalar ile ilgili olarak Schein ve Schein (2018) dört ilişki seviyesinden ise aşağıdaki gibi bahsetmektedir:

Seviye Eksi Bir: Toplam kişisel olmayan hakimiyet ve zorlama,

Seviye Bir: İşlem rolü ve kural tabanlı denetim, hizmet ve “profesyonel” yardım ilişkilerinin çoğu biçimi,

Seviye İki: Kişisel işbirliği, arkadaşlıklarda ve etkili ekiplerde olduğu gibi güvene dayalı ilişkiler,

Seviye Üç: Duygusal olarak yakın karşılıklı taahhütlerin toplamı (Schein ve Schein, 2018).

1.3. Kùltürler Arası İletişim Kaygısı

1.3.1. İletişim ve İletişim Kaygısı

İletişim kavramı bir kişiden diğetine anlamının aktarımı, birçok doğal ya da yapay yol vasıtasıyla bir kaynaktan diğetine veri aktarımı ve iletişim eyleminde aktarılan mesaj ya da gerçek veridir (Matsumoto, 2009). Kısacası iletişim; karşılıklı duygu, düşünce ve bilgi aktarımı ile tarafların birbirini anlama sürecidir (Çakmak , 2018).

İletişim kaygısı gerçek ya da beklenen iletişime karşı hissedilen kaygı veya korkudur (Berger ve McCroskey, 1982). İletişim kaygısı, psikobiyoloji çalışmalarından (Beatty, McCroskey ve Heisel, 1998) kùltürler arası iletişim kaygısı ölçümlerinin yapılmasına (Neuliep ve McCroskey, 1997) varan bir araştırma sürecine de sahiptir.

Kùltür kelimesi Cicero'nun Tusculanae Disputations'ta kullandığı metaforik bir benzetmede yer almış ve sonrasında modern bağlamda devralınmıştır (Goodson, 2017). Etimolojisine baktığımızda Latince kökenli bir fiil olup yetiştirmek anlamına gelen colere kelimesinden gelmektedir (Bolaffi, Bracalenti, Braham ve Gindro, 2003). Kùltür kavramının çokça farklı kullanımı olmasıyla birlikte kùltür en geniş anlamıyla, bir toplumun içindeki kişilerce ortaklaşa sahip olunan ve bu üyelere yayılan, davranışı yaratıp aynı zamanda davranışta görülen ve yorum yapabilmek adına kullanılan görüş, değer ve algılar bütünüdür (Haviland, Prins, Walrath ve McBride, 2006). Kùltür terimi (uygulanış biçimi bakımından ilk kez Edward Burnett Tylor tarafından kullanılmış olmakla birlikte) 19. yüzyıl bitmeden hemen önce antropolog Franz Boas (1858-1942) tarafından çoğul biçimde kullanılmaya başlanmıştır (Whitfield, 2010). Psikolojide kùltürün incelenmesi çok yeni olmamakla birlikte kültürel psikolojinin başlangıcı olarak 1879 yılında ilk psikoloji laboratuvarını kurmuş olan ve 10 ciltlik eseri olan Volkerpsychologie ya da Halk Kùltürünün Elamanları (1921) (Elements of Folk Psychology) ile Wilhelm Wundt'un az çok günümüz modern psikolojisi anlamında incelenmeye başlamış olduğu görülür (Heine, 2015). Böylece Wundt'un çalışması psikolojinin deneysel ve sosyal psikoloji olarak ikiye ayrılmasına yardımcı olmuştur (Schultz ve Schultz, 2007). Psikolojik süreçlerin deneyimler tarafından şekillenmiş olması sebebiyle farklı kùltürlerden insanların da psikolojilerinde farklılık gösterdikleri unutulmadan (Heine, 2015) genel anlamda kültürel psikolojinin konu incelemelerini; diller, sanatlar, efsaneler, gelenek ve

görenekler, kanunlarda ve ahlakta kendisini gösteren zihinsel gelişimin birçok basamağının incelenmesi oluşturur (Schultz ve Schultz, 2007).

Farklı kültürler arasında tanı kriterleri oluşumunda karşılaşılabilecek sorunlara dair yürütülen süreçte güvenilirlik oranları önem taşır ve araştırmaya değerdir (Good ve Kleinman, 2019). Kültürel farklılıkların duygulara yönelik etkisi birçok araştırmaya konu olması bakımından dikkat çekicidir ve değerlendirme sürecinde kaygı, taşıdığı güdülere özelliklerden dolayı değerlendirme süreci ile karşılıklı bir ilişki gösterebilmektedir (Keskindağ ve Karaaziz, 2021). Sosyal anksiyete ya da sosyal anksiyete bozuklukluğunun derece ve ifadesine bakıldığında tahmin edici bir şekilde değerlendirebilmek için kültür, ırk ve etnik temellerin göz ardı edilemeyeceği ve bu temeller çerçevesinde incelenmesi gerektiği düşünülmektedir (Hofmann, Anu Asnaani ve Hinton, 2010). Örneğin, kolektivist ve bireyci yapıya sahip katılımcılardan oluşmuş bir araştırmanın sonucunda kolektivist kültürden katılımcıların sosyal kaygı puanları daha yüksek çıkmıştır (Heinrichs ve diğerleri, 2006).

Kültürler arası iletişim kaygısı ise, kültürel, etnik ya da farklı gruplardan kişilerle gerçek ya da beklenen bir iletişime karşı duyulan korku ya da kaygıdır (Neuliep ve McCroskey, 1997). Kültürler arası iletişim kaygısı belirsizlikle olumlu bir ilişkiye sahipken sosyoiletişimsel yönelimle negatif korelasyona sahiptir (Neuliep ve Ryan, 1998).

1.3.2. İletişim Kaygısını Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları

İletişim kaygısı bireylerde iletişim becerilerinin etkinliğini ve bireylerin gelişimlerine yönelik çabaların etkinliğini belirlemektedir (Hassall, Joyce, Ottewill, Arquero ve Donoso, 2000). Ayrıca kadın ve erkeklerin iletişimi farklı olarak gördükleri de düşünülmektedir (Pearson, Child, DeGreeff, Semlak ve Burnett, 2011).

18-22 yaş arasındaki lisans öğrencilerinin sözlü ve yazılı iletişim kaygılarının ölçümleri sonucunda kadınların ve erkeklerin her iki kategoride de zorluklar yaşamakla birlikte bunun genellikle sözlü iletişim kaygısında daha yüksek olduğu ve kadınların her iki kategoride de daha yüksek kaygı puanına sahip olduğu görülmüştür (Loureiro, Loureiro ve Silva, 2020). Örneğin, muhasebe ve işletme bölümlerinin yazılı ve sözlü iletişim kaygılarının incelenmesi sonucunda, cinsiyetin yazılı kaygıyı belirlemede anlamlı

olmadığını ve kadın muhasebe öğrencilerinin sözel iletişim kaygısında diğer bölümlere oranla literatüre benzer olarak yüksek çıkmış olduğu görülmüştür (Simons, Higgins ve Lowe, 1995). Cinsiyete göre iletişim kaygısındaki yer alan farklılığa bakıldığında, iletişim kaygısının ve farklı cinsiyetlerin kaygısının daha iyi anlaşılmasının sonuçları, çocukların deneyimleri ve sosyalleşmeleri bakımından ve yalnızca öğrenilmiş cinsiyet rollerinin etkisine değil, öğrenilmiş iletişim rollerinin etkisine de işaret edebilir (Miller ve Edmunds, 1995). Ek olarak, ikinci dil öğreniminde yaşanan iletişim kaygısına ilişkin kadın ve erkek öğrencilerin karşılaştırılmış olduğu bir çalışmada, her iki grubun da yüksek seviyede kaygı hissettikleri görülmekle birlikte erkeklerle kıyaslandığında kadınlar biraz daha yüksek kaygı seviyesine sahip olduğu görülmüştür ve bu endişenin insanlar için dil öğrenmeyi engelleyebilecek nedenlerden biri olabildiği görülmüştür (Rafek, Ramli, Iksan, Harith ve Abas, 2014).

Düşük oranda iletişim kaygısına sahip bireylerde iletişim kurma isteği yüksek iken iletişim kaygısına sahip olan bireyler iletişimden kaçınmaya meyillidir (Pearson, Child, DeGreeff, Semlak ve Burnett, 2011). Ortaokul (11-16 yaş), lise (14-18 yaş) ve üniversite öğrencilerinin (17-47 yaş) incelendiği bir çalışma sonucunda, her üç kategoride yer almış olan farklı yaş grubundaki kadınlar için iletişim kaygısı, iletişim kurma isteğinin bir yordayıcısı olduğu görülmüştür (Donovan ve MacIntyre, 2004). Diğer bir yandan kadınların iletişim karşılaşmalarına dair yaklaşımlarının daha olumlu olduğu görülmüştür (Pearson, Child, DeGreeff, Semlak ve Burnett, 2011).

Dünyanın küreselleşen yapısında kültürler arası iletişim kaygısı konu olarak dikkat çekmiş ve bu kaygının duygusal zekada yordayıcı tarafını incelemek adına işletme öğrencilerini içeren bir çalışmada, kaygının duygusal zekanın alt ölçümlerinden olan duygusallık, sosyallık ve özdenetim açısından yordadığı gözlemlenmiştir (Fall, Kelly, MacDonald, Primm ve Holmes, 2013). Ek olarak, kültürler arası duyarlılığı yüksek olan kişilerin etnosantrik ve kültürler arası etkileşimdeki kaygılarının daha az olduğu görülmüştür (Chen, 2010). Çoğunlukla uluslararası öğrencilerin yer almış olduğu bir araştırmada sonuçlar, ev sahibi olan kültürle çatışmanın üzerinden değerlendirilmeye ilişkin olarak, aileden ve arkadaşlardan sağlanan desteğin kültürler arası kaygı düzeyini azalttığını göstermiş ve azalan kaygı seviyesi bütünleştirici ve uzlaştırıcı tercihleri

arttırırken baskın ve kaçınan stiller tercihlerini azaltmıştır (Oommen, 2014). Amerikalı ve Japon katılımcıların olduğu bir çalışmada, bireysel kültür ve kolektif kültür karşılaştırılması sonucunda; Japon katılımcıların verilerinin Amerikalı katılımcıların verilerine oranla daha yüksek iletişim kaygısına sahip oldukları görölmüştür (Pryor, Butler ve Boehringer, 2005). Amerika’da misafir olarak yer alan üniversite öğrencilerindeki etnik dilde internet kullanımı ve ev sahibi olan dildeki internet kullanımına ilişkin ev sahibi kültüre sosyokültürel adaptasyon zorluğuyla ve kültürler arası iletişim kaygısına ilişkin yapılan inceleme göstermiştir ki etnik dildeki internet kullanımı ile sosyokültürel adaptasyon zorluğu arasında bir ilişki yok iken artan kültürler arası iletişim kaygısı sosyokültürel adaptasyon zorluğu ile ilişkili çıkmış ve artan kültürler arası iletişim kaygısı etnik dildeki artmış orandaki toplam internet kullanımıyla da ilişkili olduğu görölmüştür (Beom, 2003). İngiltere, Finlandiya ve Almanya’dan katılmış katılımcıların yer almış olduğu kültürler arası iletişim kaygısına yönelik yapılmış bir araştırmada iletişimin ikili, buluşma-toplantı, kamuda ya da küçük gruplar şeklindeki alt boyutlarını içeren kişisel iletişim kaygısı ölçeğı kullanılması sonucu İngiliz katılımcıların skorları Finlandiyalı ve Alman katılımcılara göre daha az olduğu görölmüştür (Croucher, Sommier, Rahmani ve Appenrodt, 2015). Ayrıca uluslararası arkadaşlıklara sahip olan kişilerde de kültürler arası iletişim kaygısına dair puanlarının düşük olduğu görölmüştür (Williams ve Johnson, 2011).

1.3.3. Kuramsal Yaklaşımlar

Belirsizliğı Azaltma Teorisi, Berger ve Calabrese tarafından aynı kültürde birbirine yabancı olan kişiler arasında iletişim kurma ve etkileşimi inceleme konusunu dikkate alarak incelenmeye başlanmıştır (Berger ve Calabrese, 1975). Daha sonra bazı alt kategorilerin kültürler arası iletişimde de benzerlik gösterebileceğine dair sonuçlar elde edilmiştir (Gudykunst, 1985). Belirsizlik azaltmada, kişilerin etkileşimde bulunurken yaşamış olduğu belirsizlik etmenleri arasında; kişinin kendisini, başkalarını, ilişkileri, bilişsel ve davranışsal tarafları yer alır (Redmond, 2015). Calabrese ve Berger (1975) belirsizlik kelimesi ile iki şeyi kastetmektedir: kişinin etkileşimde bulunduğu kişinin gelecekteki davranışına yönelik alternatifleri daraltması için girdiğı proaktif tahmin oluşturma süreci ve geriye dönük olarak davranışın sebebini anlamaya çalışarak olası

diğer seçeneklerin sayısını azaltmaya çalıştığı açıklamalar kısmı. Örneğin, sık sık görüşmeyen kişiler ya da uzun bir ayrılık dönemi geçiren kişiler arasında temas halinde olma süresi azaldıkça bu süre zarfında kişilerin yaşadıkları olaylar, deneyimler ve kişilerin davranışlarının değişmesi söz konusu olabilir bu durum da kişiler arası belirsizliği getirebilmekle birlikte; kişiler karşılaştıklarında sahip oldukları bilgileri güncellemeleri gereken bir sürece girmeleri gerekebilmektedir (Berger ve Calabrese, 1975). Özetle, beklenebilecek durumun ne olduğunu bilmeme halinde kişiler belirsizliği yaşar (Redmond, 2015). Kişiler arası ilişkilerde belirsizliği azaltmanın iki önemli rolü etkileşim sürecinin kendisiyle ve etkileşimin sonuçlarıyla alakalıdır (Berger, 1986). Berger (1986) belirsizlik ve süreç kısmı hakkında insanların herhangi bir anlamda koordineli iletişimi yürütebilmek için bireysel olarak sahip oldukları repertuarların etkileşim bölümünü devam ettirebilmek adına birbirlerinin karşılıklı geçmiş, şimdi ve gelecek eylemleri hakkındaki karşılıklı belirsizlikleri azaltabilmeleri gerektiğinden bahseder. Kişiler partnerleriyle olan iletişimlerinde partnerlerinin eylemleri ve niyetlerinden emin olmadığında etkileşim bozulur ve daha zor hale gelir (Berger, 1986). Bu sebeple ilk buluşmalar, evlilik teklifleri ve yabancılarla olan etkileşimler oldukça zor olabilmektedir (Berger, 1986). Bu sürecin en uç halinde ise yabancılar arası ilk etkileşimde bunun olması çok beklenmemekle birlikte bireyler etkileşime katılmaz hale gelmektedirler (Berger, 1986).

Teorinin orijinalinde Calabrese ve Berger (1975) 21 teorem ve 7 aksiyom yer alır ve ilk kez iletişime geçişte belirsizlik ile ilgili başlıklar ve 7 aksiyom aşağıdaki gibidir:

1. Sözel İletişim ve Belirsizlik

Aksiyom 1: Yabancılar arasındaki etkileşimde sözlü iletişimin artmasıyla etkileşimdeki kişilerin belirsizlik düzeyi azalacak ve böylelikle sözlü iletişim miktarı da artacaktır.

2. İletişimin Çevresi ve Belirsizlik: İletişimin gerçekleştiği çevre (üzerinde yürüyen insanların belli oranda sağladığı bilgi ya da bir miting) belirsizlik seviyesini azaltabilir ve iletişim durumunu etkileyebilir.

3.Sözel Olmayan İlişkisel İfadeler ve Belirsizlik

Aksiyom 2: Sözel olmayan ilişkisel ifadeler (göz teması, baş sallama, olumlu sözel içerik, baş-kol hareketleri, sesli ifadelerin hoşluğu gibi) arttıkça belirsizlik düzeyi azalacak ve bu durum da sözel olmayan ilişkisel ifadeleri artıracaktır.

4.Bilgi Arama ve Belirsizlik

Aksiyom 3: Belirsizliğin yükselmesi bilgi arama davranışında (ilk tanışmada kişilerin meslek, memleket ve oturduğu yerlere ilişkin kısa soruların sorulması gibi) artışa sebep olacak.

5.İletişim İçeriğinin Yakınlık Düzeyi ve Belirsizlik

Aksiyom 4: İlişkideki belirsizliğin artışı iletişim içeriğindeki yakınlığın azalmasına sebep olacaktır ve aksi durumda ise yakınlığın yükselmesi beklenmektedir.

6.Karşılıklılık Oranı ve Belirsizlik

Aksiyom 5: Etkileşimde karşılıklılığın yüksek olması durumu belirsizliğin de yüksek düzeyde olduğunu gösterecektir.

7.Benzerlik ve Belirsizlik

Aksiyom 6: Bireyler arası benzerlik arttıkça belirsizlik azalır.

8. Beğenme ve Belirsizlik

Aksiyom 7: Belirsizlik arttıkça beğeni azalır.

Özetle, kişiler birbirleri hakkında bilgi sahibi oldukça ilişkileri gelişir (Sanders ve Wiseman, 1993). Belirsizliği azaltma teorisi daha sonra kültürler arası iletişim için kültürler arası uyum üzerinde araştırılmaya başlandı ve kaygı ile güven terimleri de bu araştırmalarda önemle yer almaya başladı (Gudykunst ve Hammer, 1988). Ayrıca bu teorinin kuruluşların vatandaşla iletişimde kriz iletişimine dair yapılabilecek tasarım ve değerlendirmeler için de uyarlama araştırmalarına konu olduğu görülmektedir (Grace ve Tham, 2021). Kültürel benzerlik ve tutum arasında çekicilik bakımından farklılıkların olduğu; kişilerin kültürel farklılık ve tutum farklılığına dair oluşturulan puanlarında bu koşula yönelik puanların düşük olmasıyla görülmüştür ve bu 6. Aksiyom için bir sınır doğurabilmektedir (Gudykunst ve Nishida, 1984).

Edinilen bulgular dahilinde teorideki bazı yönlerin aynı ve farklı kültürler arası incelenebilmesi düşüncesi de gelişmeye başlamıştır (Gudykunst, 1985). Teorinin kültürler arası test edilmesi için üç ilişki türü olarak tanıdık, arkadaşlık ve flört ilişkilerini kapsayan Japonya, Kore ve Amerika Birleşik Devletleri'ne dair üç kültür bazında incelendiğinde sonuçlar genel anlamda uygun olarak bulunmuştur (Gudykunst, Yang ve Nishida, 1985). Ek olarak yakın kültürler arası ve kültür içi ilişkiler karşılaştırıldığında algılanan benzerlik ve sosyal nüfuza ilişkin tarafların benzerlik gösterdiğine dair bulgular bulunmuştur (Gudykunst, 1985). Aynı zamanda elde edilen veriler kültürel farklılıkların samimileşen ilişki ile birlikte belirsizliği azaltmaya dair süreçlerde de daha az etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Gudykunst, Chua ve Gray, 1987).

Konuyla ilgili bir diğer kuramsal yaklaşım olan Anksiyete/Belirsizlik Yönetimi teorisinin başlangıç noktası Gudykunst ve Hammer tarafından incelenmesiyle başlamıştır ve kültürler arası bir uyum için belirsizliğin yanına anksiyete de dahil edilmiştir (Gudykunst ve Hammer, 1988). Aynı zamanda kurama göre farkındalık, alışılmış davranışların kültürler arası getirebileceği kafa karışıklıklarının tersine grup içi üyeler ve yabancıların sahip olduğu kaygı ve belirsizliği en uygun seviyeye indirebilmenin bir yoludur (Griffin, 2006). Gudykunst'ın başlangıç noktası olarak Belirsizliği Azaltma Teorisi'ni kullanmayı seçmesiyle birlikte teori yabancıların misafir oldukları kültürde anksiyete ve belirsizliği yönetebilmeleri konusu üzerinde çalışarak kişilerin bunu yönetebildikleri takdirde daha rahat hissedebilecekleri ve bunun dışında kültürler arası uyum ile ilişkilendirilen diğer kavramların da bu iki ana kavram olan anksiyete ve belirsizliğin miktarına etki edebilmekle birlikte doğrudan kültürler arası uyumla ilgili olmadığından da bahsetmiştir (Gudykunst, 1998). Teoride benlik kavramları, motivasyon, yabancılara verilen tepkiler, sosyal sınıflandırma, durumsal süreçler, yabancılarla bağlantı, yabancılarla etnik etkileşimler, kaygı, belirsizlik, farkındalık ve kültürler arası değişkenlik kategorileri yer almaktadır (Nishida, 2015). Özetle, teorinin genişletilmesiyle birlikte bilişsel ve duygusal parçaların yer almasının yanı sıra belirsizliği ve kaygıyı azaltma olarak ilerleyen bu ikili süreç kültürler arası uyumda önemli birer değişken haline gelmektedir (Hammer, Wiseman, Rasmussen ve Bruschke, 1998).

Kültürler arası iletişim kaygısı ve etnik merkezciğin, ilk kültürler arası etkileşimde belirsizliği azaltma ve iletişimdeki memnuniyet için önemli ve olumsuz bir ilişkiyi ön görebileceği gibi etnik merkezcilik ve kültürler arası iletişim kaygısının belirsizliği azaltma ve yönetmenin önemli bileşenlerinden olan dikkatli bir iletişim ve kültürler arası iletişimi engelleyebileceği görülmektedir (Neuliep, 2012). Ayrıca kültürler arası iletişimde bilgi paylaşımının da etkilenecek anksiyete ve kaygı ile olumsuz bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir (Presbitero ve Attar, 2018).

1.4. Sosyal Medya Kullanım Amaçları

1.4.1. Sosyal Medya Kavramı ve Kullanım Amaçları

Binlerce yıldır insanlar iletişim kurmak ve bilgi almak için çeşitli iletişim yolları ve iletişime dair enstrümanlar geliştirmişlerdir (Cereci, 2020). 21.yüzyılda teknolojiye ilişkin iletişim kanallarının artışı ve sosyal medyanın varlığının toplumsal, kültürel, ekonomik ve politik alanlardan insanların hayatlarına ve yaşam tarzlarına birçok alanda değişiklikler meydana getirebilmekte olduğu görülür (Çömlekçi ve Başol, 2019). Sosyal medya geleneksel medya olarak adlandırılmış olan televizyon, gazete ve dergi ortamlarından farklı olarak sıradan kullanıcıların bilgi de yayınlatabildikleri bir ortam olarak çıkmıştır (Beheshti-Kashi ve Makki, 2013). Bununla birlikte sosyal medya kullanıcıların içerik yaratmasını, diğer insanlarla bir ağ oluşturmasını ve onlarla paylaşmasını sağlayan bir site sosyal medya olma özelliğini taşır (Marshall, 2018). Bununla birlikte, sosyal medyadaki platform uygulamalarına dair belgeler toplayıp analiz yapmak sosyal medyanın hızlı değişimlerinden dolayı çok kolay değildir (Hjorth ve Hinton, 2019). Örneğin, Amerika’da yetişkinlerin sosyal ağ kullanımına dair 2005’te %7 ile başlamış olan bir çalışmada 10 sene sonra bu oranın %65’e yükselmiş olduğunu görmüştür (Perrin , 2015). Bununla birlikte, Ocak 2020 We Are Social’ın verilerine göre dünya çapında, 3.8 milyar insan sosyal medya kullanmaktadır (Kemp, 2020).

Sosyal medya kullanım sebeplerinden bazıları olmuş olan bireyin kendisini iyi ve özne olduğunu hissetmesi, politik olarak demokrasi kültürünü geliştirdiği düşüncesi, interaktif iletişimi kapsamı yönünden alternatif olarak sayılması ve yalnızlığı giderici gibi nedenlerle psikolojik ve duygusal olarak sosyal medyayı bir ihtiyaç karşılama alanı olarak görmesi bu yeni medyanın bağımlılık tarafından incelenmesinde etkili olmuştur

(Babacan, 2016). Bu bilgilerle birlikte sosyal medya bağımlılığını etkileyen temel değişkenlerden birinin sosyal medya kullanım amaçlarının olduğu söylenebilir (Güleryüz, Esentaş, Yıldız ve Güzel, 2020). Öğrencilerin sosyal medyayı kullanım amaçları arasında ise mesajlaşma, arkadaşlarını takip etme, haberleri takip etme, video ve fotoğraf çekime, paylaşım yapma ve yeni akımların farkında olma gibi nedenlerin yer aldığı görülmektedir (Bal ve Biçen, 2017). Aynı zamanda kullanıcıların sosyal yazılımların sağlayıp geleneksel medyanın sağlamadığı etkileşim ve bilgi gibi konularda da memnun olduğu görülebilmektedir (Beheshti-Kashi ve Makki, 2013). Bir başka çalışmada, sosyal ağ sitelerini sürekli olarak profesyonel amaçlarla kullanan kişilerin sosyal ağ sitelerini profesyonel amaçlı kullanmayanlara göre daha yüksek mesleki bilgi faydalarına sahip olduklarını bildirdikleri görülmüştür (Utz ve Breuer, 2016).

1.4.2. Sosyal Medya Kullanımını Etkileyen Etmenler ve İlgili Araştırma Bulguları

Sosyal medya kullanımının nedenlerine ve doyumlarına bakıldığında şunlar görülebilir: sosyal etkileşim, bilgi arama, zaman geçirme, eğlence, rahatlama, iletişimsel fayda, elverişlilik, fikir ifade edebilme, bilgi paylaşımı ve başkaları hakkında bilgi ve gözetim (Whiting ve Williams, 2013). Norveç'te yapılan bir çalışma, sosyal medya ağlarını kullanan kullanıcıların bu ağları kullanma motivasyonlarına dair yapmış olduğu araştırma sonucunda yeni insanlarla etkileşimde olmaları %31 ile en yüksek orana sahip olmasıyla birlikte bu sıralamayı arkadaşlarıyla iletişimde kalmaları (%21) ve genel olarak sosyalleşme (%14) takip etmiştir (Brandtzæg ve Heim, 2009). Bir diğer araştırma ise sosyal medya ağlarını kullanan gençlerin akran ilişkisi/arkadaşlık, sosyal ağ, kişisel olarak kendini ifade etme, güçlü bir sosyal kimlik duygusu ya da sosyal yaş kimliği ile birleştiğini göstermiş ve bu özelliklerin gençlerin sosyal medya ağlarını kullanımlarının yaygınlaşmasında en güçlü etmenler olduğu görülmüştür (Edwards, 2017).

En çok bilinen sosyal medya ağlarının kullanımında cinsiyet farkı olmamasıyla birlikte sosyal medya ağlarının kullanımının cinsiyetler arası fark olduğu da görülmektedir (Gray, 2018). Ayrıca kadınlar fotoğraf ve video paylaşımını kolaylaştırabilmek adına ve başkalarının fotoğrafları, videoları veya diğer güncellemeleri hakkında yorum yapabilmek gibi sebeplerle sosyal medya ağlarını kullanmaları daha

olasıyken erkeklerin oyun oynamak için sosyal medya ağlarını kullanma olasılıkları daha yüksektir (Gray, 2018).

Yüksek eğitimli kullanıcılar eğlence amaçlı olarak sosyal medya kullanımında devamlılık sağlarken düşük eğitim düzeyine sahip kullanıcıların kendi benliklerini sunma yönünden sosyal medyayı kullanma ve kullanmaya devam etme motivasyonlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Hsu, Tien, Lin ve Chang, 2015). Ek olarak bir literatür incelemesi sonucunda akademisyenlerin çoğunun sosyal medya kullanmadığı ve kullananların kullanımlarının ise daha çok kariyer ve ağ geliştirme amaçlı olup kullanma eğilimlerinin araştırma yayma ve kişisel sebepler üzerine olduğu görülmüştür (Chugh, Grose ve Macht, 2021).

Yüksek gelire sahip sosyal medya kullanıcılarının sosyal medya kullanmaya devam etme niyetlerinin daha çok eğlence ve bilgi arama konusunda güçlü bir etkiye sahip olduğu görülürken benlik sunumu daha düşük gelire sahip olan sosyal medya kullanıcılarının sosyal medyayı kullanmaya devam etme niyetlerinde daha güçlü bir etkiye sahiptir (Hsu, Tien, Lin ve Chang, 2015).

Nesiller arası bakıldığında, tanınmak için tercih edilen sosyal medyanın forumlarında ortak fikirdedirler (Leung, 2013).

Gelişmiş öğrenme fırsatları, destekleyici ilişkileri kolaylaştırmak, kimlik oluşumu, gençlerin psikolojik/duygusal/sosyal refahı ile birlikte güçlü topluluk uyumu ve aidiyet duygusu, güveni ve dayanıklılığı teşvik edilebilir ve sürdürülebilir oluşuyla gençlerin değişim ve stres içeren durumlara karşı etkin bir biçimde uyum sağlamasına yardımcı olması bakımından bakıldığında sosyal medya ağ kullanımı azımsanmayacak faydalara sahiptir (Edwards, 2017). Ancak diğer bir yandan, teknolojinin modern insanın psikolojik çöküşünü onardığına dair bakışın her zaman için geçerli olmadığı söylenebilir (Cereci, 2020). Yalnızlığa bir alternatif olarak görülebilen sosyal medya uzun vadedeki sonuçlarına bakıldığında yeni sorunların oluşmasına da sebep olabilmektedir (Çakmak, 2018). Aynı zamanda sosyal ağlar kötü niyetli kişilerce kullanıldığında bir suç aracına dönüşmekte ve bilgisayar tabanlı bilgi ve iletişim teknolojileri de insanları tehdit edebilmektedir (Cereci, 2020). Sosyal ağlarda etkileşimi gerçek hayattan farklı olarak algılayan gençlerin, çevrimiçi olarak daha çok risk alıp çevrimdışı olduklarında siber

zorbalık ve benzeri yapmayacakları davranışlarda bulunması da olası olabilmektedir (Gray, 2018).

Sosyal medya kullanımı sağlık hizmetleri açısından etik incelemelerden (Denecke, ve diğerleri, 2015), siyasi ilgi ve katılım etkileri (Holt, Shehata, Strömbäck ve Ljungberg, 2013), satıcı-perakendeci ve tüketici etkileşimi (Rapp, Beitelspacher, Grewal ve Hughes, 2013), üniversite öğrencilerinin akademik performansları üzerindeki etkisi (Lau, 2017) ve zihin sağlığındaki etkilerinin incelenmesi (Coyne, Rogers, Zurcher, Stockdale ve Booth, 2020) gibi birçok konuya araştırma alanı sağlamaktadır. Örneğin, kamu sektöründe yer alan kuruluşların vatandaş ve kamu arasında bağlantıda kalmasını sağlamaya yardımcı olması sebebi ile Hollanda'da yerel yönetimlerin sosyal medya kullanımını incelemek adına yapılan bir araştırma, 20-65 yaş arasındaki bireylerin yer aldığı belediyelerin ve daha yüksek eğitilmiş insanların bulunduğu belediyelerin etkileşim için sosyal medyayı daha çok kullandıklarını ortaya koymuştur (Faber, Budding ve Gradus, 2020). Sosyal medya kullanım etkilerinden bazılarını bakıldığında, altmış yaş üstü yetişkinlerle yapılmış bir çalışmada sosyal medya kullanımına aşina olmayan, sosyal desteği ve nesiller arası ilişkileri daha az olan yaşlı yetişkinlerde daha şiddetli depresif belirtilerin bulunduğu da görülmektedir (Wu ve Chiou, 2020). Aynı zamanda, sosyal medyayı akademik amaç dışındaki kullanımının akademik performansı önemli ölçüde olumsuz yönde etkileyebileceği de görülmüştür (Lau, 2017). Diğer bir yandan, sosyal medya aracılığıyla yapılan yayınların ya da ders kayıtlarının kayıtlı olması hali gözetildiğinde öğrencilerin kendi hızlarına göre dersleri tekrar edebilmelerini de sağlaması bakımından sosyal medyanın eğitimde kullanması avantaj sağlamakla birlikte öğrenci merkezli eğitimde hem öğrenciler arası işbirliği hem de öğretmenlerle iletişimi kolaylaştırması bakımından önemli olduğu görülmüştür (Bal ve Biçen, 2017). Ayrıca kişisel sosyal medya kullanımının verimlilik ve refah seviyelerinde olumsuz etkilerinin olduğu kadar düşük mutluluk ile de ilişkisinin olduğu görülmüştür (Brooks, 2015). Diğer bir yandan, sekiz yıllık süren bir uzamsal araştırma sosyal medyada harcanan zamanın artmasının bireysel düzeyde incelenmesiyle gelişim boyunca artan zihinsel sorunlar ile ilişkili olmadığını göstermiştir (Coyne, Rogers, Zurcher, Stockdale ve Booth, 2020).

1.4.3. Kuramsal Yaklaşımlar

Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı kitle iletişiminde etki çalışmalarının izleyicilerinin pasif görüldüğü konumdan kaldırarak onu daha aktif bir şekilde konumlandırmış ve 1950'lerin sonuna 1960'ların başında öne çıkmaya başlamıştır (Blumler, 1979). Teoriye göre insanlar medya aracılığıyla tüketecekleri içeriği kendi seçimlerini yaparak aktif bir şekilde seçebilmektedirler ve neden farklı medya içeriklerini seçtiklerinin de farkındadırlar (Potter, 2012). İki temel soru bu yaklaşımın araştırılmasında önemli bir yere sahiptir denilebilir: Kitle iletişim araştırmalarının medyanın insanlara ne yaptığını sorması ve popüler kültür teorisyenlerinin insanların medyayla ne yaptıklarını sorması (Katz ve Foulkes, 1962). Katz (1959) medyanın insanlara ne yaptığı sorusunun üstünde durur ve ona göre bu sorunun cevabı da beklenenden az olduğudur. Bununla birlikte kitle iletişim araçlarına yönelik ilgi farklılığının birçok farklı izleyici arasından ve iletişimin kapsadığı sosyal koşullar ve roller, kişilik eğilimleri ve kapasiteleri, kitle iletişim araçlarını tüketim şekilleri ve etki sürecinin kendisi gibi başka faktörlerle de değişebileceği varsayımına dayanmaktadır (Blumler, 1979). Teorideki kullanımlar yaklaşımı insanların değerleri, ilgileri ve sosyal rolleri gibi etmenlerin önemli olduğunu ve insanların gördükleri ve duyduklarını bu ilgilere göre seçici olarak biçimlendirdiğini varsayar (Katz, 1959). Ayrıca kuram izleyici odaklıdır ve insanların medyadan ne aradıklarını da göz ardı etmez (Katz, Blumber ve Gurevitch, 1974). Çünkü insanlar ihtiyaçlarını karşılayacakları bilgi ya da eğlence içerikli medya mesajlarını aktif bir şekilde farkında olarak seçerler (Potter, 2012). Teorinin gelişimi yıllar içerisinde incelendiğinde yeni medyada psikolojik, sosyolojik ve kültürel bağlam içerisinde modernleştirilmiş bir kullanımlar ve doyumlar teorisin yerleştirilmesi 21.yüzyıl için de oldukça yararlı olabileceği düşünülmektedir (Ruggiero, 2000).

Teori iletişim, sosyallik, bilgi bilimi ve gazetecilik çalışmaları için önemlidir ve toplumun hangi kesiminin hangi sosyal medya kullanımından daha çok yararlandığı ve doyum sağladığı da incelenebilecek konular arasındadır (Quan-Haase, 2012). Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımının sosyal medya üzerinden incelenmesi sonucunda sosyal medya kullanımından elde edilen on kullanım ve doyum şu şekilde bulunmuştur: sosyal etkileşim, bilgi arama, zaman geçirme, eğlenme, rahatlama, iletişimsel fayda, elverişlilik

(kullanışlılık veya kolaylık sağlama), fikir ifade etme, bilgi paylaşımı ve başkaları hakkında gözetim ya da bilgi (Whiting ve Williams, 2013). Ayrıca tüketici davranışlarına yönelik kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı incelendiğinde tüketiciler için Facebook en düşük kullanım gösterirken; Twitter ve Instagram sosyallik amacıyla ortak özelliğe sahip olmakla birlikte Twitter daha çok bilgi amaçlı olup Instagram ise daha çok eğlence ve markalarla birlikte yaratıcılık için merkezi bir platform olma özelliği taşımaktadır (Pelletier, Krallman, Adams ve Hancock, 2020).

Sosyal medya kullanımına farklı bir bakış getiren Ağ Toplumu Kuramına göre ağ toplumu sosyal yapısı mikro elektrik tabanlı bilgi ve iletişim teknolojilerini içeren ve bunlar tarafından desteklenen ağların oluşturmuş olduğu bir topluluktur (Castells, 2004). Aynı zamanda bu kavram bilgi işleme ve bilgi alışverişinin biçim ve örgütlenişini içermesi sebebiyle bireysel, örgütsel ve toplumsal düzeyde bir örgütlenme biçimi oluşturarak sosyal ağlar ve medya ağları sayesinde bir sosyal oluşum niteliğindedir (Van Dijk, 2006). Yaşadığımız dünya küresel olarak bağlantılı oluşuyla hem toplumsal olarak hem küresel olarak medya, sosyal ve ekonomik ağlar olarak oldukça geniş bir yayılım göstermektedir (Van Dijk, 2006). Ağlar esneklikleri, uyarlanabilir oluşları ve kendi kendini yeniden yapılandırılabilme kapasiteleri bakımından güçlüdürler (Castells, 2004) ve yeni medyanın başlıca özellikleri arasında dijital kod, entegrasyon ve etkileşim terimleri yer alır (Van Dijk, 2006). Van Dijk (2006) 21.yüzyılı ağlar çağı olarak nitelendirir ve bu ağların toplumun sinir sistemini oluşturarak bir bilgi otoyolu oluşuna dikkat çeker ve Batı toplumlarında bireysel olarak ağlarla birbirine bağlanarak ağ toplumunun temeli oluşurken, Doğu toplumlarında bu durum grupların ağlarla bağlanması şeklindedir.

Gerçek dünyadan sanal dünyaya olan göçün büyük bir kitlesel göç niteliği taşıması ve ağ toplumunun önemli bir sosyal dönüşüme sahip olması gerçeği göç üzerinden incelendiğinde, ağ toplumunda sosyal medya aracılığıyla göçmenlerin özellikle kültürel ve dini aidiyet bakımında bağlantı kurma yetenekleri ve göçmen kültüründeki ilişkilerinin anlamlandırılması bakımından önem taşıdığı görülmüştür (Niemandt, 2013). Başka bir çalışma toplumdaki sosyal yapı, iletişim şekilleri ve kentsel mekanda bulunma deneyimindeki değişikliklerin sebeplerinden biri de sosyal medyadır ve ağ toplumunun

kentsel mekandaki oluşum biçimlerinin dijital arayüzler aracılığıyla yeni bir kentsel deneyime de dahil edilebileceği düşünölmektedir (Iavarone ve Dursun ebi, 2019). Aynı zamanda geleneksel medyanın ulusal orta sınıfın oluşmasındaki yeri gibi yeni sosyal medyanın da küresel bir orta sınıfın söylemsel üretimine bağlanabileceği de düşünölmüştür (Polson, 2011).

1.5. Bilişsel Esneklik, İlişkilerde Güven, İletişim Kaygısı, Sosyal Medya Kullanım Amaçları Arasındaki İlişkiler

Birçok kurum ortaya çıkan rekabet ortamından ötürü organizasyon içi ve dışı olmak üzere gidilecek değişiklikler de başarılı iş birliği için güvenin; bu atamalardan önce ise bilişsel esnekliğin ve işbirliği içeren karar verme sürecindeki entegrasyon ve işbirliği içeren grup aktivitelerinin önceden yapılmış olmasının önemli bir yeri olduğu görölmektedir (Roy ve Dugal, 1998). Aynı zamanda aynı araştırmada bilişsel esnekliği yüksek olan grupların birbirine daha çok güvendiği de görölmüştür (Roy ve Dugal, 1998). Ayrıca bilişsel esnekliğin iş yerinde güven ihlaliyle karşılaşmış olan bireylerde ilişkisel ve duygusal anlamda etkilenmeleri sonucunda nasıl tepki verdiğini anlamak adına yapılmış bir araştırmada bilişsel esnekliğin, bireyler üzerinde güven ihlallerinin zihinsel olarak işlenmesi sürecindeki rolü şu iki sonuçla göze çarpmıştır: örgötsel ve kişilerarası olarak önceden var olan birçok olumlu etki tarafından tetiklendiği ve bu ihlale maruz kalmış olan kişilerin daha fazla davranışsal tepki şekillerine sahip olmayı içeren daha uyarlanabilir kişiler arası problem çözme sürecine dahil olmalarını sağladığı görölmüştür (Williams, Belkin ve Chen, 2020).

Sosyal medyayı kullanarak içerik üretmenin şefkat gösterme, olumsuz duyguları açığa çıkarma, tanınma, eğlenme gibi sosyo-psikolojik özelliklerinden biri de bilgi tabanını ve düşünceyi geliştirmeyi içeren bilişsel ihtiyaçları karşılamaktır (Leung, 2013). Bilgi arama işlemi bireyci költürlerde sosyal medya kullanımının devamlılığını sağlayan bir etmenken sosyalleşme ve kişinin kendi benliğini sunması gibi sebepler kolektif költürden katılan kullanıcıların sosyal medya kullanımının devamlılığını sağlayan etmenler olduğu görölmüştür (Hsu, Tien, Lin ve Chang, 2015). Ayrıca bilişsel esneklik düzeyi ve öz kontrol düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılık düzeylerinin düşük olduğu görölmüştür (Sağar, 2021). Ek olarak sosyal

medyada yapılacak olan paylaşım adına kaygı yaşanması sosyal medyada platformlarında yapılacak bir paylaşımı isteksiz hale getirebilmekle birlikte düşük seviyede olan kişilerarası güvenin sosyal medya paylaşımına yönelik yüksek kaygıya sebep olduğu da görülmüştür (Shabahang, Aruguete ve Shim, 2021).

İletişimde güven ve güvensizliğin önemini anlamak önemlidir ve bu konuyla ilgili literatürde çeşitli birçok çalışmanın yer aldığı görülmektedir (Pascual-Ferrá, 2021). Ek olarak, iletişim değişkenlerinden hangilerinin hasta olan kişilerin sağlık ihtiyaçlarına yönelik sağlık problemlerini konuşmak adına iletişimde yararlı olduğunu saptamak için yapılmış lisans ve lisansüstü 17-54 yaş aralığında yer alan 156 kadın ile yürütülmüş bir araştırmada kadın hastaların ve jinekologların iletişim kaygısının azaldıkça ve hekime olan güven arttıkça jinekolojik konuları tartışma oranlarının da arttığını göstermiş (Wheless, 1984). İlk defa etkileşimde bulunmanın ve iletişim kaygısının incelenmiş olduğu bir çalışma da yüksek iletişim kaygısına sahip erkeklerin düşük iletişim kaygısına sahip olan erkek katılımcılardan daha az konuştuğu gözlemlenmiş ve yüksek iletişim kaygısına sahip olan erkek katılımcıların karşılaşmış oldukları kadın katılımcıları da daha az güvenilir olarak algılamış oldukları da gözlemlenmiştir (Ayres, 1989).

Proaktif kişilik temelinde yürütülmüş kültürler arası uyum ve sosyal medya kullanımına yönelik bir araştırmada proaktif kişilik özelliğinin yurtdışında yaşayan insanlar için kültürler arası uyuma katkı sağlamasının yanı sıra bilgi amaçlı sosyal medya kullanımının kültürel zeka üzerinde proaktif kişiliğin pozitif etkisini azalttığı görülmektedir (Hu, Liu, Zhang ve Wang, 2020).

Çin’de sosyal ağ sitelerinin kullanımı ve iletişim kaygısı üzerine yapılmış bir araştırmada iletişim kaygısı ile akran baskısı ve bilgi arama arasında anlamlı ilişkilerin olabileceği görülürken iletişim kaygısının bu sitelerin kullanım yoğunluğuyla anlamlı bir ilişki göstermediği görülmüştür (Zheng ve Leung, 2016).

İletişim çalışmaları alanında da medyaya güvene dair araştırmalar yapılmaktadır (Pascual-Ferrá, 2021). Örneğin, sosyal medya ve güven arasındaki ilişkiye dair literatür araştırması yapılmış bir çalışmada bu iki değişken arasındaki ilişkiye bakıldığında sosyal medya ve güven arasında pozitif ilişkilerin görülebilmesiyle birlikte bazı çalışmalarda

herhangi bir ilişki olmadığı da görülmüş ancak her iki değişkenden olumsuz bir ilişkiye sahip bir araştırmaya rastlanmamış olduğu görülmüştür (Håkansson ve Witmer, 2015).

Kültürler arası duyarlılığa sahip uluslararası öğrencilerin öğretmenleriyle gerçekleştirmiş oldukları kültürler arası bu etkileşimde biliş temelli güven kullanımı yerine duygu temelli güven geliştirebilmelerinin muhtemel olduğu da görülebilmektedir (Wang L., 2020).

Sosyal etkileşimin başarısında çevrimiçi olarak sosyal medya paylaşım topluluklarında birbirini tanımayan kullanıcılar arasında yapılmış olan içeriğin paylaşımı ve yayılması güvene bağlıdır ve önem teşkil etmekle birlikte aynı zamanda içerik üreten ve tüketen arası güven ilişkisini de ön görebilmek için çalışmalara konu olabilmektedir (Kim ve Ahmad, 2013).

Sosyal medya platformlarında güven davranışının etki büyüklüğü güçlü olduğu görülürken bu platformlar bazında bireylerin davranışlarında kültürün düzenleyici bir etki göstermediği görülmüştür (Wang, Min ve Han, 2016). Aynı zamanda çevrimiçi platformlarda nezaket, sosyal güven üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir ve bireylerin güvenlerinde önemli bir değişikliğe neden olan şeydir (Antoci, Bonelli, Paglieri, Reggiani ve Sabatini, 2019). Öğrenciler arası sosyal medya üzerinden bilgi paylaşma davranışı ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkide aracı rollerden biri olarak güven yer almaktadır (Pour ve Taheri, 2019).

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırma bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçlarını arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla nicel araştırma ve ilişkisel tarama yöntemi ile yapılmış bir çalışmadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma 2021-2022 yılında yapılmış olup araştırmanın evreni 18 yaş üstü bireyleri kapsamaktadır. Kartopu yöntemiyle ulaşılan örneklem ise 120 kadın ve 244 erkek katılımcı olmak üzere 344 kişiden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu (Ek-1) ile birlikte bilişsel esnekliği ölçmek için Dennis, Jillon ve Wal (2010) tarafından geliştirilen ve Gülüm ve Dağ (2012) tarafından uyarlanan Bilişsel Esneklik Envanteri (Ek-2), ilişki güvenini ölçmek için Demirci ve Ekşi (2018) tarafından geliştirilen İlişkilerde Güven Ölçeği (Ek-3) ve kültürler arası iletişim kaygısını ölçmek için Neuliep ve McCroskey (1997) tarafından geliştirilen ve Ay, Kavuran ve Türkoğlu (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kültürler arası İletişim Kaygısı Ölçeği (Ek-4) kullanılmıştır. Ek olarak, sosyal medya kullanım amaçlarına dair bilgi toplamak için Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir (2013) tarafından alan araştırması sonucu oluşturulmuş sorular kullanılmıştır (Ek-5).

Kişisel bilgi formu ile katılımcıların yaş, cinsiyet, yaşamlarının en büyük kısmını nerede geçirdikleri, eğitim düzeyleri, samimi arkadaş sayıları, gelir düzeyi, medeni durumları, kendilerini içedönük/dışadönük olarak nasıl değerlendirdikleri, hemşehrilerine ne kadar güvendikleri ve meslektaşlarına ne kadar güvendiklerine ilişkin değişkenlere ait veriler elde edilmiştir.

2.3.1. Bilişsel Esneklik Envanteri

Araştırmada bilişsel esnekliği ölçmek için orijinal John P. Dennis ve Jillon S. Vander Wal (2010) tarafından geliştirilen ve Gülüm ve Dağ (2012) tarafından bilişsel

esneklik envanterinin Türkçe'ye uyarlanması güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasının yapıldığı 20 soruluk bilişsel esneklik envanteri uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ve orijinal adı Cognitive Flexibility Inventory (CFI) olan Bilişsel Esneklik Envanteri (BEE), John P. Dennis ve Jillon S. Vander Wal tarafından insanların uyumsuz düşüncelerini etkili bir şekilde sorgulayarak daha uyumlu ve çok yönlü düşünme ile yer değiştirmeleri için gerekli olan bilişsel esneklik türü için kısa bir öz bildirim raporu olarak 2010 yılında 7 haftalık boylamsal bir çalışma ile yaratılmıştır (Dennis ve Vander Wal, 2010). 7 dereceden oluşan (1- kesinlikle katılmıyorum, 7-kesinlikle katılıyorum) Likert ölçeğin, puanlaması seçilen maddelerin ters puanlanması ve kalan soruların sayısal toplamıyla hesaplanmakta ve ölçeğin son hali 20 sorudan oluşmaktadır (Dennis ve Vander Wal, 2010). Yüksek puanlar bilişsel uyum yeteneğinin stresli, hoş olmayan ya da sıkıntılı durumlarla ilişkili olması beklenen bilişsel esnekliğin yüksek olduğunun göstergesi olarak; düşük puanlar ise rahatsız edici koşullar yaşarken daha az bilişsel yönlülük ve dolayısıyla bilişsel katılığı göstermeyi amaçlamıştır (Dennis ve Vander Wal, 2010). CFI bilişsel esnekliğin: a) sıkıntılı durumları kontrol edilebilir olarak görme eğilimi, b) yaşam olayları ve insan davranışları için farklı seçmeli/seçenekli açıklamaları görme kapasitesi ve c) zahmetli koşullara farklı seçenekte seçmeli düzenlemeler yaratma kapasitesi olarak üç perspektifini derecelendirmeyi amaçlamıştır. İlk olarak 196 katılımcı araştırmaya katılmış olmakla birlikte 7 haftalık tekrar test uygulamasına 152 katılımcı katılmıştır (Dennis ve Vander Wal, 2010). Alternatifler ölçeği 13 madde ile b ve c maddelerinin değerlendirilmesi için oluşturulmakla birlikte diğer 7 soru a boyutunu incelemek için Kontrol ölçeği içinde yer almaktadır (Dennis ve Vander Wal, 2010). Alternatifler ölçümünde Cronbach alfa değerleri ilk ölçüm için: .91 ikinci ölçüm: .91; Kontrol ölçeği için ise Cronbach alfa değerleri ilk ölçüm: .86 ikinci ölçüm: .84; CFI için Cronbach alfa değerleri ilk ölçüm: .90 ikinci ölçüm: .91'dir (Dennis ve Vander Wal, 2010). CFS'nin tersine iki faktörlü bir yapıya sahiptir ve açıklayıcı faktör analizi yapılması sonucunda faktör yüklerinin .52 ve .84 arasında değişmekte olan toplam varyansın %39'unu açıklamakta olduğu görülmüştür (Dennis ve Vander Wal, 2010). CFI için yakınsak olarak yapı geçerliliği sonucu BEÖ'nün CFI (ilk ölçüm için $r = .73$, $p < 0.01$; ikinci ölçüm ise $r = .75$, $p < 0.01$) ve Alternatif alt ölçeği (ilk ölçüm $r = .58$, $p < 0.01$; ikinci ölçüm: $r = .62$, $p < 0.01$) ve Kontrol alt ölçeği (ilk ölçüm: $r = .65$, $p < 0.01$; ikinci ölçüm: $r = .66$, $p < 0.01$)

ile arasındaki kritik ve anlamlı olan korelasyonlarıyla elde edilmiştir olarak ölçülmüştür ve bu ilişkiler BEÖ ile karşılaştırıldığında bilişsel esneklik için CFI ve alt ölçeklerinin daha ilişkili olduğuna işaret etmiştir (Dennis ve Vander Wal, 2010).

Gülüm ve Dağ (2012) tarafından Bilişsel Esneklik Envanterinin (BEE) Türkçe'ye uyarlanması güvenilirlik ve geçerlilik çalışması, ilk olarak 266 lisans öğrencisinin katılımcı olmasından sonra tekrar test güvenirliliğinde 104 kişinin katılımı ile yapılmıştır ve kültürel olarak araştırmalarda kullanımının uygun bir formu olduğu ortaya konmuştur. Çalışmada Dennis ve Vander Wal (2010) tarafından oluşturulan Bilişsel Esneklik Envanteri olarak 20 madde ve iki alt ölçeği (alternatifler ölçeği için son ölçüm Cronbach alfa: 0.91, kontrol alt ölçeği için Cronbach alfa: 0.84) olan çalışma göz önüne alınmıştır. Ölçeğin orijinali gibi iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmüş ve BEE ve alt ölçekleri için tekrar ölçüm sonucunda korelasyonun 0.22 - 0.81 arasında değiştiği de gözlemlenmiştir (Gülüm ve Dağ, 2012). Tersine puanlanan maddeler 2, 4, 7, 9, 11 ve 17 olmak üzere; 2, 4, 7, 9, 11, 15, ve 17. maddeler kontrol alt boyutuna dahildir ve 1, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 19 ve 20. maddeler ise alternatif alt boyutunda bulunmaktadır (Gülüm ve Dağ, 2012). BEE'nin iç tutarlılık katsayısı: 0.90, Alternatifler alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı: 0.89 ve Kontrol alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı: 0.85 olarak bulunmuştur (Gülüm ve Dağ, 2012). 13 maddenin olduğu Alternatifler ölçeği için açıklanan varyans: %36.57, Cronbach alfa kat sayısı: 0.89, 7 maddenin yer aldığı Kontrol alt ölçeği için açıklanan varyans: %13.27, Cronbach alfa kat sayısı: 0.85 olarak bulunmuş olarak açıklanan toplam varyans oranı %49.8, tüm ölçek için Cronbach alfa katsayısı: 0.90 olarak bulunmuştur (Gülüm ve Dağ, 2012). Ölçekteki 19.soru olan “Zor durumlarla karşılaştığımda birden çok çözüm yolu bulabilirim.” sorunun aynı zamanda kontrol bileşenini de içerdiği görülmüş (Gülüm ve Dağ, 2012). Ölçekten alınan puanlar 12-72 arasındadır ve ölçekten yüksek puan bilişsel esnekliğin de arttığını gösterir (Gülüm ve Dağ, 2012).

2.3.2. İlişkilerde Güven Ölçeği

İlişkilerde Güven Ölçeği Demirci ve Ekşi (2018) tarafından huzurlu ve mutlu bir yaşamın niteliklerini ve kaynaklarını anlamaya yönelik geliştirilen karma araştırma modeline uygun hazırlanmıştır ve ölçekte 10 madde ve 2 alt boyut yer almaktadır. Lisans

öğrencileri ve yetişkinleri içeren bu çalışmanın nitel kısmı için gereken ölçümde 21-82 yaş arasında 26 katılımcı ile görüşmeler yapılmış; nicel bölümü için her iki çalışmaya 450 kişi katılarak 18-75 yaş arası toplam 900 katılımcı katılmış ve yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır (Demirci ve Ekşi, 2018). Ölçekteki 1-5 arasındaki maddeleri olan sırasıyla “Sıkıntılı dönemlerde bana destek olabilecek insanlar var”, “Güvenebileceğim arkadaşlarım var”, “Hayatımda değer verdiğim insanlar var”, “Sıkıntılı durumlarda derdimi paylaşabileceğim birini bulmakta zorlanırım”, “Çevremde beni önemseyen insanlar var” güven boyutunu ölçmektedir ; 6-10 arasındaki “ Çevremdekiler bana sınırlarını anlatabileceklerini bilirler”, “Olduğum gibi görünürüm ve olduğum kişi gibi yaşamımı sürdürürüm”, “Dürüst bir insanım”, “Çevremdekilere içten ve samimi davranırım”, “Çevremdeki insanlar bana güvenir” maddeleri güvenilirlik alt boyutlarını ölçmektedir. Ölçeğin 4. maddesi ters olarak hesaplanmaktadır. Maddelerin geçerlik analizi sonucuna bakıldığında maddelerin düzeltilmiş madde toplam puan korelasyonları .40 ile .65 arasındadır (Demirci ve Ekşi, 2018).

Güven ve güvenilirlik alt boyutlarıyla beraber ilişkilerde güveni değerlendiren ilişkilerde Güven Ölçeği içinde her alt boyut kendi içinde puanlanmakta olup, ölçekten alınan yüksek puan ilgili özellik de artış olduğu anlamına gelmektedir (Demirci ve Ekşi, 2018). Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .88; güven alt boyutunun Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .80; güvenilirlik alt boyutunun Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .75’tir ve 30 katılımcıya üç hafta sonra yeniden uygulanması sonucu test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .89; güven alt boyutu için .90; güvenilirlik alt boyutu için .76 olarak bulunmuştur (Demirci ve Ekşi, 2018). Güven alt boyutu ölçeği için öz değer 2.816 ve açıkladığı toplam varyans % 29.257 olarak bulunmuş ve güvenilirlik alt boyutunun ölçeğinin öz değerinin 2.605 olduğunu ve açıkladığı toplam varyansın %26.052 olduğu bulunmuş, genele bakıldığında açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %54.209’unu açıkladığı ve faktör yüklerinin .61 ile .80 arasında olduğu görülmüştür. Ölçüt bağıntılı geçerliliği için sonuçlar; sosyal güven, toplam iyi oluş (.39), bağlanma (.34), ilişkiler (.76) ve sağlık (.30) ile pozitif ilişkili, yalnızlık (-.45) ve olumsuz duygularla (-.28) olarak negatif ilişkili olduğu görülmüştür ve güvenilirlik toplam iyi oluş (.49), olumlu duygular (.36), bağlanma (.43), ilişkiler (.58), anlam (.41), başarı (.32) ve sağlık (.46) olduğu görülmüştür (Demirci ve Ekşi, 2018).

2.3.3. Kùltürler arası İletişim Kaygısı Ölçeği

Neuliep ve McCroskey (1997) tarafından geliştirilen ve orijinal adı Personal Report of Intercultural Communication Apprehension (PRICA) olan Kùltürler arası İletişim Kaygısı Ölçeği çalışmasının amacı ve önemi kùltürler arası iletişim kaygısını ölçmenin yanı sıra bunun için atılmış ilk adım olmasından kaynaklanmaktadır (Neuliep ve McCroskey, 1997). Geliştirilen ölçek çalışması iki ayrı ölçek geliştirme amacıyla yapılmış olup diğerk ölçeğin adı Etnikler Arası İletişim Kaygısının Kişisel Raporu (PRE-CA: Personal Report of Interethnic Communication Apprehension)'dur (Neuliep ve McCroskey, 1997).

Ölçeğin PRICA çalışmasına bakıldığında, iletişim kaygısını kavramsallaştırmaya yönelik on altı tane yarısı olumlu yarısı olumsuz madde hazırlanmıştır (Neuliep ve McCroskey, 1997). İki ayrı yerde yapılmış çalışma (çalışma I: 196 kişi, çalışma II: 369 kişi) ile oluşturulan bu ölçeğin ilk çalışmasına 196 öğrenci katılmıştır. Faktör analizinin sonucunda 14 maddeye yüklenen iki faktörlü bir çözüm ortaya çıkmış (ikinci bir faktöre yüklenen maddeler madde1 ve madde 15'tir) ve ilk faktörün öz değeri 8.23 ile varyansın %51.1'ini açıklarken; ikinci faktörün öz değeri .69 olarak varyansın %4.3'ünü açıkladığı bulunmuştur (Neuliep ve McCroskey, 1997). 16 maddenin tamamına bakıldığında ölçeğin Cronbach alfa değeri .942 olarak hesaplanmıştır (Neuliep ve McCroskey, 1997). Lisans öğrencilerinin katıldığı ikinci çalışmada ise faktör analizi sonuçlarına göre, 14 maddenin tamamı için ikinci faktörde hiçbir madde yüklenmezken birinci faktörde .60'ın üzerinde yüklendiği iki faktörlü bir çözüm çıkmıştır. Birinci faktörün öz değeri 7.61 ile varyansın %54,4'ünü; ikinci faktörün öz değeri .42 ile toplam varyansın %3.0'ını açıklamakta olduğunu göstermiştir ve ölçeğin tamamı için Cronbach alfa değeri .941 olarak bulunmuştur (Neuliep ve McCroskey, 1997). Geçerlilik için sorulan sorulara dair PRICA sonuçları ise şöyledir: PRICA diğerk ÷lkelerden insanlarla temas sıklığı ile negatif ve anlamlı şekilde ilişkiliyken ($r = -.11, p < .05$) ; başka ırktan insanlarla temas sıklığı, katılımcının memleketinin büyüklüğü, kendi ÷lkelerinin dışına ne sıklıkla seyahat ettikleri ve katılımcıların aynı ırktan memleketindeki kişi sayısı ile de anlamlı olarak ilişkili bulunmamıştır. Ölçeekte yer alan 14 madde 1-kesinlikle katılmıyorum, 5-kesinlikle katılıyorum olmak üzere 5'li likert ölçümle ölç÷lmektedir (Neuliep ve McCroskey, 1997).

Araştırma evrenini 1156 örneklemini ise 348 öğrencinin oluşturduğu uyarlama çalışması Ay, Kavuran ve Türkoğlu (2018) tarafından yapılmıştır. Çalışmada ölçeğin Cronbach alfa değeri .89 bulunmuştur. Test-tekrar test güvenirliğinin ($r = 0,542$; $p < 0.005$) çıkarak istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ve madde-toplam puan korelasyonu katsayıları 0,16 – 0,70 arasındadır. Faktör analizi sonucu öz değerleri 1,00'dan büyük olarak toplam varyansın %57'sini açıklayan iki faktörlü bir yapı sunmaktadır (Ay, Kavuran ve Turkoglu, 2018).

Ölçekte 13 madde yer almaktadır. Orijinalinden uyarlanan 14.madde çıkarılmıştır. 5'li likert ölçeğiyle derecelendirilen anket için 1-kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılı-yorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum cevaplarını kapsamaktadır. Ölçekteki 2, 4, 6, 8, 11 ve 13 maddeleri ters kodlanmaktadır. Toplam sonucunda 32'den az puan alanlar için kültürler arası iletişim kaygısı seviyesinin düşük, 32-52 arası olanlar için orta seviyede ve 52 ve üstü puana sahip olanların (en yüksek değer 65'tir) ise yüksek kültürler arası iletişim kaygısına sahip olduklarını göstermektedir (Ay, Kavuran ve Turkoglu, 2018).

Tablo 1

**Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlık Güvenirliklerini İncelemesi
Amacıyla Cronbach A Güvenirlik Katsayısı Hesaplanması ve Sonuçları**

Ölçek	Cronbach α
Bilişsel Esneklik	,933
İlişkilerde güven	,724
Kültürler arası kaygı	,804
Sosyal medya kullanım amaçları	,913
Not. N = 360	

Tablo 1'de verilen Cronbach α değerleri incelendiğinde bütün ölçeklerin ,700 eşik değerinin üzerinde olduğu görülmüştür (Tabachnick ve Fidell, 2007). Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilir ölçüm yaptığı gözlemlenmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama işlemi Google Forms ile çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, ölçekleri doldurmadan önce kişisel bilgi ve onay formunu doldurarak onay vermişlerdir. Veriler 2021-2022 yılında toplanmıştır.

Uygulamanın sonrasında tüm ölçeklerin sayısı 344 katılımcıya ulaşmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler bilgisayar ile ölçümlenmiş olup istatistiksel analizleri IBM SPSS 26.0 ve IBM SPSS AMOS 24.0 istatistik yazılımları ile yapılmıştır. Gerekli analizlere başlanmadan önce sürekli ölçek ile toplanmış olan verilerin normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek kontrol edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bir veride normal dağılımın olduğunun kabul edilebilmesi için basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1,5 ve +1,5 aralığında olması beklenir. Bu durumlar dışında elde edilen değerlerin normal dağılım göstermediği ve bu değişkenler ile yapılacak olan analizlerde parametrik analizler yerine parametrik olmayan eş değer analizlerinin yapılması önerilir (Field, 2017).

Araştırmada değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı ve parametrik olmayan karşılığı olan Spearman'ın Rho katsayısı değerleri ile incelenmiştir (Büyüköztürk, 2018; Field, 2017). Korelasyon analizi iki değişken arasında ilişkiyi hem yön hem de miktar bakımında tanımlamamıza yardımcı olur. Negatif ilişki iki değişken arasında ters yönlü, pozitif ilişki ise iki değişken arasında aynı yönde ilişki olduğunu açıklar. Negatif ilişkide bir değişken artarken diğeri azalır, pozitif ilişkide ise bir değişken artarken diğeri de artış gösterir. Ayrıca, ilişki katsayısında elde edilen değerler -1 ve +1 arasında değişir. Bu değerler değerlendirilirken 0 ve 0,29 arası değerler düşük, 0,30 – 0,69 arası değerler orta ve son olarak 0,70'den yukarda olan değerleri ise yüksek ilişki olarak yorumlanır (Büyüköztürk, 2018). İlişki analizleri sonucunda elde edilen sonuçlar kesinlikle etki olarak yorumlanmaz (Field, 2017).

Değişkenler arasında etkinin incelenebilmesi için korelasyon analizinin bir üst düzey analizi regresyon analizi kullanılır (Büyüköztürk, 2018; Field, 2017). Regresyon analizinde bağımsız değişkenler yordayıcı, bağımlı değişkenler ise yordanan değişken

olarak isimlendirilirler. Bir adet yordayıcı değişkenin olduğu durumlarda basit doğrusal regresyon, birden fazla yordayıcı değişkenin olduğu durumlarda ise basit çoklu doğrusal regresyon olarak isimlendirilirler (Field, 2017). Bu araştırmada basit çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. Regresyon analizinde yordayıcı değişkenlerin yordanan değişkeni ne oranda etkilediği analiz sonucunda elde edilen katsayılar ile belirlenir. Bu katsayıların yorumlanma şekli korelasyon katsayısı ile aynı mantıkta yapılır. Analiz sonucunda ayrıca yordayıcı değişkenlerin yordanan değişkeni ne oranda açıklayabildiği toplam açıklanan varyans ile incelenir (Büyüköztürk, 2018; Field, 2017). Açıklanan varyans oranı ne kadar fazla olursa, yordayıcı değişkenlerinin etkisinin o kadar fazla olduğu düşünülür.

Araştırmada bağımlı değişkenlerin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadıkları çok değişkenli varyans analizi ile incelenmişti (Çokluk, ve diğerleri, 2018; Field, 2017). Bu analiz türünü birden fazla bağımlı değişken ve birden fazla bağımsız değişkenin olduğu durumlarda başvurulur. Analizin amacı nominal ya da aralıklı ölçüme sahip bağımsız değişkenlerin alt kategorilerinde bağımlı değişkenlerin ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak farklılaşmalar incelenir. Anlamlı farkın olduğu durumlarda ilgili bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinden etkisinden söz edilebilir (Çokluk, ve diğerleri., 2018; Field, 2017; Tabachnick ve Fidell, 2007). Ayrıca, anlamlı farklılaşmanın etki değeri ile kalitesi irdelenebilir. Bu araştırmada etki değeri olarak açıklanan varyans temelli kısmi η^2 kullanılmıştır.

Son olarak bu araştırmada bir yordayıcı değişkenin birden fazla yordanan değişken üzerinde olan etkisi incelenmiştir. Bu inceleme için yapısal eşitliği modeli analizin bünyesinde yol analizi kullanılmıştır. Yol analizi temelde regresyon analizini kullanan ancak regresyon analizinin bir sınırlılığı olan sadece bir yordanan değişken üzerinde analiz yapılabilir olması üzerine geliştirilmiş bir üst düzey analizdir (Byrne, 2016; Çokluk, ve diğerleri, 2018). Yol analizinde etki incelenir ve çıkan sonuçlar regresyon analizinde yorumlandığı gibi değerlendirilir.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Verilerin analizine başlanmadan önce veriler bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenleri açısından uç değerler açısından incelenmiştir. Uç değerler incelenirken bir değişkenin ortalama değerinden ± 3 standart sapma kadar fazla ya da eksik değerlere bakılır ve bu değerler analiz sonuçlarını etkileyebilme potansiyeline sahip oldukları için araştırma veri setinden çıkarılır (Field, 2017). Bu çalışmada yukarıda bahsi geçen üç değişken incelendiğinde 16 adet değer uç değer olduğu gözlemlenmiştir. Bir sonraki aşamada yapılacak olan analizlere karar verebilmek için değişkenlerin normal dağılımı kontrol edilmiştir. Normal dağılım bir çalışmada toplanmış olan sürekli değişkenler üzerinde parametrik analiz çalıştırabilmek için istenilen ön koşuldur (Field, 2017; Tabachnick ve Fidell, 2007). Normal dağılım için basıklık ve çarpıklık değerlerinin incelenmesi gerekir. Normal dağılım için aranan koşul ise bu değerlerin ± 3 aralığında olmasıdır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenlerine ilişkin basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 2
Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven
Değişkenleri Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Değişken	Basıklık	Çarpıklık
Bilişsel esneklik	-,331	-,721
İlişkilerde güven	-,998	,351
Kültürler arası iletişim kaygısı	-2,481	6,136
Not. Basıklık için standart hata ,131, çarpıklık için ,262 hesaplanmıştır.		

Tablo 1 incelediğinde kültürler arası iletişim kaygısı değişkeninin  arpıklık değerinin normal dağılım olarak kabul edilen değerlerin üzerinde olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebeple bu değişkenin yer alacağı analizlerde özellikle normal dağılım koşulunu arayan parametrik analizin eşleniği olan parametrik olmayan analiz teknikleri tercih edilecek ve ilgili bulgunun başında bu bilgi verilecektir.

Ele alınan sosyo-demografik değişkenler (yaş, yaşam yeri, eğitim düzeyi, samimi arkadaş sayısı, kendine ait gelir düzeyi, medeni durum, kişilik, hemşerilere güvenme ve meslektaşlara güvenme), bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı, sosyal medya kullanım amaçları ve ilişkilerde güven arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu araştırma sorusunun cevaplanabilmesi için, kültürler arası iletişim kaygısı değişkeninin normal dağılım göstermemesi ve meslektaşlara güvenme ve sosyal medya kullanım amacı değişkenlerinin nominal ya da aralıklı ölçüm olmalarından dolayı, bütün değişkenleri arasında parametrik olmayan Spearman'ın Rho korelasyon katsayısı hesaplanmıştır ve bulgular elde edilen korelasyon katsayılarına göre yorumlanmıştır (Field, 2017). Analiz sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 3

Sosyo-Demografik Değişkenlerle Bilişsel Esneklik, Kültürler arası İletişim Kaygısı, İlişkilerde Güven Ve Sosyal Medya Kullanım Amaçları Arasındaki İlişkiler

	Bilişsel esneklik	Kültürler arası iletişim kaygısı	İlişkilerde güven	SM Yeni arkadaş edinme	SM arkadaşlarla iletişim için	SM Foto bakmak ve yüklemek	SM Eğlenmek ve rahatlamak	SM Boş zaman değerlendirmek	SM Bilgi sahibi olmak	SM Mesaj gönderip almak	SM İnsanları daha iyi tanımak	SM Olayları takip	SM İletişim bilgilerine ulaşma	SM Kişisel sunu ve bilgi paylaşma	SM Takip ettiği kişi ve org. ulaşma	SM Fikir alışverişi	SM Bilgiye erişim
Yaş	,597**	-0,005	,194**	-,445**	-0,023	-0,106	-,293**	-,286**	-0,066	-,178**	-,107*	0,011	-0,047	-,191**	-0,070	-,222**	-0,047
Eğitim Düzeyi	,431**	,116*	,186**	-,342**	0,065	0,003	-,215**	-,182**	0,011	-0,040	0,015	0,085	,109*	-,144**	,107*	-,193**	-0,008
Arkadaş Sayısı	-,115*	0,094	0,061	,149**	0,024	0,060	0,078	0,062	0,028	0,078	0,070	0,083	0,061	,113*	0,058	0,078	0,076
Gelir	,217**	,172**	,129*	-,190**	0,040	0,044	-,159**	-,160**	-0,051	-0,062	-0,042	0,081	,117*	-,110*	0,006	-,175**	-0,069
Hemşehrilere Güven	-,284**	0,035	0,040	,154**	0,056	0,095	,207**	,179**	0,031	0,076	,128*	0,026	0,047	,197**	0,013	,200**	0,071
Meslektaşlara Güven	-,244**	0,039	0,017	,234**	0,102	,119*	,186**	,156**	0,021	,118*	,125*	0,058	0,053	,192**	0,016	,156**	0,092

p < .05* p < .01**

Yaş

Katılımcıların yaşı ile bilişsel esneklik düzeyi ($r = ,597$) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki, ilişkilerde güven düzeyi ($r = ,194$) arasında ise düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .05$). Bu bulgu yaş arttıkça bilişsel esneklik ve ilişkilerde güven düzeylerinin de arttığı anlamına gelmektedir.

Katılımcıların yaşı ile sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ($r = -,445$) arasında orta düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki, eğlenmek ve rahatlamak ($r = -,293$), boş zamanlarını değerlendirmek ($r = -,286$), mesaj göndermek ve mesaj almak ($r = -,178$), insanları daha iyi tanımak ($r = -,107$), kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ($r = -,191$), ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak ($r = -,222$) için kullanma değişkenleri arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .05$). Katılımcıların yaşı arttıkça sosyal medya kullanım amaçlarında bir azalma görülmektedir. Yaş arttıkça sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek, mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak, ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak amaçlarıyla kullanma düzeyi azalmaktadır.

Eğitim Düzeyi

Eğitim düzeyi ile bilişsel esneklik düzeyi ($r = ,431$) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki, kültürler arası iletişim kaygısı ($r = ,116$), ilişkilerde güven ($r = ,186$) arasında ise düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .05$). Bu bulgu eğitim düzeyi arttıkça bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven düzeylerinin de arttığı anlamına gelmektedir.

Katılımcıların eğitim düzeyi ile, sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ($r = -,342$) arasında orta düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki, eğlenmek ve rahatlamak ($r = ,215$), boş zamanlarını değerlendirmek ($r = -,182$), insanların iletişim bilgilerine ulaşmak ($r = ,109$), kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ($r = -,144$), takip ettiği kişi ve organizasyonlara ulaşmak ($r = ,107$), ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak ($r = -,193$) için kullanmaları arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça sosyal medya kullanım amaçlarında bir azalma görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek

ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek, mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak, ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak amaçlarıyla kullanma düzeyi azalmaktadır.

Samimi Arkadaş Sayısı

Samimi arkadaş sayısı ile bilişsel esneklik düzeyi ($r = -,115$) arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bulgu samimi arkadaş sayısının artmasıyla bilişsel esneklik düzeyinde azalma meydana geldiği anlamına gelmektedir.

Samimi arkadaş sayısı ile sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinme ($r = ,149$), kişisel sunum ve bilgi paylaşma için kullanma ($r = ,113$) amaçları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgular samimi arkadaş sayısı arttıkça sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ve kişisel sunum ve bilgi paylaşmak için kullanım düzeylerinde artış olduğu anlamındadır.

Gelir düzeyi

Gelir düzeyi değişkeni ile bilişsel esneklik düzeyi ($r = ,217$), kültürler arası iletişim kaygısı ($r = ,172$), ilişkilerde güven ($r = ,129$) arasında düşük, pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Gelir düzeyi değişkeni ile sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ($r = -,190$), eğlenmek ve rahatlamak ($r = -,159$), boş zamanlarını değerlendirmek ($r = -,160$), kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ($r = -,110$) ve ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak için ($r = -,175$) için kullanmaları arasında düşük düzeyli, negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Gelir düzeyi değişkeni sosyal medyayı iletişim bilgilerine ulaşma için kullanma arasında ise düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($r = ,117$).

Bu bulgular katılımcıların gelir düzeyi arttıkça bilişsel esnekliklerinin ve ilişkilerde güvenlerinin arttığı ancak kültürler arası iletişim kaygılarının ise azaldığı anlamına gelmektedir. Sosyal medya kullanım amaçları ile gelir düzeyindeki ilişkilere bakıldığında ise yeni arkadaşlar edinme, eğlenme ve rahatlama, boş zamanları değerlendirme, kişisel sunum ve bilgi paylaşma ve ilgi duyulan konularda fikir alışverişi yapma amaçlarının negatif ve ortanın biraz altı ya da düşük oldukları gözlemlenmiştir. Bu bulgulara göre kişilerin gelir düzeyi arttıkça yukarıda bahsedilen sosyal medya kullanım amaçlarında

azalma meydana gelmektedir. Gelir düzeyi arttıkça sosyal medyayı iletişim amaçlı kullanım düzeyi düşük oranda da olsa artmaktadır.

Hemşehrilere güven

Hemşehrilere güven düzeyi ile bilişsel esneklik düzeyi ($r = -,284$) arasında düşük seviyede, negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Hemşehrilerine güven duyma durumu arttıkça katılımcıların bilişsel esneklikleri azalmaktadır.

Hemşehrilere güven düzeyi ile sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ($r = ,154$), eğlenmek ve rahatlamak ($r = ,207$), boş zamanlarını değerlendirmek ($r = ,179$), insanları daha iyi tanımak ($r = ,128$), kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ($r = ,197$), ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak için ($r = ,200$) için kullanma düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Birlikte değişim ilişkisinin değerine bakıldığında, hemşehrilere güven duyma düzeyinin sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek, insanları daha iyi tanımak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ve son olarak ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak amaçları ile pozitif ve düşük düzeylerde ilişkisi bulunmuştur. Hemşehrilere güven düzeyi arttıkça bahsi geçen amaçlarda sosyal medya kullanım düzeyi de artmaktadır.

Meslektaşlara güven

Meslektaşlara ya da çalışma arkadaşlarına güven düzeyi ile bilişsel esneklik düzeyi ($r = -,244$) arasında düşük, negatif ve anlamlı bir ilişki vardır.

Meslektaşlara güven düzeyi ile sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ($r = ,234$), eğlenmek ve rahatlamak ($r = ,119$), boş zamanları değerlendirmek ($r = ,156$), mesaj göndermek ve mesaj almak ($r = ,118$), insanları daha iyi tanımak ($r = ,125$), kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ($r = ,192$), ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak için ($r = ,156$) için kullanmaları aralarında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Meslektaşlara ya da çalışma arkadaşlarına güven duyma durumu arttıkça katılımcıların bilişsel esneklikleri düşük oranda azalmaktadır. Sosyal medya kullanım amaçlarına bakıldığında, hemşerilere güven duyma durumunun sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanları değerlendirmek, mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ve son olarak ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak amaçları ile pozitif ve düşük düzeylerde ilişkisi bulunmuştur. Hemşerilere güven duyma arttıkça bahsi geçen amaçlarda sosyal medya kullanımı da artmaktadır.

Tablo 4

Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı, İlişkilerde Güven Ve Sosyal Medya Kullanım Amaçları Arasındaki İlişkiler

	Bilişsel esneklik	Kültürler arası iletişim kaygısı	İlişkilerde güven	SM Yeni arkadaş edinme	SM arkadaşlarla iletişim için	SM Foto bakmak ve yüklemek	SM Eğlenmek ve rahatlamak	SM Boş zaman değerlendirmek	SM Bilgi sahibi olmak	SM Mesaj gönderip almak	SM İnsanları daha iyi tanımak	SM Olayları takip	SM İletişim bilgilerine ulaşma	SM Kişisel sunu ve bilgi paylaşma	SM Takip ettiği kişi ve org. ulaşma	SM Fikir alışverişi	SM Bilgiye erişim
Bilişsel Esneklik	1	0,045	,333**	-,264**	0,077	0,014	-,152**	-,176**	0,053	0,028	-0,036	0,069	0,032	-0,064	0,005	-0,081	0,011
Kültürler Arası İletişim Kaygısı		1	,107*	0,083	,169**	,139**	0,050	0,036	0,099	,182**	,121*	,205**	,298**	,135*	,274**	0,063	,129*
İlişkilerde Güven			1	0,025	,131*	,153**	0,083	0,026	,117*	,122*	,108*	,150**	,186**	,156**	,169**	,133*	0,064

p < .05* p < .01**

Tablo 3'te elde edilen sonuçlar her bir değişken için detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Bilişsel esneklik

Bilişsel esneklik değişkeni ile ilişkilerde güven ($r = ,333$) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgu katılımcılarda bilişsel esneklik düzeyinin artışıyla ilişkilerde güven düzeyinin de arttığı anlamına gelmektedir.

Bilişsel esneklik düzeyi ile sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ($r = -,264$), eğlenmek ve rahatlamak ($r = -,152$) ve boş zamanlarını değerlendirmek ($r = -,176$) amaçları arasında ise arasında düşük düzeyde, negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p < .05$). Katılımcıların bilişsel esneklikleri arttıkça sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla kullanma düzeyi azalmaktadır.

Kültürler arası iletişim kaygısı

Kültürler arası iletişim kaygısı değişkeni ile ilişkilerde güven ($r = ,107$) arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Katılımcıların Kültürler arası iletişim kaygısı arttıkça ilişkilerde güven durumları da az oranda artmaktadır.

Kültürler arası iletişim kaygısı ile sosyal medyayı arkadaşlarla iletişimde bulunmak ($r = ,169$), tanıdıklarının fotoğraflarına bakmak ve fotoğraf yüklemek ($r = ,139$), mesaj göndermek ve mesaj almak ($r = ,182$), insanları daha iyi tanımak ($r = ,121$), dünyada ve Türkiye'de meydana gelen olayları takip etme ($r = ,205$), insanların iletişim bilgilerine ulaşmak ($r = ,298$), kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ($r = ,135$), takip ettiği kişi ve organizasyonlara ulaşmak ($r = ,274$), bilgiye erişim ($r = ,129$) amaçlarıyla kullanma düzeyi arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Kültürler arası iletişim kaygısı azaldıkça katılımcıların sosyal medyayı arkadaşlarıyla iletişimde bulunma, tanıdıklarının fotoğraflarına bakma ve fotoğraf yükleme, mesaj gönderme ve mesaj alma, insanları daha iyi tanıma, dünyada ve Türkiye'de meydana gelen olayları takip etme, insanların iletişim bilgilerine ulaşma, kişisel sunum ve bilgi paylaşma, takip ettiği kişi ve organizasyonlara ulaşma ve bilgiye erişim amaçları ile kullanma düzeyleri de azalmaktadır.

İlişkilerde güven

İlişkilerde güven değişkeni ile sosyal medyayı arkadaşlarıyla iletişimde bulunmak ($r = ,131$), tanıdıklarının fotoğraflarına bakmak ve fotoğraf yüklemek ($r = ,153$), olaylar ve kişiler hakkında bilgi sahibi olmak ($r = ,117$), mesaj göndermek ve mesaj almak ($r = ,122$), insanları daha iyi tanımak ($r = ,108$), dünyada ve Türkiye'de meydana gelen olayları takip etmek ($r = ,150$), insanların iletişim bilgilerine ulaşmak ($r = ,186$), kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ($r = ,186$), takip ettiği kişi ve organizasyonlara ulaşmak ($r = ,169$), ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak ($r = ,133$) amaçları arasında düşük düzeyli, pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Katılımcıların ilişkilerde güveni arttıkça sosyal medyayı arkadaşlarıyla iletişimde bulunma, tanıdıklarının fotoğraflarına bakma ve fotoğraf yükleme, olaylar ve kişiler hakkında bilgi sahibi olma, mesaj gönderme ve mesaj alma, insanları daha iyi tanıma, dünyada ve Türkiye'de meydana gelen olayları takip etme, insanların iletişim bilgilerine ulaşmak, kişisel sunum ve bilgi paylaşma, takip ettiği kişi ve organizasyonlara ulaşma, ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapma amacıyla kullanma düzeyleri de artmaktadır.

Ele alınan sosyo-demografik değişkenler (yaş, eğitim düzeyi, samimi arkadaş sayısı, kendine ait gelir düzeyi, kendini değerlendirme, hemşerilere güvenme, meslektaşlara güvenme), bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları ilişkilerde güveni anlamlı şekilde yordamakta mıdır?

Bu araştırma sorusunun cevaplanması için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizinde birden fazla sayıda yordayıcı, bir adet yordanan değişken bulunmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Analizde ilişkilerde güven yordanan yani bağımlı değişken diğer tüm değişkenler yordayıcı (bağımsız) değişken olarak ele alınmıştır. Analizde yordayıcı değişkenlerin yordanan değişken üzerine etkisini gösteren net bir kuramın olmaması ve fazla sayıda değişken bulunmasından dolayı, yordayıcı değişkenlerde istatistiksel olarak eleme yapacak olan aşamalı (stepwise) regresyon modeli kullanılmıştır (Field, 2017).

Analiz sonuçlarına göre yordayıcı değişkenlerden dört tanesinin (kendini değerlendirme, bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve hemşerilere güvenme durumu) anlamlı bir şekilde ilişkide güveni yordadığı görülmüştür. Sonuçlar Tablo.4'te verilmiştir.

Tablo 5
İlişkide Güven Yordanan Değişkenin İncelendiği Aşamalı Regresyon Analizi
Katsayıları

Model		Standart olmayan katsayılar		Standart katsayılar	t	p
		B	SH	β		
1 ^a	Sabit	50,142	,531		94,416	,000
	Kendini değerlendirme	-2,631	,454	-,300	-5,797	,000
2 ^b	Sabit	45,658	,958		47,683	,000
	Kendinizi değerlendirme	-2,476	,436	-,283	-5,676	,000
	Bilişsel esneklik	,055	,010	,275	5,531	,000
3 ^c	Sabit	37,612	3,100		12,133	,000
	Kendinizi değerlendirme	-2,109	,452	-,241	-4,661	,000
	Bilişsel esneklik	,054	,010	,267	5,402	,000
	Kültürler arası iletişim kaygısı	,129	,047	,141	2,726	,007
4 ^d	Sabit	36,122	3,147		11,480	,000
	Kendinizi değerlendirme	-1,917	,457	-,219	-4,192	,000
	Bilişsel esneklik	,061	,010	,305	5,890	,000
	Kültürler arası iletişim kaygısı	,129	,047	,140	2,726	,007
	Hemşerilere güven	,262	,113	,121	2,317	,021
n = 344 ^a R = ,300, R ² = ,090, Düzeltilmiş R ² = ,088, $\Delta R^2 = ,090$, F(1, 339) = 33,605, p < ,01 ^b R = ,407, R ² = ,166, Düzeltilmiş R ² = ,161, $\Delta R^2 = ,076$, F(2, 338) = 33,566, p < ,01 ^c R = ,429, R ² = ,184, Düzeltilmiş R ² = ,176, $\Delta R^2 = ,018$, F(3, 337) = 25,280, p < ,01 ^d R = ,443, R ² = ,197, Düzeltilmiş R ² = ,187, $\Delta R^2 = ,013$, F(4, 336) = 20,548, p < ,01						

Aşamalı çoklu regresyon analizi sonuçları dört basamakta tamamlanmıştır. Sonuçlara göre, en yüksek etkiye sahip olan değişken bilişsel esneklik olmuştur ($\beta = ,305$, p < ,01). Bu etkinin yönünün de pozitif olduğu gözlemlenmiştir. Diğer bütün değişkenlerin sabit tutulduğu varsayıldığında, katılımcıların bilişsel esneklik puanlarında bir birimlik artışın ilişkilerde güven puanında ,061'lik bir artış yaratacağı söylenebilmektedir.

Bir sonraki en yüksek etkiye sahip değişken kendini değerlendirme olmuştur ($\beta = -,219$, p < ,01). Etkinin yönü negatif bulunmuştur. Bu bulgu içe dönük insanların ilişkilerde güven hislerin daha düşük olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Diğer bütün değişkenler sabit tutulduğunda, kişilerin kendisini dışadönük olarak değerlendirmesi,

ilişkilerde güven puanlarının 1,917 düzeyinde artışa sebebiyet vermektedir şeklinde yorumlanabilmektedir.

Etkisi miktarı yüksek olan bir sonraki değişken kültürler arası iletişim kaygısı olmuştur ($\beta = ,140$, $p < ,05$). Kültürler arası iletişim kaygısı düşük olduğu zaman ilişkide güven durumu olumlu etkilenmekte ve artış göstermektedir. Diğer değişkenlerin sabit olduğu durumda kültürler arası iletişim kaygısında bir puanlık düşüş ilişkide güven puanında ,129 puanlık artışa sebep olmaktadır.

Son olarak etki miktarı bakımından hemşerilere güven durumu ilişkilerde güveni pozitif ve anlamlı şekilde yordamıştır ($\beta = ,121$, $p < ,05$). Hemşerilere karşı duyulan güven ilişkide güveni de arttırmaktadır. Diğer bütün değişkenler sabit kaldığında hemşerilere karşı duyulan güven görülen bir birimlik artış, ilişkide güven puanında ,262 puanlık artışa sebep olmaktadır. Analize giren diğer değişkenlerin herhangi anlamlı bir etkisine rastlanmamıştır. Özellikle de sosyal medya kullanım amaçlarının hiçbirinin ilişkide güven üzerinde etkisi gözlemlenmemiştir.

Bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı, sosyal medya kullanım amaçları ve ilişkilerde güven, aşağıda verilen sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

a. Cinsiyet

Bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına çok değişkenli varyan analizi ile bakılmıştır. Çok değişkenli varyan analizinde birden fazla sürekli şekilde ölçülmüş bağımlı değişken ve bir adet nominal ya da aralıklı şekilde ölçülmüş kategorik bağımsız bir değişken kullanılmaktadır (Field, 2017; Tabachnick ve Fidell, 2007). Analiz sonucunda bağımlı değişkenlerin cinsiyete göre betimsel istatistikleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 6
Bilişsel Esneklik, Kùltürler Arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven
Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Betimsel Bilgileri

	Cinsiyet	Ortalama	SS
Bilişsel esneklik	Erkek	77,00	14,58
	Kadın	79,19	13,59
	Toplam	77,77	14,26
İlişkilerde güven	Erkek	47,13	2,80
	Kadın	47,18	3,16
	Toplam	47,14	2,93
Kùltürler arası iletişim kaygısı	Erkek	60,17	3,07
	Kadın	59,50	3,60
	Toplam	59,93	3,27
Not: Erkek n = 224, Kadın n = 120			

Sonuçlar incelediğinde bilişsel esneklik konusunda kadınların, kùltürler arası iletişim kaygısı konusunda ise erkeklerin daha yüksek ortalamaya sahip oldukları gözükmeğtedir. İlişkilere güven konusunda ise ortalama değerkler birbirine çok yakındır. Ayrıca cinsiyet grupları arası varyans analizi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 7
Bilişsel Esneklik, Kültürler arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven
Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Gruplar Arası Etki Analizi Sonuçları

Kaynak	Bağımlı değişken	Karelerin toplamı	sd	Ortalama kareler	F	p	Kısmi η^2
Düzeltilmiş model	Bilişsel esneklik	373,808	1	373,808	1,843	,176	,005
	İlişkilerde güven	,195	1	,195	,023	,880	,000
	Kültürler arası iletişim kaygısı	34,574	1	34,574	3,249	,072	,009
Kesişim	Bilişsel esneklik	1906388,308	1	1906388,308	9397,087	,000	,965
	İlişkilerde güven	694855,033	1	694855,033	80725,050	,000	,996
	Kültürler arası iletişim kaygısı	1118938,992	1	1118938,992	105163,197	,000	,997
Cinsiyet	<i>Bilişsel esneklik</i>	<i>373,808</i>	<i>1</i>	<i>373,808</i>	<i>1,843</i>	<i>,176</i>	<i>,005</i>
	<i>İlişkilerde güven</i>	<i>,195</i>	<i>1</i>	<i>,195</i>	<i>,023</i>	<i>,880</i>	<i>,000</i>
	<i>Kültürler arası iletişim kaygısı</i>	<i>34,574</i>	<i>1</i>	<i>34,574</i>	<i>3,249</i>	<i>,072</i>	<i>,009</i>
Hata	Bilişsel esneklik	69381,587	342	202,870			
	İlişkilerde güven	2943,825	342	8,608			
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3638,888	342	10,640			
Toplam	Bilişsel esneklik	2150190,000	344				
	İlişkilerde güven	767453,000	344				
	Kültürler arası iletişim kaygısı	1239315,000	344				
Düzeltilmiş toplam	Bilişsel esneklik	69755,395	343				
	İlişkilerde güven	2944,020	343				
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3673,462	343				

Çok değişkenli istatistik analizi sonucunda cinsiyet değişkeninin bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenlerinin üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür, Wilk'in $\lambda = ,984$, $F(3, 340) = 1,845$, $p = ,139$. Bu analiz sonucunda Tablo 4'de gözlemlenen farkların hiçbirinin anlamlı olmadığı

gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, katılımcıların cinsiyetlerinin bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven durumlarında bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanmıştır.

b. Medeni durum

Medeni duruma göre farklılaşma olup olmadığını belirlemek için de çok değişkenli varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda bağımlı değişkenlerin medeni duruma göre betimsel istatistikleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 8
Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven
Değişkenlerinin Medeni Duruma Göre Betimsel Bilgileri

	Medeni durum	Ortalama	SS
Bilişsel esneklik	Bekar	76,50	14,07
	Evli	91,52	7,51
	Toplam	77,77	14,26
İlişkilerde güven	Bekar	47,00	2,97
	Evli	48,66	1,93
	Toplam	47,14	2,93
Kültürler arası iletişim kaygısı	Bekar	59,90	3,37
	Evli	60,28	1,93
	Toplam	59,93	3,27
Not. Bekar n = 315, Evli n = 29			

Sonuçlar incelendiğinde üç değişken konusunda evlilerin, bekarlara göre daha yüksek puanlara sahip oldukları gözükmemektedir. Çok değişkenli istatistik analizi sonucunda medeni durum değişkeninin bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenlerinin üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür, Wilk’in $\lambda = ,908$, $F(3, 340) = 11,468$, $p < ,01$, kısmi $\eta^2 = ,092$. Bu etki üç değişken üzerinde varyansın %9,2’sini açıklayabilmektedir. Bu analiz sonucunu daha detaylı irdellemek için her bir değişken için gruplar arası etkiler hesaplanmış ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 9
Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı ve İlişkilerde Güven
Değişkenlerinin Medeni Duruma Gruplar Arası Etki Analizi Sonuçları

Kaynak	Bağımlı değişken	Karelerin toplamı	sd	Ortalama kareler	F	p	Kısmi η^2
Düzeltilmiş model	Bilişsel esneklik	5987,405	1	5987,405	32,112	,000	,086
	İlişkilerde güven	72,472	1	72,472	8,631	,004	,025
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3,720	1	3,720	,347	,556	,001
Kesişim	Bilişsel esneklik	749662,893	1	749662,893	4020,586	,000	,922
	İlişkilerde güven	242994,169	1	242994,169	28940,484	,000	,988
	Kültürler arası iletişim kaygısı	383527,115	1	383527,115	35742,639	,000	,991
Medeni durum	Bilişsel esneklik	5987,405	1	5987,405	32,112	,000	,086
	İlişkilerde güven	72,472	1	72,472	8,631	,004	,025
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3,720	1	3,720	,347	,556	,001
Hata	Bilişsel esneklik	63767,991	342	186,456			
	İlişkilerde güven	2871,549	342	8,396			
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3669,742	342	10,730			
Toplam	Bilişsel esneklik	2150190,000	344				
	İlişkilerde güven	767453,000	344				
	Kültürler arası iletişim kaygısı	1239315,000	344				
Düzeltilmiş toplam	Bilişsel esneklik	69755,395	343				
	İlişkilerde güven	2944,020	343				
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3673,462	343				

Tablo 8 incelendiğinde anlamlı farkın bilişsel esneklik, $F(1, 342) = 32,112$, $p < ,001$, ve ilişkilerde güvende, $F(1, 342) = 8,631$, $p < ,01$, olduğu görülmüştür. Medeni durum bilişsel esneklikte varyansın % 8,6'sını açıklarken ilişkilerde güvende ise % 2,5'ini açıklayabilmektedir. Bu durumda kişilerin evli olmalarının bilişsel esneklikleri ve ilişkilerde güven konusunda anlamlı ve daha yüksek hissiyatlarının olduğu söylenebilir. Medeni durumun anlamlı etkisinin ise bilişsel esneklikte ilişkilerde güvene nazaran daha fazla gözlemlendiği ayrıca belirtilebilir. Kùltürler arası iletişim kaygısının ise medeni durumdan etkilenmediği son olarak vurgulanabilir. Ancak, bu sonuçlar değerlendirilirken evli ve bekar katılımcıların toplam sayıları arasında önemli bir farkın olduğu da göz ardı edilmemelidir.

c. Kendini değerlendirme (İçedönük-dışadönük)

Katılımcıların kendini içedönük ya da dışadönük olarak değerlendirmeleri temelinde ele alınan değişken düzeyleri bakımından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için çok değişkenli varyans analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda bağımlı değişkenlerin kendini içe ya da dışadönük olarak değerlendirmeye göre betimsel istatistikleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 10
Bilişsel Esneklik, Kùltürler arası İletişim Kaygısı Ve İlişkilerde Güven
Değişkenlerinin Kendini İçe Ya Da Dışadönük Olarak Değerlendirmeye Göre
Betimsel Bilgileri

	Gruplar	Ortalama	SS
Bilişsel esneklik	Dışadönük	78,11	14,25
	İçedönük	75,35	14,26
	Toplam	77,77	14,26
İlişkilerde güven	Dışadönük	47,46	2,69
	İçedönük	44,93	3,53
	Toplam	47,14	2,93
Kùltürler arası iletişim kaygısı	Dışadönük	60,32	2,66
	İçedönük	57,23	5,33
	Toplam	59,93	3,27
Not. Dışadönük n = 301, İçedönük n = 43			

Sonuçlar incelediğinde üç değişken konusunda dışadönük insanların, içedönük insanlara göre daha yüksek puanlara sahip oldukları gözükmemektedir. Çok değişkenli istatistik analizi sonucunda kendini içe ya da dışadönük olarak değerlendirmeye değişkenin bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenlerinin üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür, Wilk'in $\lambda = ,857$, $F(3, 340) = 18,972$, $p < ,01$, kısmi $\eta^2 = ,143$. Bu etki üç değişken üzerinde varyansın %14,3'ünü açıklayabilmektedir. Bu analiz sonucunu daha detaylı irdelemek için her bir değişken için gruplar arası etkiler hesaplanmış ve Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 11
Bilişsel Esneklik, Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ve İlişkilerde Güven
Değişkenlerinin Kendini İçerici Ya Da Dışadönük Olarak Değerlendirmeye Gruplar
Arası Etki Analizi Sonuçları

Kaynak	Bağımlı değişken	Karelerin toplamı	sd	Ortalama kareler	F	p	Kısmi η^2
Düzeltilmiş model	Bilişsel esneklik	287,468	1	287,468	1,415	,235	,004
	İlişkilerde güven	240,499	1	240,499	30,423	,000	,082
	Kültürler arası iletişim kaygısı	358,406	1	358,406	36,975	,000	,098
Kesişim	Bilişsel esneklik	886088,399	1	886088,399	4362,333	,000	,927
	İlişkilerde güven	321154,685	1	321154,685	40626,604	,000	,992
	Kültürler arası iletişim kaygısı	519915,569	1	519915,569	53637,434	,000	,994
<i>Kendini içedönük ya da dışadönük olarak değerlendirme</i>	<i>Bilişsel esneklik</i>	<i>287,468</i>	<i>1</i>	<i>287,468</i>	<i>1,415</i>	<i>,235</i>	<i>,004</i>
	<i>İlişkilerde güven</i>	<i>240,499</i>	<i>1</i>	<i>240,499</i>	<i>30,423</i>	<i>,000</i>	<i>,082</i>
	<i>Kültürler arası iletişim kaygısı</i>	<i>358,406</i>	<i>1</i>	<i>358,406</i>	<i>36,975</i>	<i>,000</i>	<i>,098</i>
Hata	Bilişsel esneklik	69467,927	342	203,123			
	İlişkilerde güven	2703,522	342	7,905			
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3315,056	342	9,693			
Toplam	Bilişsel esneklik	2150190,000	344				
	İlişkilerde güven	767453,000	344				
	Kültürler arası iletişim kaygısı	1239315,000	344				
Düzeltilmiş toplam	Bilişsel esneklik	69755,395	343				
	İlişkilerde güven	2944,020	343				
	Kültürler arası iletişim kaygısı	3673,462	343				

Tablo 10 incelendiğinde anlamlı farkın ilişkilerde güven, $F(1, 342) = 30,423$, $p < ,001$, ve kültürler arası iletişim, $F(1, 342) = 36,975$, $p < ,001$, kaygısında olduğu görülmüştür. Kendini içe ya da dışadönük olarak değerlendirme ilişkilerde güven varyansın % 8,2'sini açıklarken kültürler arası iletişim kaygısında ise %9,8'ini açıklayabilmektedir. Bu durumda kişilerin kendilerini dışadönük olarak değerlendirmesinin ilişkilerde güven ve kültürler arası iletişim kaygısında konusunda anlamlı ve daha yüksek hissiyatlarının olduğu söylenebilir. Kendini içe ya da dışadönük olarak değerlendirmenin anlamlı etkisinin ise kültürler arası iletişim kaygısında ilişkilerde güvene nazaran daha fazla gözlemlendiği ayrıca belirtilebilir. Diğer taraftan, bilişsel esneklik ise kendini içe ya da dışadönük olarak değerlendirmeden etkilenmediği son olarak vurgulanabilir. Ancak, bu sonuçlar değerlendirilirken kendini içe ya da dışadönük olarak değerlendirmeden katılımcıların toplam sayıları arasında önemli bir farkın olduğu da göz ardı edilmemelidir.

Kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven bilişsel esneklik düzeyini yordamakta mıdır?

Kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güvenin bilişsel esnekliği yordayıp yordamadığına ilişkin bu araştırma sorusu doğrusal çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda bu iki değişkenin bilişsel esnekliği yordadığı anlamlı bir model ortaya çıkmıştır, $F(2, 341) = 14,756$, $p < ,001$. Yordayan değişkenlere ilişkin katsayılar Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 12
Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ve İlişkilerde Güvenin Bilişsel Esneklik Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Bulguları

	Standart olmayan katsayılar		Standart katsayılar	t	p
	B	SH	β		
Sabit	13,048	16,167		,807	,420
İlişkilerde güven	1,374	,261	,282	5,255	,000
Kültürler arası iletişim kaygısı	-,001	,234	,000	-,004	,997
Not. N = 343, R = ,282, R ² = ,080, Düzeltilmiş R ² = ,074.					

Kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven yordayıcı değişkenleri bilişsel esnekliğin toplam varyansının %8,0'ini açıklamaktadır. Tablo 1 incelediğinde ise

ilişkilerde güven yordayıcı değişkeninin pozitif ve anlamlı, $t = 5,255$, $p < ,001$, etkisi bulunurken kültürler arası iletişim kaygısının ise negatif ancak anlamsız ($t = -,004$, $p = ,997$) etkisinin olduğu görülmüştür. İlişkilerde güven bilişsel esnekliği etkileyen tek etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. İlişkilerde güven değişkeninde bir birimlik artış olduğunda diğer şartların hepsi sabit kaldığında bilişsel esneklikte 1,374 puanlık bir artış olması muhtemeldir.

Bilişsel esneklik ve ilişkilerde güven kültürler arası iletişim kaygısını yordamaktadır mıdır?

Bilişsel esneklik ve ilişkilerde güvenin kültürler arası iletişim kaygısı yordayıp yordamadığına ilişkin bu araştırma sorusu doğrusal çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda bu iki değişkenin kültürler arası iletişim kaygısını yordadığı anlamlı bir model ortaya çıkmıştır, $F(2, 341) = 11,788$, $p < ,001$. Yordayan değişkenlere ilişkin katsayılar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 13
Bilişsel Esneklik Ve İlişkilerde Güvenin Kültürler Arası İletişim Kaygısı Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Bulguları

	Standart olmayan katsayılar		Standart katsayılar	t	p
	B	SH	β		
Sabit	46,543	2,768		16,814	,000
İlişkilerde güven	,284	,061	,254	4,659	,000
Bilişsel esneklik	-0,000050	,013	,000	-,004	,997
Not. N = 343, R = ,254, R ² = ,065, Düzeltilmiş R ² = ,059.					

Bilişsel esneklik ve ilişkilerde güven yordayıcı değişkenleri kültürler arası iletişim kaygısının toplam varyansının %6,5’ini açıklamaktadır. Tablo 12 incelediğinde ise ilişkilerde güven yordayıcı değişkeninin pozitif ve anlamlı, $t = 4,659$, $p < ,001$, etkisi bulunurken bilişsel esnekliğin ise negatif ancak anlamsız, $t = -,004$, $p = ,997$, etkisinin olduğu görülmüştür. İlişkilerde güven kültürler arası iletişim kaygısını etkileyen tek etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. İlişkilerde güven değişkeninde bir birimlik artış olduğunda diğer şartların hepsi sabit kaldığında bilişsel esneklikte ,284 puanlık bir artış olması muhtemeldir.

Bilişsel esneklik ve kültürler arası iletişim kaygısı ilişkilerde güveni yordamakta mıdır?

Bilişsel esneklik ve kültürler arası iletişim kaygısının ilişkilerde güveni yordayıp yordamadığına ilişkin bu araştırma sorusu doğrusal çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda bu iki değişkenin kültürler arası iletişim kaygısını yordadığı anlamlı bir model ortaya çıkmıştır, $F(2, 341) = 26,549$, $p < ,001$. Yordayan değişkenlere ilişkin katsayılar Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 14
Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ve Bilişsel Esnekliğin İlişkilerde Güven Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Regresyon Bulguları

	Standart olmayan katsayılar		Standart katsayılar	t	p
	B	SH	β		
Sabit	30,278	2,775		10,910	,000
Kültürler arası iletişim kaygısı	,211	,045	,235	4,659	,000
Bilişsel esneklik	,055	,010	,265	5,255	,000
Not. N = 343, R = ,367, R ² = ,135, Düzeltilmiş R ² = ,130.					

Bilişsel esneklik ve kültürler arası iletişim kaygısı yordayıcı değişkenleri ilişkilerde güvenin toplam varyansının %13,5'ini açıklamaktadır. Tablo 13 incelediğinde ise ilişkilerde güven yordayıcı değişkeninin pozitif ve anlamlı, $t = 4,659$, $p < ,001$, etkisi bulunurken bilişsel esnekliğin ise pozitif ve anlamlı, $t = 5,255$, $p < ,001$, etkisinin olduğu görülmüştür. Kültürler arası iletişim kaygısı ve bilişsel esneklik aynı anda ilişkilerde güveni etkileyen etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürler arası iletişim kaygısı değişkeninde bir birimlik artış olduğunda diğer şartların hepsi sabit kaldığında bilişsel esneklikte ,211 puanlık bir artış olması muhtemeldir. Aynı şekilde, bütün diğer şartlar sabit kaldığında, bilişsel esneklik değişkeninde bir birimlik artış durumunda ilişkilerde güven değişkeninde ,055 puanlık artış görülmesi mümkündür.

BÖLÜM 4: TARTIŞMA

Bu bölümde bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı, sosyal medya kullanım amaçları ve sosyo-demografik sonuçlara ilişkin elde edilmiş sonuçlar tartışılmıştır.

Araştırmada yaş arttıkça bilişsel esneklik ve ilişkilerde güven düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde, yaşla beraber azalan bilişsel esnekliğin aksine (Boone, Ghaffarian , Lesser, Hill-Gutierrez ve G. Bergman, 1993), katılımcıların yaşı ile bilişsel esneklik düzeyi arasında orta düzeyde bir ilişkinin yanı sıra pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu da gözlemlenmiştir. Eleştirel düşünme yeteneğinin deneyime bağlı oluşu ve yirmili yaşlarda olgunlaşıyor olması (Friend ve Zubek, 1958) bu bulguyla tutarlı görünmektedir. İlişkilerde güven ile yaş incelendiğinde düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı sonuç bulunmuştur. Konuyla ilgili yapılan araştırmaların yetersiz olmasıyla birlikte (Kılıç, 2020) güven ve güvene yönelik ölçülen aile, arkadaşlar, komşular ve yabancıların alt grup olarak incelendiği 38 ülkenin karşılaştırıldığı bir araştırmanın sonucunda güven ve ölçülen dört alt grubun yaş ile pozitif ilişkisinin olduğu da görülmüştür (Li ve Fung, 2012). Güven erken çocukluk ve erken yetişkinlik arasında doğrusal denebilecek seviyede ilerlerken, yetişkinlikte farklı yaş grupların da pek de farklılık görülmemektedir (Sutter ve Kocher, 2007). Güvenin yaşa bağlı olarak farklı algılanışı da bu konuda dikkat çekicidir (Castle, ve diğerleri, 2012). Kültürler arası iletişim kaygısı ve yaş arasında bir ilişki bulunamamıştır ancak yapılan bazı çalışmalarda dijital çağ ile birlikte 30 yaş altındaki genç yetişkinlerin kültürler arası iletişim konularıyla oldukça ilgili oldukları görülmüştür (Lifintsev ve Wellbrock, 2013). Dijital çağda kültürel içerikleri incelemek bu konuda yarar sağlayabilmektedir (Ronchi, 2009).

Araştırma sonuçlarına göre sosyal medya kullanım amaçlarının yaş ile olan ilişkisine bakıldığında yaşın artmasıyla birlikte sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin bir azalma görülmektedir. Aile ve arkadaşlarıyla bilgi ve iletişim amaçlı sosyal medya kullanan kullanıcıların olmasıyla birlikte yaşın artmasıyla sosyal medya kullanımında bir azalmanın görüldüğü çalışmalar mevcuttur (Haworth, Bruce ve Middleton, 2016). Araştırma sonucunda eğitim düzeyine bakıldığında, eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven düzeylerinin arttığı

görülmüştür. Ancak bilişsel esnekliğe ilişkin sonuçlar Heaton (1981) ve Boone, Ghaffarian, Lesser, Hill-Gutierrez ve G. Bergman (1993) tarafından yapılan araştırmaların sonucuna benzer şekilde eğitim düzeyi ile daha yüksek bulunmuştur.

Sosyal medya kullanım amaçları ve eğitim düzeyinde bakıldığında pozitif ve negatif ilişkilerin mevcut olduğu görülmüştür. Amerika'daki genç yetişkin katılımcılarla yapılmış olan ve sosyal medyayı kullanım amaçlarına ilişkin bulunan bulgulardan biri yüksek etkileşimli kullanıcıların beyaz ve yüksek eğitilmiş olduğuna ilişkindir (Scott, BayCheng, Prince, Nochajski ve Collins, 2017). Yüksek lisans mezunu olan kullanıcıların sosyal medya kullanımının düzensiz olduğuna dair bulgular da mevcuttur (Cheng, Davis, Burnett ve Ritz, 2010). Öğrencilerin eleştirel düşünmesi için öğretimin nasıl ve hangi yolları içerdiği önemlidir (Behar-Horenstein ve Niu, 2011). Aynı zamanda eğitim seviyesi yüksek olan katılımcıların yansıtıcı muhakeme becerisinde daha yüksek sonuçların da görülmesi mümkündür (Brabeck, 1983). Samimi arkadaş sayısı ve bilişsel esneklik arasında düşük düzeyde de olsa negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaşlı katılımcılarla yapılan bir araştırma sonucunda ise boş zaman etkinliği ve fazla sayıda yakın arkadaş olması durumunda iyi bilişsel performansın olduğu gözlemlenmiştir (Ihle, Oris, Baeriswyl ve Kliegel, 2018). Ek olarak, orta çocukluk dönemine dair yapılan bir araştırmada, arkadaşlık ilişkisi içerisinde bir sorun meydana geldiğinde bilişsel esnekliğin olaya ilişkin kişilerin arkadaşlarını kasıtlı olarak yanlış bir şey yapmadıklarını görmelerinde daha nötr bir yorum getirebilmeleri bakımından önemli olabilmektedir (Miller, Avilia ve Reavis, 2020). Arkadaşlıklar ve zihin sağlığı konusu bu noktada araştırılmaya değer bir noktadadır (Güroğlu, ve diğerleri, 2008). Sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak amacı ile kullanımı ile samimi arkadaş sayısı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ergenlik dönemine ilişkin yapılmış bir araştırmada sosyal medya kullanımının arkadaş yakınlığı bakımından oluşan sonuçların heterojen olduğu görülmüştür (Pouwels, Valkenburg, Beyens, van Driel ve Keijsers, 2021). Bu sebeplerle sosyal medyanın ağ bağlantılı olan düzende ürettiği dostluk ve yakınlık anlamlarının incelenmesi bu sürece katkı sağlayabilmektedir (Chambers, 2013).

Bilişsel esneklik, ilişkilerde güven ve kültürler arası iletişim kaygısı ile gelir düzeyi arasında düşük, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunurken sosyal medya kullanım amaçlarına ilişkin sonuçların değiştiği görülmüştür. Aynı zamanda sosyo-ekonomik

düzeşin bebeklik döneminde dahi etki ettiğini gösteren çalışmalar görmek mümkündür (Clearfield ve Niman, 2012). Hemşehrilere güven ile bilişsel esneklik arasında orta, negatif ve anlamlı bir ilişki bulunurken; sosyal medya kullanımı için bakıldığında yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanları değerlendirmek, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak, ilgi duyulan konuda bilgi paylaşımının yapılması gibi seçeneklerin anlamlı ilişkileri barındırdığı görölmüşür. Benzer sonuçlar meslektaşlara güven arasında da görölmekle birlikte sosyal medya kullanım amacı içerisinde mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak seçeneklerinin yer aldığı görölmüşür.

Yapısal eşitlik modeli sonuçlarına göre bilişsel esnekliğin ilişkilerde güven üzerinde arttırıcı bir etkisinin olduğı görölmüşür. Alanyazında bilişsel esnekliğı yüksek olan grupların birbirine daha çok güvendiğı ifade edilmektedir (Roy ve Dugal, 1998). Bu bulguyu destekler şekilde araştırmada bilişsel esneklik ile ilişkilerde güven arasındaki ilişkide orta düzeyde, pozitif ve anlamlı olan bir ilişki bulunmuşür.

Bilişsel esneklik ile sosyal medya kullanım amaçları arasındaki ilişkiye bakıldığında yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek cevapları düşük düzeyde, negatif ve anlamlı ilişkiler görölmüşür. Kùltürler arası iletişim kaygısı arttıkça ilişkilerde güvenin az oranda arttığı görölmüşür. Kùltürler arası iletişim kaygısı ile sosyal medya kullanım amaçları ile ilişkisinde ise anlamlı ilişkiler; arkadaşlarımla iletişimde bulunmak, tanıdıkların fotoğraflarına bakmak ve fotoğraf yüklemek, mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak, dünyada ve Türkiye’de meydana gelen olayları takip etme, insanların iletişim bilgilerine ulaşmak, kişisel sunum ve bilgi paylaşma, takip edilen kişi ve organizasyonlara ulaşma ve bilgiye erişim maddelerinde bulunmuşür. Güven davranışının sosyal medya içerisinde etki büyüklüğünün güçlü olduğı görölmekle birlikte (Wang, Min ve Han, 2016) ilişkilerde güven ve sosyal medya kullanım amaçları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuşür.

Bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kùltürler arası iletişim kaygısı ve cinsiyet arasındaki betimsel bilgi net bir sonuç olarak yer almamıştır. İlişkilerde güven ise hem bilişsel esnekliğı hem kùltürler arası iletişim kaygısının anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

Bilişsel esneklik ile kültürler arası iletişim kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, üç değişken bir arada değerlendirildiğinde görülen sonuca dair güvenin kilit bir rol oynadığı görülmektedir. Bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları konuları kendi içinde farklı başlıklar altında incelenmesine rağmen birbirleri arasındaki ilişki için çok fazla kaynak literatürde mevcut değildir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, bilişsel esneklik, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre;

Katılımcılarda bilişsel esneklik düzeyinin artışıyla ilişkilerde güven düzeyinin de arttığı, bilişsel esneklikleri arttıkça sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla kullanma düzeyi azaldığı görülmektedir. Kültürler arası iletişim kaygısı arttıkça ilişkilerde güven düzeylerinin arttığı, kültürler arası iletişim kaygısı azaldıkça katılımcıların sosyal medyayı arkadaşlarıyla iletişimde bulunmak, tanıdıklarının fotoğraflarına bakmak ve fotoğraf yüklemek, mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak, dünyada ve Türkiye'de meydana gelen olayları takip etme, insanların iletişim bilgilerine ulaşmak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak, takip ettiğim kişi ve organizasyonlara ulaşmak ve bilgiye erişim amaçları ile kullanma düzeylerinin de azaldığı görülmektedir.

İlişkilerde güven değişkeni sosyal medyayı arkadaşlarla iletişimde bulunmak, tanıdıklarının fotoğraflarına bakmak ve fotoğraf yüklemek, olaylar ve kişiler hakkında bilgi sahibi olmak, mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak, dünyada ve Türkiye'de meydana gelen olayları takip etme, insanların iletişim bilgilerine ulaşmak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak, takip ettiği kişi ve organizasyonlara ulaşmak, ilgi duyduğu konularda fikir alışverişi yapmak amaçları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişkiler bulunduğu,

Eğitim düzeyi arttıkça bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven düzeylerinin de arttığı, eğitim düzeyi arttıkça sosyal medya kullanım amaçlarında bir azalma olduğu, samimi arkadaş sayısı arttıkça bilişsel esnekliğin azaldığı ve tam tersi sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek ve kişisel sunum ve bilgi paylaşmak için kullanım amaçlarında ise artış olduğu, gelir düzeyi arttıkça yeni arkadaşlar edinme, eğlenme ve rahatlama, boş zamanları değerlendirme, kişisel sunum ve bilgi paylaşma ve ilgi duyulan konularda fikir alışverişi yapma amaçlarıyla sosyal medya kullanım düzeyinin azalmaktadır. Gelir düzeyi arttıkça ilgili sosyal medya kullanım amacı düşük oranda da artmaktadır.

Hemşehrilerine güven duyma durumu arttıkça katılımcıların bilişsel esneklikleri orta düzeyde azalmaktadır. Sosyal medya kullanım amaçlarına bakıldığında, hemşehrilere güven duyma durumunun sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek, insanları daha iyi tanımak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ve son olarak ilgi duyduğum konularda fikir alışverişi yapmak amaçları ile pozitif ve düşük düzeylerde ilişkisi bulunmuştur. Hemşehrilere güven duyma arttıkça bahsi geçen amaçlarda sosyal madde kullanımı da artmaktadır.

Meslektaşlara ya da çalışma arkadaşlarına güven duyma durumu arttıkça katılımcıların bilişsel esneklikleri düşük oranda azalmaktadır. Sosyal medya kullanım amaçlarına bakıldığında, hemşerilere güven duyma durumunun sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek, mesaj göndermek ve mesaj almak, insanları daha iyi tanımak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ve son olarak ilgi duyduğum konularda fikir alışverişi yapmak amaçları ile pozitif ve düşük düzeylerde ilişkisi bulunmuştur. Hemşerilere güven duyma arttıkça bahsi geçen amaçlarda sosyal madde kullanımı da artmaktadır.

Bilişsel esneklik düzeyinin artışıyla ilişkilerde güven düzeyinin de arttığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların bilişsel esneklikleri arttıkça sosyal medyayı yeni arkadaşlar edinmek, eğlenmek ve rahatlamak, boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla kullanma düzeyi azalmaktadır.

Bilişsel esneklik konusunda kadınların, kültürler arası iletişim kaygısı konusunda ise erkeklerin daha yüksek puanlara sahip oldukları gözükmektedir. İlişkilere güven konusunda ise ortalama değerler birbirine çok yakındır. Çok değişkenli istatistik analizi sonucunda cinsiyet değişkeninin bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenlerinin üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Bilişsel esneklik, ilişkilerde güven ve kültürler arası iletişim kaygısı için evlilerin, bekarlara göre daha yüksek puanlara sahip oldukları gözükmektedir. Çok değişkenli istatistik analizi sonucunda medeni durum değişkeninin bilişsel esneklik, kültürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değişkenlerinin üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Üç değişken konusunda dışadönük insanların, içedönük insanlara göre daha yüksek puanlara sahip oldukları gözükmektedir. Çok değişkenli istatistik analizi sonucunda kendini içe ya da dışadönük olarak değerlendirmeye değişkeninin bilişsel

esneklik, kùltürler arası iletişim kaygısı ve ilişkilerde güven değışkenlerinin üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu gör÷lmüştür

Araştırma sonuçları dikkate alınarak aşağıda öneriler sıralanmıştır;

1. Gelecekteki araştırmaların aynı konuyu farklı evrenlerle çalışması sonuçların daha geçerli olmasını sağlayabilir.
2. Aynı konunun farklı değışkenlerle ilişkisini incelemek daha geniş bir perspektifle konunun ele alınmasını sağlayabilir.
3. Bu araştırmanın pandemi döneminde toplanması nedeniyle daha sonra pandemi etkisinden bağımsız olarak aynı konunun ele alınıp araştırılması konunun daha detaylı incelenmesini sağlayabilir.
4. Konunun farklı kùltürlerde de araştırılarak bu ilişkiler bakımından kùltürler arası fark olup olmadığının ortaya konması alanı genişleterek yarar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmed, A. M. ve Salas, O. (2009). The Relationship Between Behavioral and Attitudinal Trust: A Cross-cultural Study. *Review of Social Economy*, 67(4), 457-482.
- Anacker, A. M. ve Beery, A. K. (2013). Life in Groups: The Roles of Oxytocin in Mammalian Sociality. *Frontiers in behavioral neuroscience*, 7, 185.
- Antoci, A., Bonelli, L., Paglieri, F., Reggiani, T. ve Sabatini, F. (2019). Civility and Trust in Social Media. *Journal of Economic Behavior ve Organization*, 160, 83-99.
- Ay, E., Kavuran, E. ve Turkoglu, N. (2018). Intercultural Communication Apprehension Scale (PRICA): Validity and Reliability Study in Turkish. *International Journal of Caring Sciences*, 11(3), 1638-1646.
- Ayres, J. (1989). The Impact of Communication Apprehension and Interaction Structure on Initial Interactions. *Communication Monographs*, 56, 75-88.
- Babacan, M. E. (2016). Sosyal Medya Kullanım Alanları ve Bağımlılık İlişkisi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(1), 7-28.
- Bal, E. ve Biçen, H. (2017). The Purpose of Students' Social Media Use and Determining Their Perspectives on Education. *Procedia Computer Science*, 120, 177-181.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226.
- Baştuğ G. (2020). *Duyguları Anlamak*. Nobel Akademik Yayıncılık. Editör F. G. Cırhinlioğlu. Ankara. ss: 77-96.
- Batra, S. (2013). The Psychosocial Development of Children: Implications for Education and Society - Erik Erikson in Context. *Contemporary Education Dialogue*, 10(2), 249-278.
- Beatty, M. J., McCroskey, J. C. ve Heisel, A. D. (1998). Communication Apprehension As Temperamental Expression: A Communibiological Paradigm. *Communications Monographs*, 65(3), 197-219.

- Beck, A. T. Rush, A., Shaw, B. ve Emery, G. (1979). *Cognitive Therapy of Depression*. New York: The Guilford Press. 34-166.
- Behar-Horenstein, L. S. ve Niu, L. (2011). Teaching Critical Thinking Skills in Higher Education: A Review of the Literature. *Journal of College Teaching ve Learning (TLC)*, 8(2), 25-42.
- Beheshti-Kashi, S. ve Makki, B. (2013). Social Media News: Motivation, Purpose and Usage. *International Journal of Computer Science ve Information Technology*, 5(2), 97.
- Beom, K. (2003). The influence of Internet Use and Intercultural Communication Apprehension on Socio-cultural Adaptation. In *Annual Meeting of the International Communication Association, Marriott Hotel, San Diego, CA*.
- Berg, E. A. (1948). A Simple Objective Technique for Measuring Flexibility in Thinking. *The Journal of General Psychology*, 39(1), 15-22.
- Berger, B. A. ve McCroskey, J. C. (1982). Reducing Communication Apprehension in Pharmacy Students. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 46(2), 132-36.
- Berger, C. R. (1986). Uncertain Outcome Values in Predicted Relationships Uncertainty Reduction Theory Then and Now . *Human Communication Research*, 13(1), 34-38.
- Berger, C. R. ve Calabrese, R. J. (1975). Some Explorations in Initial Interaction and Beyond: Toward a Developmental Theory of Interpersonal Communication. *Human Communication Research*, 1(2), 99-112.
- Beyens, I., Pouwels, J. L., van Driel, I. I., Keijsers, L. ve Valkenburg, P. M. (2020). The Effect of Social Media on Well-being Differs from Adolescent to Adolescent. *Scientific Reports*, 10(1), 1-11.
- Birrell, J. M. ve Brown, V. J. (2000). Medial Frontal Cortex Mediates Perceptual Attentional Set Shifting in the Rat. *Journal of Neuroscience*, 20(11), 4320-4324.

- Blumler, J. G. (1979). The Role of Theory in Uses and Gratifications Studies. *Communication Research*, 6(1), 9-36.
- Brabeck, M. M. (1983). Critical Thinking Skills and Reflective Judgment Development: Redefining the Aims of Higher Education. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 4(1), 23-34.
- Boone, K. B., Ghaffarian, S., Lesser, I. M., Hill-Gutierrez, E. ve G Berman, N. (1993). Wisconsin Card Sorting Test Performance in Healthy, Older Adults: Relationship to Age, Sex, Education, and IQ. *Journal of Clinical Psychology*, 49(1), 54-60.
- Bourne, E. J. (1995). The Anxiety ve Phobia Workbook . Oakland,CA: New Harbinger.
- Bowlby, J. (1977). The Making and Breaking of Affectional Bonds: I. Aetiology and Psychopathology in the Light of Attachment Theory. *The British Journal of Psychiatry*, 130(3), 201-210.
- Brabeck, M. (1983). Critical Thinking Skills and Reflective Judgment Development: Redefining the Aims of Higher Education. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 23-34.
- Braem, S. ve Egner, T. (2018). Getting a Grip on Cognitive Flexibility. *Current Directions in Psychological*, 27(6), 470–476.
- Brandtzæg, P. B. ve Heim, J. (2009, July). Why People Use Social Networking Sites. In *International Conference on Online Communities and social Computing* (pp. 143-152). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Brooks, S. (2015). Does Personal Social Media Usage Affect Efficiency and Well-being?. *Computers in Human Behavior*, 46, 26-37.
- Brown, C. (2017). The Vital Role of Trust and Relationships. C. Brown içinde, *Achieving Evidenceinformed Policy and Practice in Education* (s. 65-88). Bingley: Emerald Publishing Limited.
- Buğa, A. Özkamalı, E., Altunkol, F. ve Çekiç, A. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Esneklik Düzeylerine Göre Sosyal Problem Çözme Tarzlarının İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 48-58.

- Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Pegem Atıf İndeksi,1214.
- Byrne, B. M. (2016). Structural Equation Modeling with Amos: Basic Concepts, Applications, and Programming. New York ve Londra: Routledge Taylor ve Francis Group. In Structural Equation Modeling With AMOS.
- Canas, J. J., Fajardo, I. ve Salmeron, L. (2006). Cognitive Flexibility. *International Encyclopedia of Ergonomics and Human Factors*, 1(3), 297-301.
- Canas, J., Quesada, J., Antolí, A. ve Fajardo, I. (2003). Cognitive Flexibility and Adaptability to Environmental Changes in Dynamic Complex Problem-solving Tasks. *Ergonomics*, 46(5), 482-501.
- Castle, E., Eisenberger, N., Seeman, T., Moons, W., Boggero, I., Grinblatt, M. ve Taylor, S. (2012). Neural and Behavioral Bases of Age Differences in Perceptions of Trust. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 109(51), 20848-20852.
- Castells, M. (2004). The Network Society A Cross-cultural Perspective. Edward Elgar. Cheltham.
- Cerçi, S. (2020). Social Media Era: Communication Insufficiency. Hiperyayın. İstanbul.
- Chambers, D. (2013). Social Media and Personal Relationships: Online Intimacies and Networked Friendship. Springer. New York.
- Chen, G. M. (2010). The Impact of Intercultural Sensitivity on Ethnocentrism and Intercultural Communication Apprehension. *Intercultural Communication Studies*, 19(1), 1-9.
- Cheng, E., Davis, S., Burnett, I. ve Ritz, C. (2010, June). The Role of Experts in Social Media—Are the Tertiary Educated Engaged?. In *2010 IEEE International Symposium on Technology and Society* (pp. 205-212).
- Chugh, R., Grose, R. ve Macht, S. A. (2021). Social Media Usage by Higher Education Academics: A Scoping Review of the Literature. *Education and Information Technologies*, 26, 983–999.

- Clearfield, M. W. ve Niman, L. C. (2012). SES Affects Infant Cognitive Flexibility. *Infant Behavior and Development*, 35(1), 29-35.
- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult Attachment, Working Models, and Relationship Quality in Dating Couples. *Journal of personality and Social Psychology*, 58(4), 644.
- Corsini, R. J. (1999). The Dictionary of Psychology. Brunner/Mazel A Member of the Taylor ve Francis Group. Philadelphia.
- Couch, L. L., Adams, J. M. ve Jones, W. H. (1996). The Assessment of Trust Orientation. *Journal of Personality Assessment*, 67(2), 305-323.
- Coyne, S. M., Rogers, A. A., Zurcher, J. D., Stockdale, L. ve Booth, M. (2020). Does Time Spent Using Social Media Impact Mental Health?: An Eight Year Longitudinal Study. *Computers in Human Behavior*, 104.
- Crittenden, P. M. (2017). Gifts from Mary Ainsworth and John Bowlby. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 22(3), 436-442.
- Croucher, S., Sommier, M., Rahmani, D. ve Appenrodt, J. (2015). A Cross-cultural Analysis of Communication Apprehension: A Comparison of Three European Nations. *Journal of Intercultural Communication*, 2015(38).
- Çakmak , V. (2018). İletişim Kaygısı ve Sosyal Medya. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları. Pegem Atıf İndeksi, 001414.
- Çömlekçi, M. F. ve Başol, O. (2019). Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Amaçları İle Sosyal Medya Bağımlılığı İlişkisinin İncelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188.
- Çuhadaroğlu, A. (2013). Bilişsel Esnekliğin Yordayıcıları. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2(1), 86-101.

- Danesi, M. (2009). Dictionary of Media and Communications. Routledge. New York.
- Demirci, İ. ve Ekşi, H. (2018). Keep Calm and Be Happy: A Mixed Method Study from Character Strengths to Well-being. *Educational Sciences: Theory ve Practice*, 18, 279-330.
- Deyoung, C. G., Peterson, J. B. ve Higgins, D. M. (2005). Sources of Openness/Intellect: Cognitive and Neuropsychological Correlates Of The Fifth Factor of Personality. *Journal Of Personality*, 73(4), 825-858.
- Denecke, K., Bamidis, P., Bond, C., Gabarron, E., Househ, M., Lau, A. Y. S. ve Hansen, M. (2015). Ethical Issues Of Social Media Usage in Healthcare. *Yearbook Of Medical Informatics*, 24(01), 137-147.
- Dennis, J. P. ve Vander Wal , J. S. (2010). The Cognitive Flexibility Inventory: Instrument Development and Estimates of Reliability. *Cognitive Therapy and Research*, 34, 241–253.
- Diamond, A. (2013). Executive Functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135.
- Dietz, G., Gillespie, N. ve Chao, G. T. (2010). Unravelling The Complexities of Trust and Culture. *Organizational Trust: A Cultural Perspective*, 3-41.
- Dirk, K. T. ve Ferrin, D. L. (2001). The Role Of Trust İn Organizational Settings. *Organization Science*, 12(4), 450-467.
- Donovan , L. A. ve Macintyre, P. D. (2004). Age And Sex Differences in Willingness to Communicate, Communication Apprehension, And Self-Perceived Competence. *Communication Research Reports*, 21(4), 420-427.
- Dunér, D., ve Ahlberger, C. (Eds.). (2019). *Cognitive History: Mind, Space, and Time*. Walter De Gruyter Gmbh ve Co Kg.Berlin/Boston.
- Duriez, P., Kaya Lefèvre, H., Di Lodovico, L., Viltart, O. ve Gorwood, P. (2021). Increased Cognitive Flexibility Mediates The Improvement of Eating Disorders Symptoms, Depressive Symptoms and Level Of Daily Life Functioning In Patients With Anorexia Nervosa Treated İn Specialised Centres. *European Eating Disorders Review*, 29(4), 600-610.

- Dreu, C. K. D., Nijstad, B. A. ve Baas, M. (2011). Behavioral Activation Links to Creativity Because of Increased Cognitive Flexibility. *Social Psychological And Personality Science*, 2(1), 72-80.
- Edwards, R. (2017). An Investigation Into The Use Of Social Networking Sites By Young People And The Perceived Benefits. Hamburg: Anchor Academic Publishing. Hamburg.
- Erikson, E. H. (1968). Identity: Youth and Crisis. Ww Norton ve Company. New York.
- Faber, B., Budding, T. ve Gradus, R. (2020). Assessing Social Media Use In Dutch Municipalities: Political, Institutional, and Socio-Economic Determinants. *Government Information Quarterly*, 37(3).
- Fall, L. T., Kelly, S., Macdonald, P., Primm, C. ve Holmes, W. (2013). Intercultural Communication Apprehension And Emotional Intelligence in Higher Education: Preparing Business Students For Career Success. *Business Communication Quarterly*, 76(4), 412-426.
- Fearon, R. P., Bakermans-Kranenburg, M. J., Van Ijzendoorn, M. H., Lapsley, A. M. ve Roisman, G. I. (2010). The Significance of Insecure Attachment and Disorganization in The Development Of Children's Externalizing Behavior: A Meta-Analytic Study. *Child Development*, 81(2), 435-456.
- Field, A. (2017). Discovering Statistics Using Ibm Spss Statistics (Cilt 5). Sage Publications Ltd. London.
- Friend, C. M., ve Zubek, J. P. (1958). The Effects of Age on Critical Thinking Ability. *Journal Of Gerontology*, 13(4), 407-413.
- Gambetta, D. (1988). Trust: Making And Breaking Cooperative Relations. Oxford: Blackwell.
- Gindro, S., Bolaffi, G., Bracalenti, R., Braham, P. ve Gindro, S. (2003). Exoticism. *Dictionary Of Race, Ethnicity And Culture*. Sage: London, 112-113.

- Gülüm, İ. V. ve Dağ, İ. (2012). Tekrarlayıcı Düşünme Ölçeği Ve Bilişsel Esneklik Envanterinin Türkçeye Uyarlanması, Geçerliliği Ve Güvenirliliği. *Anatolian Journal Of Psychiatry*, 216-223.
- Güroğlu, B., Haselager, G., Van Lieshout, C., Takashima, A., Rijpkema, M. ve Fernández, G. (2008). Why Are Friends Special? Implementing A Social Interaction Simulation Task To Probe The Neural Correlates Of Friendship. *Neuroimage*, 39(2), 903-910.
- Güleryüz , S., Esentaş, M., Yıldız, K. ve Güzel, P. (2020). Sosyal İzolasyon Sürecindeki Bireylerin Serbest Zaman Değerlendirme Biçimleri: Sosyal Medya Kullanım Amaçları İle Sosyal Medya Bağımlılığı İlişkisinin İncelenmesi. *Focuss Spor Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-45.
- Goldberg, L. R. (1990). An Alternative" Description of Personality": The Big-Five Factor Structure. *Journal of Personality And Social Psychology*, 59(6), 1216.
- Good, B. J. ve Kleinman, A. M. (2019). Culture And Anxiety: Cross-Cultural Evidence For The Patterning Of Anxiety Disorders. A. H. Tuma, ve J. Maser İçinde, *Anxiety And The Anxiety Disorders* (S. 297-324). Routledge.
- Goodson, M. M. (2017). Early Researchers and Development of Cultural Sociology. *Interntional Journal For Empirical Education And Research*, 59-69.
- Gopnik, A., O'grady, S., Lucas, C. G., Griffiths, T. L., Wente, A., Bridgers, S. ve Dahl, R. E. (2017). Changes in Cognitive Flexibility and Hypothesis Search Across Human Life History From Childhood to Adolescence to Adulthood. *Pnas*, 114(30), 7892–7899.
- Grace, R. ve Tham, J. C. K. (2021). Adapting Uncertainty Reduction Theory For Crisis Communication: Guidelines For Technical Communicators. *Journal of Business And Technical Communication*, 35(1), 110-117.
- Grant, D. A. ve Berg, E. (1948). A Behavioral Analysis of Degree of Reinforcement and Ease of Shifting to New Responses in A Weigl-Type Card-Sorting Problem. *Journal Of Experimental Psychology*, 38(4), 404.

- Gray, L. (2018). Exploring How And Why Young People Use Social Networking Sites. *Educational Psychology In Practice*, 34(2), 175-194 .
- Griffin, E. (2006). Anxiety/Uncertainty Management Theory. A First Look At Communication Theory. İçinde New York: Mcgraw-Hill.
- Gudykunst, W. B. (1985). A Model of Uncertainty Reduction in Intercultural Encounters. *Journal Of Language And Social Psychology*, 4(2), 79-98.
- Gudykunst, W. B. (1985). An Exploratory Comparison of Close Intracultural and Intercultural Friendships. *Communication Quarterly*, 33(4), 270-283.
- Gudykunst, W. B. (1985). The Influence of Cultural Similarity, Type of Relationship, and Self-Monitoring on Uncertainty Reduction Processes. *Communications Monographs*, 52(3), 203-217.
- Gudykunst, W. B. (1998). Applying Anxiety/Uncertainty Management (Aum) Theory to Intercultural Adjustment Training. *International Journal Of Intercultural Relations*, 22(2), 227-250.
- Gudykunst, W. B. ve Hammer, M. R. (1988). Strangers And Hosts: An Uncertainty Reduction Based Theory of Intercultural Adaptation. *Cross-Cultural Adaptation: Current Approaches*, 11, 106-139.
- Gudykunst, W. B. ve Kim, Y. Y. (2003). *Communicating with Strangers: An Approach To Intercultural Communication*. Mcgraw-Hill. Boston.
- Gudykunst, W. B. ve Nishida, T. (1984). Individual And Cultural Influences on Uncertainty Reduction. *Communication Monographs*, 51(1), 23-36.
- Gudykunst, W. B., Chua, E. ve Gray, A. J. (1987). Cultural Dissimilarities and Uncertainty Reduction Processes. *Annals Of The International Communication Association*, 10(1), 456-469.
- Gudykunst, W. B., Yang, S. M. ve Nishida, T. (1985). A Cross-Cultural Test of Uncertainty Reduction Theory: Comparisons of Acquaintances, Friends, And Dating Relationships In Japan, Korea, And The United States. *Human Communication Research*, 11(3), 407-454.

- Håkansson, P. ve Witmer, H. (2015). Social Media And Trust — A Systematic Literature Review. *Journal Of Business And Economics*, 6(3), 517-524.
- Hammer, M. R., Wiseman, R. L., Rasmussen, J. L. ve Bruschke, J. C. (1998). A Test of Anxiety/Uncertainty Management Theory: The Intercultural Adaptation Context. *Communication Quarterly*, 46(3), 309-326.
- Hassall, T., Joyce, J., Ottewill, R., Arquero, J. ve Donoso, J. (2000). Communication Apprehension in Uk And Spanish Business and Accounting Students. *Education and Training*.
- Haviland, W. A., Prins, H. E., Walrath, D. ve McBride, B. (2006). *Kültürel Antropoloji*. (İ. D. Sarioğlu, Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Haworth, B., Bruce, E., ve Middleton, P. (2015). Emerging Technologies for Risk Reduction: Assessing The Potential Use of Social Media and Vgı for Increasing Community Engagement. *Australian Journal Of Emergency Management*, 30(3), 36-41.
- Heaton, R. (1981). Wisconsin Card Sorting Test Manual. Psychological Assessment Resources.
- Heine, S.J. (2015) Cultural Psychology. 3rd Edition, W.W. Norton ve Company, New York.
- Heinrichs, N., Rapee, R. M., Alden, L. A., Bögels, S., Hofmann, S. G., Oh, K. J. ve Sakano, Y. (2006). Cultural Differences in Perceived Social Norms and Social Anxiety. *Behaviour Research and Therapy*, 44(8), 1187-1197.
- Hjorth, L. ve Hinton, S. (2019). *Understanding Social Media*. Sage. London.
- Hofmann, S. G., Anu Asnaani, M. A. ve Hinton, D. E. (2010). Cultural Aspects in Social Anxiety and Social Anxiety Disorder. *Depression and Anxiety*, 27(12), 1117-1127.

- Holt, K., Shehata, A., Strömbäck, J. ve Ljungberg, E. (2013). Age and The Effects of News Media Attention and Social Media Use On Political Interest and Participation: Do Social Media Function As Leveller? *European Journal of Communication*, 28(1), 19-34.
- Hsu, M.-H., Tien, S.-W., Lin, H.-C. ve Chang, C.-M. (2015). Understanding The Roles of Cultural Differences And Socio-Economic Status in Social Media Continuance Intention. *Information Technology and People*, 28(1), 224-241.
- Hu, S., Liu, H., Zhang, S. ve Wang, G. (2020). Proactive Personality and Cross-Cultural Adjustment: Roles of Social Media Usage and Cultural Intelligence. *International Journal of Intercultural Relations*, 74, 42-57.
- Iavarone, A. ve Dursun Çebi, P. (2019). The Urban Space Of Network Society: Digital Flaneurs İn The Age of Social Media. *Livenarch International Congress*.
- Ihle, A., Oris, M., Baeriswyl, M. ve Kliegel, M. (2018). The Relation Of Close Friends To Cognitive Performance in Old Age: The Mediating Role of Leisure Activities. *International Psychogeriatrics*, 30(12), 1753-1758.
- İnanç, B. Y. ve Yerlikaya, E. E. (2014). *Kişilik Kuramları*. Pegem Akademi.
- Johnson, H., Worthington, R., Gredecki, N. ve Wilks-Riley, F. R. (2016). The Relationship Between Trust İn Work Colleagues, Impact of Boundary Violations and Burnout Among Staff within a Forensic Psychiatric Service. *The Journal Of Forensic Practice*, 18(1), 64-75.
- Johnco, C., Wuthrich, V. M. ve Rapee, R. M. (2014). The Influence of Cognitive Flexibility on Treatment Outcome and Cognitive Restructuring Skill Acquisition During Cognitive Behavioural Treatment for Anxiety and Depression in Older Adults: Results of a Pilot Study. *Behaviour Research and Therapy*, 57, 55-64.
- S Joseph, J., C Moring, J. ve M Bira, L. (2015). Cognitive Flexibility As A Key Factor in The Conceptualization And Treatment of Ptsd. *Current Psychiatry Reviews*, 11(3), 180-192.

- Katz, E. (1959). Mass Communication Research And The Study of Popular Culture: An Editorial Note On A Possible Future For This Journal. *Studies in Public Communication*, 1-6.
- Katz, E. ve Foulkes D. (1962). On the Use of The Mass Media As “Escape”: Clarification Of a Concept. *Public Opinion Quarterly*, 26(3), 377–388.
- Katz, E., Blumber, J. G. ve Gurevitch, M. (1974). Uses And Gratifications Research. *The Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509-523.
- Katz, E. (1959). Mass Communication Research And The Study Of Popular Culture: An Editorial Note On A Possible Future For This Journal. *Studies In Public Communication*, 1-6.
- Kemp, S. (2020). We Are Social. <https://Wearesocial.Com/Blog/2020/01/Digital-2020-3-8-Billion-Peopleusesocial-> (Erişim Tarihi: 23.7.2021).
- Keskindağ, B. ve Karaaziz, M. (2021). Kùltùr Ve Duygular. Editör F. G. Cirhinlioğlu, *Duygu Psikolojisi*. Nobel. Ankara.
- Kılıç, K. M. (2020). Güven. Editör F. G. Cirhinlioğlu, *Duyguları Anlamak*. Nobel. Ankara. 27-41.
- Kim, C., Johnson, N. F., Cilles, S. E. ve Gold, B. T. (2011). Common and Distinct Mechanisms Of Cognitive Flexibility in Prefrontal Cortex. *The Journal of Neuroscience*, 31(13), 4771–4779.
- Kim, Y. A. ve Ahmad, M. A. (2013). Trust, Distrust and Lack of Confidence of Users in Online Social Media-Sharing Communities. *Knowledge-Based Systems*, 37, 438-450.
- Kochanska, G. (2001). Emotional Development in Children with Different Attachment Histories: The First Three Years. *Child Development*, 72(2), 474-490.
- Komiak, S. Y. (2013). Is Trust Cognitive Or Emotional? A Discussion Of Cognitive Trust, Emotional Trust, Cognitive Distrust, and Emotional Distrust. D. Gefen İçinde, *Psychology Of Trust: New Research* (S. 95-106). New York: Nova Science Publishers.

- Konik, J. ve Crawford, M. (2004). Exploring Normative Creativity: Testing The Relationship Between Cognitive Flexibility and Sexual Identity. *Sex Roles*, 51(3/4), 249-253.
- Kosfeld, M., Heinrichs, M., Zak, P. J., Fischbacher, U. ve Fehr, E. (2005). Oxytocin Increases Trust in Humans. *Nature*, 435(7042), 673-676.
- Lacreuse, A., Parr, L., Chennareddi, L. ve Herndon, J. G. (2018). Age-Related Decline in Cognitive Flexibility in Female Chimpanzees. *Neurobiology of Aging*, 72, 83-88.
- Lau, W. W. (2017). Effects of Social Media Usage And Social Media Multitasking On The Academic Performance of University Students. *Computers In Human Behavior*, 68, 286-291.
- Lewicki, R. J. ve Bunker, B. B. (1995). *Trust in Relationships: A Model of Development And Decline*. Jossey-Bass/Wiley.
- Leung, L. (2013). Generational Differences In Content Generation In Social Media: The Roles Of The Gratifications Sought And Of Narcissism. *Computers In Human Behavior*, 29(3), 997-1006.
- Loureiro, M., Loureiro, N. ve Silva, R. (2020). Differences Of Gender in Oral And Written Communication Apprehension Of University Students. *Education Sciences*, 10.
- Li, T. ve Fung, H. H. (2013). Age Differences in Trust: An Investigation Across 38 Countries. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences And Social Sciences*, 68(3), 347-355.
- Lifintsev, D. ve Wellbrock, W. (2013). Cross-Cultural Communication in The Digital Age. *Estudos Em Comunicação*, 1(28), 93-104.
- Lionetti, F. (2014). What Promotes Secure Attachment in Early Adoption? The Protective Roles Of Infants' Temperament And Adoptive Parents' Attachment. *Attachment ve Human Development*, 16(6), 573-589.
- Manrique, H. M. ve Call, J. (2015). Age-Dependent Cognitive Inflexibility in Great Apes. *Animal Behaviour*, 1-6.

- Marková, I., Linell, P. ve Gillespie, A. (2008). Trust and Distrust in Society. *Trust and Distrust: Sociocultural Perspectives*, 3-27.
- Marshall, C. (2018). Writing For Social Media. Swindon, United Kingdom: Bcs, The Chartered Institute For It. Swindon, United Kingdom: BCS, The Chartered Institute for IT.
- Martin, E. (2010). Concise Colour Medical Dictionary. Oxford University Press. Oxford.
- Martin, M. ve Anderson, C. M. (1998). The Cognitive Flexibility Scale: Three Validity Studies. *Communication Reports*, 11(1), 1-9.
- Martin, M. ve Rubin, R. (1995). A New Measure of Cognitive Flexibility. *Psychological Reports* , 623-626.
- Matsumoto, D. E. (2009). *The Cambridge Dictionary of Psychology*. Cambridge University Press. New York.
- Matsumoto, D. R. (2009). *The Cambridge Dictionary of Psychology*. New York: Cambridge University Press.
- Mellinger, G. D. (1956). Interpersonal Trust As A Factor In Communication. *The Journal Of Abnormal And Social Psychology*, 52(3), 304-309.
- Miller, M. T. ve Edmunds, N. A. (1995). Gender Considerations in The Study of Communication Apprehension. *The Journal of Technology Studies*, 21(2), 43-46.
- Miller, S. E., Avila, B. N. ve Reavis, R. D. (2020). Thoughtful Friends: Executive Function Relates to Social Problem Solving And Friendship Quality in Middle Childhood. *The Journal of Genetic Psychology*, 181(2-3), 78-94.
- Milner, B. (1963). Effects of Different Brain Lesions on Card Sorting: The Role of the Frontal Lobes. *Archives of Neurology*, 9(1), 90-100.
- Molinsky, A. (2007). Cross-Cultural Code-Switching: The Psychological Challenges of Adapting Behavior in Foreign Cultural Interactions. *Academy of Management Review*, 32(2), 622-640.

- Murdock, K. W., Oddi, K. B. ve Bridgett, D. J. (2013). Cognitive Correlates of Personality: Links Between Executive Functioning and The Big Five Personality Traits. *Journal of Individual Differences*, 34(2), 97.
- Murphy, F. C., Michael, A. ve Sahakian, B. J. (2012). Emotion Modulates Cognitive Flexibility in Patients with Major Depression. *Psychological Medicine*, 42(7), 1373-1382.
- Myers, C. D. ve Tingley, D. (2016). The Influence Of Emotion on Trust. *Political Analysis*, 24(4), 492-500.
- Naegeli, K. J., O'connor, J. A., Banerjee, P. ve Morilak, D. A. (2013). Effects of Milnacipran on Cognitive Flexibility Following Chronic Stress in Rats. *European Journal Of Pharmacology*, 703(1-3), 62-66.
- Neuliep, J. W. (2012). The Relationship Among Intercultural Communication Apprehension, Ethnocentrism, Uncertainty Reduction, And Communication Satisfaction During Initial Intercultural Interaction: An Extension Of Anxiety And Uncertainty Management (Aum) Theory. *Journal of Intercultural Communication Research*, 41(1), 1-16.
- Neuliep, J. W. ve Mccroskey, J. C. (1997). The Development of Intercultural and Interethnic Communication Apprehension Scales. *Communication Research Reports*, 14(2), 145-156.
- Neuliep, J. W. ve Ryan, D. J. (1998). The Influence of Intercultural Communication Apprehension And Socio-Communicative Orientation on Uncertainty Reduction During Initial Cross-Cultural Interaction. *Communication Quarterly*, 46(1), 88-99.
- Nichd Early Child Care Research Network. (1997). The Effects of Infant Child Care on Infant-Mother Attachment Security: Results of The Nichd Study of Early Child Care. *Child Development*, 860-879.
- Niemandt, C. J. (2013). A Network Society, Social Media, Migration and Mission. *Missionalia: Southern African Journal of Mission Studies*, 41(1), 22-39.

- Nishida, T. (2015). Anxiety/ Uncertainty Management (Aum) Theory. The International Encyclopedia of Interpersonal Communication, 1-11.
- Oguz, G., Celikbas, Z., Batmaz, S., Cagli, S. ve Sungur, M. Z. (2019). Comparison Between Obsessive Compulsive Disorder And Panic Disorder On Metacognitive Beliefs, Emotional Schemas, and Cognitive Flexibility. *International Journal Of Cognitive Therapy*, 12(3), 157-178.
- Onaka, T., Takayanagi, Y. ve Yoshida, M. (2012). Roles of Oxytocin Neurones in the Control Of Stress, Energy Metabolism, and Social Behaviour. *Journal of Neuroendocrinology*, 24(4), 587-598.
- Oommen, D. (2014). The Relationships Among Perceptions of Social Support, Intercultural Communication Apprehension (Ica), and Conflict Management Preferences in the Context Of Cultural Adaptation. *Journal of Intercultural Communication Research*, 43(3), 215-237.
- Páez-Quinde, C., Hernández-Toro, V., Velasteguí-Hernández, S. ve Sulca-Guale, X. (2019). Mobile Applications And Their Influence in The Cognitive Flexibility. M. E. Auer, H. Hortsch, ve P. Sethakul İçinde, *The Impact Of The 4th Industrial Revolution On Engineering Education* (S. 319-326). Springer.
- Palmiero, M., Nori, R. ve Piccardi, L. (2016). The Relationship Between Visual Creativity And Visual Mental Imagery In Ageing. G. B. Moneta, ve J. Rogaten. İçinde New York: Nova Science Publishers.
- Pascual-Ferrá, P. (2021). The Measurement of Trust In Communication Research Part 2. *Communication Research Trends*, 40(1), 4-36.
- Park, J. ve Moghaddam, B. (2017). Impact Of Anxiety on Prefrontal Cortex Encoding of Cognitive Flexibility. *Neuroscience*, 193-202.
- Payne, J. W., Payne, J. W., Bettman, J. R. ve Johnson, E. J. (1993). *The Adaptive Decision Maker*. Cambridge University Press.

- Pearson, J. C., Child, J. T., Degreeff, B. L., Semlak, J. L. ve Burnett, A. (2011). The Influence Of Biological Sex, Self-Esteem, And Communication Apprehension on Unwillingness to Communicate. *Atlantic Journal of Communication*, 19(4), 216-227.
- Peker, A. ve Çukadar, F. (2016, Ağustos). Bilişsel Esneklik İle Sosyal Medyayı Kullanmaya Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sakarya University Journal Of Education*, 6(2), 66-79.
- Pelletier, M. J., Krallman, A., Adams, F. G. ve Hancock, T. (2020). One Size Doesn't Fit All: A Uses And Gratifications Analysis Of Social Media Platforms. *Journal of Research in Interactive Marketing* , 14(2), 269-284.
- Polson, E. (2011). Belonging to the Network Society: Social Media and the Production of a New Global Middle Class. *Communication, Culture and Critique*, 144-163.
- Potter, W. J. (2012). *Media Effects*. Sage. United States of America.
- Pour, M. J. ve Taheri, F. (2019). Personality Traits and Knowledge Sharing Behavior in Social Media: Mediating Role of Trust and Subjective Well-Being. *On The Horizon*, 27(2), 98-117.
- Presbitero, A. ve Attar, H. (2018). Intercultural Communication Effectiveness, Cultural Intelligence and Knowledge Sharing: Extending Anxiety-Uncertainty Management Theory. *International Journal of Intercultural Relations*, 35-43.
- Pryor, B., Butler, J. ve Boehringer, K. (2005). Communication Apprehension And Cultural Context: A Comparison Of Communication Apprehension İn Japanese And American Students. *North American Journal Of Psychology*, 7(2).
- Quan-Haase, A. (2012). Is The Uses And Gratification Approach Still Relevant in a Digital Society? Theoretical and Methodological Applications To Social Media. *Journal of Mass Communication and Journalism*, 2(7), 2012.
- Rafaeli, E., Bernstein, D. P. ve Young, J. E. (2012). Şema Terapi Ayırıcı Özellikler. (M. Şaşıoğlu, Çev.). İstanbul: Psikonet Yayınları.

- Rafek, M. B., Ramli, N. H., Iksan, H. B., Harith, N. M. ve Abas, A. I. (2014). Gender And Language: Communication Apprehension İn Second Language Learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 90-96.
- Rapp, A., Beitelspacher, L. S., Grewal , D. ve Hughes , D. E. (2013). Understanding Social Media Effects Across Seller, Retailer, And Consumer Interactions. *Journal of The Academy of Marketing Science*, 547–566.
- Redmond, M. V. (2015). Uncertainty Reduction Theory. English Technical Reports and White Papers. IA: Iowa State University.
- Rempel, J. K., Holmes, J. G. ve Zanna, M. P. (1985). Trust in Close Relationships. *Journal of Personality And Social Psychology*, 49(1), 95.
- Ronchi, A. (2009). Eculture: Cultural Content In The Digital Age. Springer Science and Business Media.
- Rotenberg, K. J. (2010). The Conceptualization of Interpersonal Trust: A Basis, Domain, and Target Framework. *Interpersonal Trust During Childhood and Adolescence*, 8- 27.
- Rotter, J. B. (1967). A New Scale for The Measurement Of Interpersonal Trust 1. *Journal of Personality*, 35(4), 651-665.
- Rotter, J. B. (1980). Interpersonal Trust, Trustworthiness, and Gullibility. *American Psychologist*, 35(1), 1-7.
- Rotter, J. B. (2021). Social Learning Theory. N. T. Feather İçinde, Expectations And Actions: Expectancy-Value Models In Psychology. Routledge.
- Ruggiero, T. E. (2000). Uses and Gratifications Theory in The 21st Century. *Mass Communication and Society*, 3(1), 3-37.
- Roy, M. H. ve Dugal, S. S. (1998). Developing Trust: The Importance of Cognitive Flexibility and Co-Operative Contexts. *Management Decision*.36(9), s.561-567.

- Sağar, M. E. (2021). Predictive Role of Cognitive Flexibility And Self-Control on Social Media Addiction in University Students. *International Education Studies*, 14(4), 1-10.
- Sanders , J. A. ve Wiseman , R. L. (1993). Uncertainty Reduction Among Ethnicities in The United States. *Intercultural Communication Studies*, 3(1), 28-44.
- Saunders, M. N. (2012). Organizational Trust: A Cultural Perspective. *Development And Learning in Organizations: An International Journal*.
- Schandorf, M. (2019). Communication As Gesture: Media(Tion), Meaning, ve Movement (1B.). Bingley, Uk: Emerald Publishing Limited.
- Schein, E. H. ve Schein, P. A. (2018). *Humble Leadership: The Power of Relationships, Openness, And Trust*. Berrett-Koehler Publishers.
- Schultz, D. ve Schultz, S. (2007). *A History Of Modern Psychology*. Cengage Learning. Belmont.
- Schneider, I. K., Konijn, E. A., Righetti, F. ve Rusbult, C. E. (2011). A Healthy Dose of Trust: The Relationship Between Interpersonal Trust And Health. *Personal Relationships*, 18(4), 668-676.
- Shabahang, R., Aruguete, M. S. ve Shim, H. (2021). Social Media Posting Anxiety: Interpersonal Trust, Fear of Negative Evaluation, And Hurt Feeling Proneness As Predictors. *Journal Of Media Psychology: Theories, Methods, and Applications*. 34(1). 49.
- Shields, G. S., Trainor, B. C., Lam, J. C. ve Yonelinas, A. P. (2016). Acute Stress Impairs Cognitive Flexibility in Men, Not Women. *Stress*, 19(5), 542-546.
- Silberstein, L. R., Tirsch, D., Leahy, R. L. ve McGinn, L. (2012). Mindfulness, Psychological Flexibility And Emotional Schemas. *International Journal Of Cognitive Therapy*, 5(4), 406-419
- Simeone-Difrancesco, C., Roediger, E. ve Stevens, B. A. (2015). *Schema Therapy with Couples: A Practitioner's Guide To Healing Relationships*. John Wiley and Sons. United Kingdom.

- Simons, K., Higgins, M. ve Lowe, D. (1995). A Profile of Communication Apprehension in Accounting Majors: Implications For Teaching and Curriculum Revision. *Journal Of Accounting Education*, 13(2), 159-176.
- Scott, C. F., Bay-Cheng, L. Y., Prince, M. A., Nochajski, T. H. ve Collins, R. L. (2017). Time Spent Online: Latent Profile Analyses of Emerging Adults' Social Media Use. *Computers in Human Behavior*, 75, 311-319.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. ve Demir, M. (2013). İnternet Ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk İletişim*, 7(4), 23-32.
- Sungur, M. Z. (1993). *Depresyonun Kognitif Teorisi. Depresyon Monografı Serisi*(3), 123-134.
- Sungur, M. Z. (2003). Bilişsel Davranışçı Terapi Uygulamaları Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Konular. *3p/ Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 11(2), 39-46.
- Sutter, M., ve Kocher, M. (2007). Trust And Trustworthiness Across Different Age Groups. *Games And Economic Behavior*, 59(2), 364-382.
- Stuss, D. T., Levine, B., Alexander, M. P., Hong, J., Palumbo, C., Hamer, L. ve Izukawa, D. (2000). Wisconsin Card Sorting Test Performance in Patients with Focal Frontal And Posterior Brain Damage: Effects Of Lesion Location and Test Structure On Separable Cognitive Processes. *Neuropsychologia*, 38(4), 388-402.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (Cilt 5). Pearson Education.
- Tabachnick, B., Fidell, L., ve Ullman, J. (2007). *Using Multivariate Statistics* (Cilt 5). Boston Ma: Pearson.
- Türk Dil Kurumu. (t.y). Türk Dil Kurumu Sözlüğü: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 26.03.2021).
- Tchanturia, K., Davies, H., Roberts, M., Harrison, A., Nakazato, M., Schmidt, U. ve Morris, R. (2012). Poor Cognitive Flexibility in Eating Disorders: Examining The Evidence Using The Wisconsin Card Sorting Task. *Plos One*, 7(1), E28331.

- Uddin, L. Q. (2021). Cognitive and Behavioural Flexibility: Neural Mechanisms and Clinical Considerations. *Nature Reviews Neuroscience*, 22(3), 167-179.
- Utz, S. ve Breuer, J. (2016). Informational Benefits From Social Media Use for Professional Purposes: Results from a Longitudinal Study. *Cyberpsychology: Journal Of Psychosocial Research On Cyberspace*, 10(4).
- Van Dijk, J. (2006). *The Network Society*. Sage. 1-336.
- Van Stockum Jr, C. A. ve Decaro, M. S. (2020). When Working Memory Mechanisms Compete: Predicting Cognitive Flexibility Versus Mental Set. *Cognition*, 201, 104313.
- Venes, D. (2017). *Taber's Cyclopedic Medical Dictionary*. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Vukotich, G. (2010). Breaking The Chains of Culture: Building Trust In Individuals. *Teams, and Organizations, Charlotte, Nc: Information Age Pub*.
- Wang, L. (2020). Are Students Satisfied? The Mediating Role Of Affect-Based Trust in Student-Teacher Intercultural Communication. *Journal of Psychological and Educational Research*, 28(1). 7-23.
- Wang, T., Li, M., Xu, S., Liu, B., Wu, T., Lu, F. ve Wang, J. (2019). Relations Between Trait Anxiety And Depression: A Mediated Moderation Model. *Journal of Affective Disorders*, 244, 217-222.
- Wang, Y. Min, Q. ve Han, S. (2016). Understanding The Effects of Trust and Risk On Individual Behavior Toward Social Media Platforms: A Meta-Analysis of The Empirical Evidence. *Computers in Human Behavior*, 56, 34-44.
- Wheless, V. E. (1984). Communication Apprehension and Trust As Predictors Of Willingness To Discuss Gynecological Health Topics. *Communication Research Reports*, 1(1), 117-121.
- Whitfield, S. J. (2010). Franz Boas: The Anthropologist As Public Intellectual. *Society*, 47(5), 430-438.

- Whiting, A. ve Williams, D. (2013). Why People Use Social Media: A Uses and Gratifications Approach. *Qualitative Market Research*, 16(4), 362-369.
- Widick, C., Parker, C. A. ve Knefelkamp, L. (1978). Erik Erikson and Psychosocial Development. *New Directions For Student Services*, 1-17.
- Wieselquist, J., Rusbult, C. E., Foster, C. A. ve Agnew, C. R. (1999). Commitment, Pro-Relationship Behavior, And Trust İn Close Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(5), 942–966.
- Williams, C. T. ve Johnson, L. R. (2011). Why Can't We Be Friends?: Multicultural Attitudes And Friendships with International Students. *International Journal Of Intercultural Relations*, 35(1), 41-48.
- Williams, M., Belkin, L. Y. ve Chen, C. C. (2020). Cognitive Flexibility Matters: The Role Of Multilevel Positive Affect And Cognitive Flexibility İn Shaping Victims' Cooperative And Uncooperative Behavioral Responses to Trust Violations. *Group and Organization Management*, 45(2), 181-218.
- Willinger, U., Deckert, M., Schmöger, M., Schaunig-Busch, I., Formann, A. K. ve Auff, E. (2019). Developmental Steps in Metaphorical Language Abilities: The Influence Of Age, Gender, Cognitive Flexibility, Information Processing Speed, And Analogical Reasoning. *Language and Speech*, 62(2), 207–228.
- Wu, H. Y., ve Chiou, A. F. (2020). Social Media Usage, Social Support, Intergenerational Relationships, And Depressive Symptoms Among Older Adults. *Geriatric Nursing*, 41(5), 615-621.
- Yakovleva, M. ve Reilly, R. (2011). How General Trust Translates into Relational Trust: A Note On Partner Influence. *Psychology Of Trust, Edited By Bernadette Curtis*, 177-83.
- Young, J. E., Klosko, J. S. ve Weishaar, M. E. (2003). Schema Therapy. *New York: Guilford*, 254.

- Young, J. W., Powell, S. B., Geyer, M. A., Jeste, D. V. ve Risbrough, V. B. (2010). The Mouse Attentional-Set-Shifting Task: A Method For Assaying Successful Cognitive Aging?. *Cognitive, Affective, and Behavioral Neuroscience*, 10(2), 243-251.
- Zak, P. J., Kurzban, R. ve Matzner, W. T. (2005). Oxytocin Is Associated with Human Trustworthiness. *Hormones and Behavior*, 48(5), 522-527.
- Zheng , P. ve Leung, L. (2016). Linking Psychological Attributes, Gratiications And Social Networking Site Use to Social Capital of The Net Generation İn China. *International Journal of Cyber Behavior, Psychology and Learning*, 6(3), 17-33.
- Zheng, X., Yin, H., Liu , Y. ve Ke , Z. (2016). Effects Of Leadership Practices On Professional Learning Communities: The Mediating Role Of Trust in Colleagues. *Asia Pacific Education Review*, 17, 521–532.
- Zmigrod, L., Zmigrod, S., Rentfrow, P. J. ve Robbins, T. W. (2019). The Psychological Roots Of Intellectual Humility: The Role Of Intelligence And Cognitive Flexibility. *Personality And Individual Differences*, 141, 200-208.

EKLER

Ek 1: Kişisel Bilgi ve Onay Formu

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, İstanbul Kent Üniversitesi Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Bilge Arslan tarafından Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Aslan danışmanlığında yürütülen bir tez çalışma-sıdır. Bu çalışmanın konusu: yetişkinlerde bilişsel esnek, ilişkilerde güven, kültürler arası iletişim kaygısı ve sosyal medya kullanım amaçları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Elde edilecek bilgiler bilimsel yayınlarda veya eğitimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Araştırma sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için yönergelerin dikkatli okunması, tüm soruların samimi ve sizi en doğru yansıtan biçimde yanıtlanması önemlidir. Soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Çalışma esnasında sizden kimlik bilgileri (ad-soyad, TC kimlik no vb.) istenmemektedir. Araştırmadan elde edilen veriler gizli tutulacaktır. Çalışmaya katılım 18 yaş ve üstü bireyler içindir.

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Araştırmaya katılımınız için şimdiden teşekkürler.

Cinsiyetiniz __Kadın __Erkek

Yaşınız?.....

Yaşamınızın en büyük kısmını nerede geçirdiniz? __Köy __İlçe __Şehir __Büyükşehir

Eğitim düzeyiniz:

__Okuryazar

__İlkokul mezunu

__Ortaokul mezunu

__Lise mezunu

__Yüksekokul Mezunu

__Üniversite Mezunu

__Lisansüstü

Samimi arkadaş sayınız:

Kendinize ait gelir düzeyinizi nasıl tanımlarsınız? __Alt __Orta __Üst

Medeni durumunuz: __Evli __Bekar

Kendinizi nasıl değerlendirirsiniz? __İçedönük __Dışadönük

Hemşehrilerinize ne kadar güvenirsiniz?

__Hiç güvenmem

__Az güvenirim

__Orta düzeyde güvenirim

__Çok güvenirim

__Tamamen güvenirim

Meslektaşlarınıza ya da çalışma arkadaşlarınıza ne kadar güvenirsiniz?

__Hiç güvenmem

__Az güvenirim

__Orta düzeyde güvenirim

__Çok güvenirim

__Tamamen güvenirim

Ek 2: Bilişsel Esneklik Envanteri

Aşağıdaki ifadelerin size ne kadar uygun olduğunu göstermek için lütfen ifadelerin solunda yer alan ölçeği kullanınız.		Hiç uygun değil	Pek uygun değil	Kararsızım	Uygun	Tamamen uygun
1.	Durumları "tartma" konusunda iyiyimdir.	1	2	3	4	5
2.	Zor durumlarla karşılaştığımda karar vermekte güçlük çekerim.	1	2	3	4	5
3.	Karar vermeden önce çok sayıda seçeneği dikkate alırım.	1	2	3	4	5
4.	Zor durumlarla karşılaştığımda kontrolümü kaybediyormuşum gibi hissederim.	1	2	3	4	5
5.	Zor durumlara değişik açılardan bakmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
6.	Bir davranışın nedenini anlamak için önce, elimdeki dışında ek bilgi edinmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
7.	Zor durumlarla karşılaştığımda öyle strese girerim ki sorunu çözecek bir yol bulamam.	1	2	3	4	5
8.	Olaylara başkalarının bakış açısından bakmayı denerim.	1	2	3	4	5
9.	Zor durumlarla baş etmek için çok sayıda değişik seçeneğin olması beni sıkıntıya sokar.	1	2	3	4	5
10.	Kendimi başkalarının yerine koymakta başarılıyım.	1	2	3	4	5
11.	Zor durumlarla karşılaştığımda ne yapacağımı bilemem.	1	2	3	4	5
12.	Zor durumlara farklı açılardan bakmak önemlidir.	1	2	3	4	5
13.	Zor durumlarda nasıl davranacağıma karar vermeden önce birçok seçeneği dikkate alırım.	1	2	3	4	5
14.	Durumlara farklı bakış açılarından bakarım.	1	2	3	4	5
15.	Hayatta karşılaştığım zorlukların üstesinden gelmeyi becerebilirim.	1	2	3	4	5
16.	Bir davranışın nedenini düşünürken mevcut bütün bilgileri ve gerçekleri dikkate alırım.	1	2	3	4	5
17.	Zor durumlarda, şartları değiştirecek gücümün olmadığını hissederim.	1	2	3	4	5
18.	Zor durumlarla karşılaştığımda önce bir durup çözüm için farklı yollar düşünmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
19.	Zor durumlarla karşılaştığımda birden çok çözüm yolu bulabilirim.	1	2	3	4	5
20.	Zor durumlara tepki vermeden önce birçok seçeneği dikkate alırım.	1	2	3	4	5

Ek 3: İlişkilerde Güven Ölçeği

Aşağıdaki ifadelerin her birinin size ne derece uyduğunu, yanındaki kutucuklarda yer alan “1= Bana Hiç Uygun Değil” ile “5= Bana Tamamen Uygun” arasındaki rakamlardan yalnızca birinin üstüne (X) işareti koyarak gösteriniz. (1) Bana Hiç Uygun Değil (2) Bana Uygun Değil (3) Bana Biraz Uygun (4) Bana Oldukça Uygun (5) Bana Tamamen Uygun						
1	Sıkıntılı dönemlerde bana destek olabilecek insanlar var.	1	2	3	4	5
2	Güvenebileceğim arkadaşlarım var.	1	2	3	4	5
3	Hayatımda değer verdiğim insanlar var.	1	2	3	4	5
4	Sıkıntılı durumlarda derdimi paylaşabileceğim birini bulmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
5	Çevremde beni önemseyen insanlar var.	1	2	3	4	5
6	Çevremdekiler bana sırlarını anlatabileceklerini bilirler.	1	2	3	4	5
7	Olduğum gibi görünürüm ve olduğum kişi gibi yaşamımı sürdürürüm.	1	2	3	4	5
8	Dürüst bir insanım.	1	2	3	4	5
9	Çevremdekilere içten ve samimi davranırım.	1	2	3	4	5
10	Çevremdeki insanlar bana güvenir.	1	2	3	4	5

EK 4: Kùltürler Arası İletişim Kaygısı Ölçeği

Ölçek Maddeleri	umKesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	umKesinlikle
1. Genel olarak, farklı kùltürlerden bir grup insanla etkileşim kurmakta rahatım.					
2. Farklı kùltürlerden insanlarla etkileşim kurarken gergin ve sinirliyimdir.					
3. Farklı kùltürlerden olan kişilerle grup tartışmalarına katılmaktan hoşlanıyorum.					
4. Farklı kùltürlerden insanlarla bir grup görüşmesi yapmak beni sinirlendirir.					
5. Farklı kùltürlerden gelen insanlarla etkileşim kurarken sakin ve rahatım.					
6. Farklı bir kùltürden biriyle bir konuşmaya katılırken sinirlenirim.					
7. Farklı bir kùltürden biriyle konuşurken konuşma korkum yoktur.					
8. Normalde farklı kùltürden bir kişiyle konuşurken çok gergin ve sinirliyimdir.					
9. Normalde farklı kùltürden biriyle görüşmelerde çok sakin ve rahatım.					
10. Farklı kùltürden biriyle konuşurken çok rahat hissedirim					
11. Farklı kùltürden biriyle konuşurken konuşmaktan korkarım.					
12. Farklı kùltürlerden insanlarla etkileşime girdiğimde düşüncelerim karışır.					
13. Farklı kùltürlerden insanlarla iletişim kurmak beni rahatsız eder.					

EK 5: Sosyal Medya Kullanım Amaçları Soruları

Sosyal medyayı kullanım amacı: aşağıdaki önermelere ne ölçüde katıldığınızı size en yakın şıkla işaretleyerek belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
8.1-Sosyal Medyayı yeni arkadaşlar edinmek için kullanım	1	2	3	4	5
8.2-Sosyal Medyayı arkadaşlarımla iletişimde bulunmak için kullanım	1	2	3	4	5
8.3-Sosyal Medyayı tanıdıklarımın fotoğraflarına bakmak ve fotoğraf yüklemek için kullanım	1	2	3	4	5
8.4-Sosyal Medyayı eğlenmek ve rahatlamak için kullanım	1	2	3	4	5
8.5-Sosyal Medyayı boş zamanlarımı değerlendirmek için kullanım	1	2	3	4	5
8.6-Sosyal Medyayı olaylar ve kişiler hakkında bilgi sahibi olmak için kullanım	1	2	3	4	5
8.7-Sosyal Medyayı mesaj göndermek ve mesaj almak için kullanım	1	2	3	4	5
8.8-Sosyal Medyayı insanları daha iyi tanımak için kullanım	1	2	3	4	5
8.9-Sosyal Medyayı dünyada ve Türkiye’de meydana gelen olayları takip etmek için kullanım	1	2	3	4	5
8.10-Sosyal Medyayı insanların iletişim bilgilerine ulaşmak için kullanım	1	2	3	4	5
8.11-Sosyal Medyayı kişisel sunum ve bilgi paylaşmak için kullanım	1	2	3	4	5
8.12-Sosyal Medyayı takip ettiğim kişi ve organizasyonlara ulaşmak için kullanım	1	2	3	4	5
8.13-Sosyal Medyayı ilgi duyduğum konularda fikir alışverişi yapmak için kullanım	1	2	3	4	5
8.14-Sosyal Medyayı bilgiye erişim amacıyla kullanım	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

Bilge ARSLAN; Yeditepe Üniversitesi'nde, Fen Edebiyat Fakültesi'nde, Psikoloji Bölümü'nü 2018 yılında tamamlamıştır. 2022 senesinin Haziran ayında ise İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde, Klinik Psikoloji tezli yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Ruh sağlığı alanında hizmet veren hastanelerde ve kuruluşlarda stajyer psikolog olarak görev almıştır.

